

Studentu
sociālie un
ekonomiskie
dzīves apstākļi
Latvijā

2013

LU Filozofijas un
socioloģijas
institūts

EUROSTUDENT V

Pētījuma pasūtītājs

Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija

Valņu iela 2, Rīga, LV-1050

<http://www.izm.gov.lv/>

Pētījuma veicējs

Latvijas Universitātes aģentūra «LU Filozofijas un socioloģijas institūts»

Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV-1940

<http://www.fsi.lu.lv/>

Projekta vadītāja

Ilze Koroļeva

Koordinatori

Aleksandrs Aleksandrovš

Teksta autori

Ilze Koroļeva, Aleksandrs Aleksandrovš, Ilze Trapenciere, Ritma Rungule

Mārcis Trapencieris, Mārtiņš Jankovskis

© Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija, 2013

© Latvijas Universitātes aģentūra «LU Filozofijas un socioloģijas institūts», 2013

© Teksta autori, 2013

© Vāka attēls: *generalising* (CC BY-SA 2.0), <http://www.flickr.com/>

Saturs

IEVADS	4
1. METODOLOĢIJA	10
2. STUDĒJOŠO RAKSTUROJUMS	15
2.1. Studentu sociāldemogrāfiskais portrets	15
2.2. Vecāku ģimenes statuss	16
3. AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS PIEEJAMĪBA	21
3.1. Studentu pieredze pirms iestāšanās augstākās izglītības iestādēs	21
3.2. Izglītības ceļa raksturojums	22
4. STUDIJU PROCESS	23
4.1. Studiju kvalitātes un studiju procesa vērtējums	23
5. STUDIJU APSTĀKĻI	38
5.1. Mājoklis	38
5.2. Materiālais stāvoklis	40
5.3. Nodarbinātība	51
5.4. Laika budžets	56
6. MOBILITĀTE	61
7. NĀKOTNES PLĀNI	68
8. VESELĪBAS STĀVOKLIS	74
9. LĪDZDALĪBA SABIEDRĪBAS DZĪVĒ	77
KOPSAVILKUMS	82
AVOTI	87
PIELIKUMS	89
Aptaujas anketa	90

levads

2001. gada augstākās izglītības ministru konferencē Prāgā tika uzsvēta sociālās dimensijas aktualitāte Boloņas procesa ietvaros, apstiprinot to, ka augstākā izglītība ir sabiedriska labums un valdību atbildība, kas savukārt nevar tikt interpretēts tikai kā ekonomisks jautājums, bet arī kā sociāls un politisks jautājums. Tas nozīmē, ka augstākai izglītībai ir jābūt vienlīdz pieejamai visiem atkarībā no kapacitātes, un valdībām tas ir jāatbalsta¹.

Boloņas procesa sociālā dimensija ir Eiropas Augstākās izglītības telpas (EHEA) neatņemama sastāvdaļa un nepieciešams nosacījums tās pievilcībai un konkurētspējai, tādēļ Eiropas valstu ministri, kuri atbild par augstāko izglītību, ir apņēmušies padarīt kvalitatīvu augstāko izglītību pieejamu visiem, kā arī uzsvēra, ka jārada studentiem atbilstīgi apstākļi, lai tie varētu sekmīgi pabeigt studijas un tiem nerastos šķēršļi studijām sociālās vai ekonomiskās izcelsmes dēļ.

Boloņas procesa sociālā dimensija ietver tādas politikas izstrādi un valdības veiktos pasākumus studentu atbalstam, it īpaši to studentu atbalstam, kuri nāk no sociāli nelabvēlīgām grupām — gan finansiālā un ekonomiskā aspektā, gan nodrošinot tiem nepieciešamo — konsultācijas un atbalstu, lai paplašinātu augstākās izglītības pieejamību. Tāpēc viens no *Eurostudent* pētījuma uzdevumiem ir izanalizēt studentu dzīves un studiju apstākļu atbilstību Boloņas procesa sociālajai dimensijai.

ES Padome 2009. gadā akcentēja nepieciešamību izveidot stratēģisku sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (*ET 2020*), kurā viens no četriem stratēģiskajiem mērķiem ir «veicināt taisnīgumu, sociālo kohēziju un pilsonisko aktivitāti, un uzsvēra, ka izglītības un apmācības politikai būtu jārada iespēja visiem iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu personīgajiem, sociālajiem vai ekonomiskajiem apstākļiem dzīves laikā iegūt, atjaunināt un pilnveidot ar darbu saistītas prasmes un pamatiemaņas, un zināšanas»².

Augstākās izglītības pieejamības nodrošināšana akcentēta arī ES Padomes 2010. gada secinājumos par izglītības sociālo dimensiju, kuros tika uzsvērts, ka ir «svarīgi nodrošināt vienlīdzīgas iespējas piekļūt kvalitatīvai izglītībai, kā arī taisnīgumu attiekmē un rezultātus neatkarīgi no sociāli ekonomiskās izcelsmes un citiem faktoriem, kuri var būt par cēloni nepietiekamai izglītībai un kuros tika atzīts ekonomiskais un sociālais pamatojums, lai palielinātu vispārējo augstākās izglītības ieguves līmeni un attīstītu augstu prasmju līmeni, un

---

¹ Towards the European higher education area. Communiqué of the meeting of European Ministers in charge of Higher Education in Prague on May 19th 2001. Pieejams:

http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11088_en.htm

² Eiropas Savienības Padome (12.05.2009.). Padomes secinājumi par stratēģisku sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā («ET 2020») (2009/C 119/02).

ņemts vērā, ka pamatprasmju un zināšanu apguves nodrošināšana visiem iedzīvotājiem būtiski uzlabos pilsoņu nodarbinātības iespējas, sociālo iekļaušanu un personīgo izaugsmi»³.

ES Padomes 2011. gada secinājumos par augstākās izglītības modernizēšanu dalībvalstis tika aicinātas «sekmēt sistemātisku efektīvu stratēģiju izstrādi, lai maz pārstāvētām grupām nodrošinātu piekļuvi izglītībai, un pastiprināt centienus, lai samazinātu augstākās izglītības priekšlaicīgas pārtraukšanas rādītājus, šim nolūkam uzlabojot mācību kursu kvalitāti, lietderību un atraktivitāti, it īpaši balstoties uz zināšanu apguvi, kas orientēta uz studentiem, un uz atbalstu, padomiem un konsultācijām, ko studentiem sniedz pēc iestāšanās augstskolā»⁴.

Augstākās izglītības ministru konferencē Bukarestē pieņemtajā Komunikē 2012. gadā tika panākta vienošanās, ka valstis izstrādās politiku un pasākumus, «ar ko paplašināt piekļuvi kvalitatīvai augstākajai izglītībai, un atkārtoti apstiprināts mērķis – to studentu sastāvam, kuri uzsāk un pabeidz mācības augstākās izglītības iestādēs, būtu jāatspoguļo Eiropas iedzīvotāju grupu daudzveidība, kā arī Boloņas procesa 2012. gada īstenošanas ziņojumu, kurā konkrēti tika iztīrīta sociālā dimensija augstākajā izglītībā, izskatot pieejamos statistikas datus par studentu izcelsmes ietekmi uz dalību augstākās izglītības sistēmā un dažādas politikas pieejas, ar ko piekļuvi paplašināt»⁵.

Savukārt 2013. gada Eiropas Savienības Padomes secinājumos (2013/C 168/02) par augstāko izglītību Padomes secinājumi par augstākās izglītības sociālo dimensiju (2013/C 168/02) uzsvērts, ka stratēģijas «Eiropa 2020» pamatmērķis ir «līdz 40% palielināt to 30–34 gadus veco iedzīvotāju daļu, kas ieguvuši augstāko izglītību vai tai pielīdzināmu izglītību». Rezultātā ES Padome definēja, ka augstākā izglītība arī krīzes laikā ir «ārkārtīgi nozīmīga gan ekonomikas, gan sociālajā ziņā, lai iedzīvotājiem nodrošinātu tās augsta līmeņa prasmes un kompetences, kas nepieciešamas Eiropai, tostarp cenšoties garantēt vienlīdzīgāku piekļuvi augstākajai izglītībai, dalību tajā un absolvēšanu. Joprojām ir pārāk daudz spējīgu indivīdu, kuri neiesaistās augstākās izglītības iegūšanā vai nu sociālu, kultūras vai ekonomisku iemeslu dēļ, vai arī nepietiekamu atbalsta un virzības sistēmu dēļ»⁶. Tāpēc gan Boloņas process un Eiropas augstākās izglītības telpas izveide, gan ES programma augstākās izglītības sistēmu modernizēšanai, gan stratēģija Eiropa 2020» Eiropas sadarbība un vienotas politiskas reakcijas ir būtisks un nepieciešams ieguldījums, meklējot risinājumu kopīgām problēmām, kā arī atbalsts ilgtspējīgu mehānismu izveidē, lai palielinātu dažādu studentu grupu mobilitāti. Tāpēc ES Padome aicināja ES dalībvalstis izstrādāt un īstenot pasākumus, kuru «mērķis ir palielināt nelabvēlīgā situācijā esošu un maz pārstāvētu grupu piekļuvi augstākajai izglītībai, dalību tajā un tās absolvēšanas rādītājus», lai tādējādi virzītos uz Boloņas procesa mērķi: «studentu sastāvam, kuri sāk mācīties, mācās un pabeidz mācības augstākās izglītības

³ Eiropas Savienības Padome (11.05.2010.). Padomes secinājumi par izglītības un apmācības sociālo dimensiju (2010/C 135/02).

⁴ Eiropas Savienības Padome (20.12.2011.). Padomes Rezolūcija par atjaunotu Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem (2011/C 372/01).

⁵ Eiropas Savienības Padome (14.6.2013.). Padomes secinājumi par augstākās izglītības sociālo dimensiju (2013/C 168/02).

⁶ Turpat.

iestādēs, visos šīs izglītības līmeņos būtu jāatspoguļo dalībvalstu iedzīvotāju grupu daudzveidība»⁷.

Otrs būtisks aspekts ir «veicināt atvērtību un izstrādāt elastīgus un pārredzamus veidus, kā īstenot pāreju uz augstāko izglītību, jo īpaši no profesionālās izglītības un apmācības un no neformālās un ikdienējās mācīšanās»⁸, tādējādi uzsverot netradicionālās pieejas augstākajai izglītībai. Lai palielinātu augstākās izglītības un darba tirgus sasaisti, ES dalībvalstīs nepieciešams «palielināt iespējas elastīgākā veidā iegūt izglītību, dažādojot mācību satura pasniegšanas veidu, piemēram, pieņemot uz studentiem orientētas pieejas mācīšanas un mācīšanās jomā, paplašinot daļēja laika izglītošanās iespējas, nodrošinot iespēju praktiski finansēt ar kredīta palīdzību, sadalot moduļos programmas un tālmācību, izmantojot IKT instrumentus un izstrādājot kvalitatīvus atvērtos izglītības resursus».

Turklāt ES Padome aicina dalībvalstis izpētīt, kā «finansējuma un studentu finansiālā atbalsta sistēma ietekmē nelabvēlīgā situācijā esošu un maz pārstāvētu grupu dalību augstākajā izglītībā, un izanalizēt, kā finansiāls atbalsts var tikt vislabāk izmantots, lai uzlabotu piekļuves, dalības un absolvēšanas rādītājus»⁹.

Lai noskaidrotu, ka uzlabojusies augstākās izglītības pieejamība, ES padome iesaka valstīm sistemātiski ievākt salīdzināmus datus, lai «palielinātu politikas izstrādei vajadzīgo pierādījumu bāzi un nodrošinātu iespēju efektīvi uzraudzīt valstu mērķus, kas attiecas uz nelabvēlīgā situācijā esošu un maz pārstāvētu grupu piekļuvi augstākajai izglītībai, dalību tajā un absolvēšanas rādītājiem»¹⁰.

Lai to sasniegtu, ES Padome aicina dalībvalstis turpināt darbu pie augstākās izglītības sociālās dimensijas, rosināja īstenot ES Padomes leteikumu (2012. g.) par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu¹¹, ar kuru dalībvalstis vienojās ieviest pasākumus šādas mācīšanās validēšanai, lai nodrošinātu, ka indivīdiem tiek dota iespēja to, ko viņi ir iemācījušies ārpus formālās izglītības un mācībām, izmantot savai karjerai un mācīšanās turpināšanai, tostarp augstākajā izglītībā. Tādējādi viens no pētījuma mērķiem ir arī Boloņas procesa sociālās dimensijas monitorings.

Eurostudent pētījuma raksturojums

Starptautiskais zinātniskais pētījums «Studentu sociālie un ekonomiskie dzīves apstākļi» jeb *Eurostudent* Eiropā notiek jau piekto reizi. Latvija šajā pētījumā piedalās kopš 2. posma, kas

---

⁷ Eiropas Savienības Padome (14.6.2013.). Padomes secinājumi par augstākās izglītības sociālo dimensiju (2013/C 168/02).

⁸ Turpat.

⁹ Turpat.

¹⁰ Turpat.

¹¹ Eiropas Savienības Padome (22.12.2012.). Padomes ieteikums par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu (2012/C 398/01).

notika 2003. gadā. 2013. gadā *Eurostudent V* pēc Izglītības un zinātnes ministrijas pasūtījuma veica LU Filozofijas un socioloģijas institūts¹².

Starptautiskajos un nacionālajos augstākās izglītības politikas plānošanas procesos (piemēram, Boloņas process¹³) studenti tiek uzskatīti par zināšanu sabiedrības veidošanas pamatu. Tāpēc studentu viedokļu izziņāšana ir svarīga, lai novērtētu esošo augstākās izglītības politiku un veidotu tādu augstākās izglītības stratēģiju, kas vērsta uz efektīvāku un atbildīgāku studiju procesu.

Eurostudent pētījums balstās uz pētnieku, nacionālo izglītības ministriju, Eiropas Komisijas un Eiropas Studentu apvienības sadarbības tīklu, kas izveidots, lai izpētītu un izanalizētu studentu dzīves sociālos un ekonomiskos apstākļus Eiropas augstākās izglītības sistēmās. Ar šī pētījuma palīdzību dalībvalstis var labāk iepazīt savas augstākās izglītības sistēmu jaunā gaismā no salīdzinošā skatpunkta.

Pētījuma mērķis ir novērtēt studentu ekonomiskos un sociālos apstākļus pēc starptautiska salīdzinoša pētījuma metodoloģijas. Pētījuma uzdevumi ir noskaidrot Latvijas studentu:

- ekonomiskās dzīves apstākļus, mājokļa apstākļus, studentu nodarbinātības līmeni;
- apmierinātību ar studiju kvalitāti;
- līdzdalību ES studentu apmaiņas un starptautiskajās studiju programmās;
- līdzdalību sabiedrībā notiekošajos procesos.

Eurostudent pētījuma dalībvalstīs aptauja tiek veikta pēc vienotas metodoloģijas un metodikas, bet katra valsts drīkst iekļaut aptaujas anketā papildu jautājumus. Latvijā, piemēram, pētījuma visos posmos iekļauti jautājumi par studentu līdzdalību, 4. posmā — jautājumi par studentu iekšējo mobilitāti un diskrimināciju, savukārt 5. posmā — studiju kvalitātes vērtējumi. Jāatzīmē, ka, ņemot vērā iepriekšējo pieredzi, arī *Eurostudent* starptautiskajā anketā katrā nākamajā posmā vairāki jautājumi tiek pārformulēti vai pievienoti no jauna. Pētījuma rezultāti atspoguļoti Latvijas nacionālajā pārskatā, kā arī izmantoti Eiropas Savienības dalībvalstu studentu dzīves līmeņa salīdzināšanai. Publiski pieejamā datu bāze tiek izveidota tikai pētījuma pēdējā posmā, bet iepriekšējo posmu salīdzinošās analīzes rezultāti pieejami *Eurostudent* izdotajās publikācijās.

Pētījuma koordinācija

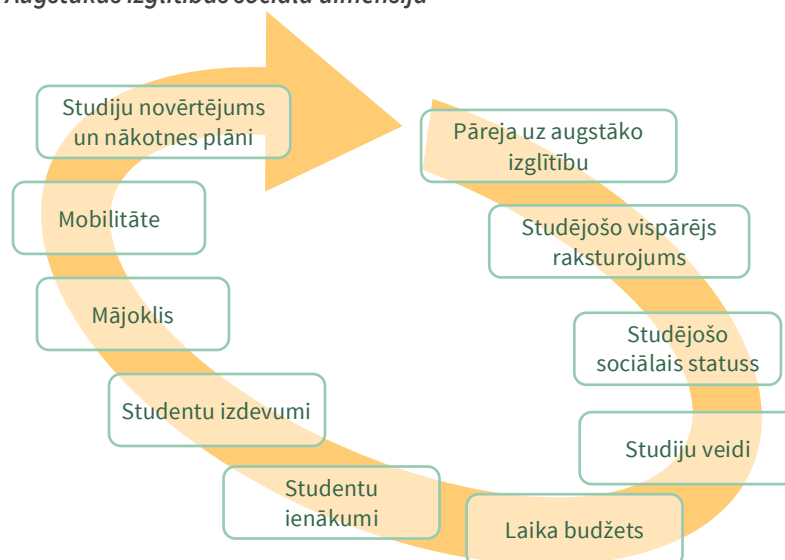
Visās *Eurostudent* dalībvalstīs pētījumu pārrauga izglītības ministrijas struktūra, kas ir atbildīga par augstāko izglītību valstī. Pētījums paredz noskaidrot studentu viedokļus desmit tematiskajos blokos (sk. 1. attēlu). Projekta rezultātā ir izveidots Eiropas valstu izglītības ministriju un pētnieku tīkls, kā arī salīdzinoša datu bāze par augstākās izglītības sociālo dimensiju, tiek publicēta starptautiska salīdzinoša atskaite un katras dalībvalsts pētījuma

¹² Pētījumu 2003., 2006. gadā veica Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts, bet 2009. gadā — Tīrgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS.

¹³ European Commission (n.d.). The Bologna Process — Towards the European Higher Education Area. Pieejams: http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc1290_en.htm

nacionālā atskaite. Starptautiskā salīdzinošā atskaite sniedz ieskatu par pētījuma koordinēšanas metodēm Eiropas līmenī, pētījuma rezultātiem Boloņas procesa gaismā.

1. attēls. *Augstākās izglītības sociālā dimensija*

Avots: Hochschul-Informationssystem.

Latvija piedalās pētījumā kopš pētījuma otrā posma (2003.–2005. gads), kad tajā iesaistījās 11 valstis¹⁴, un Latvija bija pētījuma vienīgā Austrumeiropas dalībvalsts. Trešajā posmā (2005.–2007. g.) pētījumā piedalījās 20 valstis, bet ceturtajā (2008.–2011. g.) posmā — 25 valstis. Sākot ar pētījuma ceturto posmu, *Eurostudent* ir pētījums, kas līdztekus *EUROSTAT* un *Eurydice* pētījumiem ir atzīts par instrumentu Boloņas procesa sociālās dimensijas izvērtēšanai. Pētījuma ceturta posma aptaujā 25 valstīs pavisam piedalījās vairāk nekā 200 tūkstoši studentu. Piektais pētījuma posms tika uzsākts 2012. gadā, tajā dalību apstiprinājušas 27 valstis, aptverot lielāko daļu Eiropas. Tādējādi var teikt, ka šis pētījums nodrošina Eiropas augstākās izglītības sociālās dimensijas salīdzinošus rezultātus un pamatu analīzei.

Pētījuma norise

Eurostudent V dalībvalstīs aptauja īstenota 2013. gadā, tā tiek veikta pēc vienotas metodoloģijas un metodikas, visās valstīs studentiem uzdodot vienādus jautājumus par viņu dzīves apstākļiem.

Dzīves apstākļi ietver plašu jautājumu loku (skat. 1. attēlu), aptverot desmit galvenos studenta dzīves aspektus – sākot no tā, kā students nonāk augstākās izglītības sistēmā — tradicionālā ceļā pēc vispārējās vidējās izglītības atestāta ieguves dienas skolā vai netradicionālā ceļā, piemēram, pēc profesionālās izglītības diploma ieguves, vakarskolas vai pašmācības ceļā apgūstot vidējo izglītību, eksternā kārtojot vidējās izglītības eksāmenus. Šis jautājumu loks palīdz noskaidrot augstākās izglītības pieejamības ceļus. Pēc iepriekšējo pētījuma posmu

¹⁴ Austrija, Somija, Francija, Vācija, Īrija, Itālija, Latvija, Lielbritānija (Anglija, Velsa), Nīderlande, Portugāle, Spānija.

rezultātiem Latvijā studijas augstākajā izglītībā vairākums studentu uzsāk pēc vispārējās vidējās izglītības dienas skolā.

Cits jautājumu loks saistīts ar studenta vecāku izglītību un nodarbošanos jeb sociālo izcelsmi. Šajā jautājumu lokā tiek noskaidrots, vai augstākā izglītība Eiropā kopumā un katrā pētījuma dalībvalstī ir vienlīdz pieejama jauniešiem, kuru vecākiem ir dažāds izglītības līmenis, nodarbošanās un sociālais statuss sabiedrībā. Iepriekšējos *Eurostudent* pētījumos noskaidrots, ka Latvija ir viena no tām Eiropas valstīm, kurās augstāko izglītību biežāk nekā citās ES valstīs iegūst jaunieši no ģimenēm, kuru vecākiem ir augstākā izglītība. Šis rādītājs liecina par augstākās izglītības ierobežotāku pieejamību jauniešiem no citām sociālajām grupām.

Pētījuma rezultātu izmantošana

Eurostudent datus var izmantot politikas novērtēšanai jautājumā par studējošo laika budžetu (lekcijas, patstāvīgais darbs un nodarbinātība), augstākās izglītības pieejamību jauniešiem no dažādām sociālajām grupām, mobilitāti (to ietekmējošos faktoros, tostarp studentu ekonomiskais stāvoklis, nodarbinātība, ģimenes stāvoklis, arī starptautiskās mobilitātes saistība ar studiju maksu), studiju maksas politiku, tās saistību ar studentu nodarbinātību, pilna/nepilna laika studijām.

Pētījuma ietvaros katra valsts publicē ziņojumu par nacionālo pētījumu, pēc vienotas metodikas sagatavo pētījuma datus iesniegšanai publiski pieejamā datu bāzē vietnē www.eurostudent.eu. Pēc datu bāzes izveides, balstoties uz nacionālo datu analīzi, tiek sagatavots salīdzinošais ziņojums angļu valodā, kas tiek izdots gan drukātā, gan elektroniskā versijā. Paredzams, ka šāds ziņojums tiks publicēts 2014. gada beigās vai 2015. gada sākumā. Turklāt starptautiskais pētnieku tīkls var vienoties par dažādu tematisku publikāciju izstrādi un izdošanu.

1. Metodoloģija

Starptautiskais salīdzinošais pētījums *Eurostudent*, kurā piedalās Boloņas procesā iesaistītās Eiropas valstis, Izglītības un zinātnes ministrijas vadībā tiek īstenots Latvijā kopš 2003. gada. Apjomīgā projekta galvenais mērķis ir novērtēt studentu ekonomiskos un sociālos apstākļus, kā arī apmierinātību ar studiju kvalitāti. 2013. gadā pētījuma piektajā kārtā dalību bija apstiprinājušas 27 valstis.

Izlase

Atbilstīgi darba uzdevumam un *Eurostudent* pētījuma izlases veidošanas vadlīnijām studējošo aptaujai tika izmantota stratificēta vairākpakāpju klasteru izlases metode, kā izlases pamatvienību (*primary sampling unit – PSU*) definējot studējošo kursu.

Izlases rāmja veidošanai un aprēķiniem tika izmantota Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) apkopotā informācija par augstskolu un koledžu audzēkņiem 2012./2013. mācību gadā. *Eurostudent* pētījuma ģenerālo kopumu veido valsts un juridisko personu dibināto augstskolu un koledžu 2012./2013. mācību gada studenti. Pētījuma izlasē nav iekļauti Latvijas augstskolu un koledžu nepilna laika studējošie.

Atbilstīgi IZM apkopotajai informācijai valsts un juridisko personu dibinātajās augstskolās un koledžās 2012./2013. mācību gadā pilna laika studijās studē 68 659 audzēkņi, no kuriem 8 834 studē koledžas līmeņa studiju programmās, 44 990 — bakalaura studiju programmās, bet 14 835 — maģistra un citās augstāka līmeņa studiju programmās. Detalizētu studentu iedalījumu dažāda līmeņa studiju programmās un izglītības tematiskajās grupās skatīt 1. tabulā.

1. tabula. Izlases rāmja aptvertais augstskolu un koledžu audzēkņu skaits

Izglītības tematiskās grupas	Koledžas (1. līmeņa) augstākās profesionālās izglītības programmas	Bakalaura izglītības studiju programmas	Augstāka līmeņa studijas	Kopā
Izglītība	41	2201	776	3018
Humanitārās zinātnes un māksla	293	5743	1590	7626
Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības	2522	15687	6172	24381
Dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas	464	3750	1629	5843
Inženierzinātnes, ražošana, būvniecība	1611	7556	2133	11300
Lauksaimniecība	34	861	163	1058

Izglītības tematiskās grupas	Koledžas (1. līmeņa) augstākās profesionālās izglītības programmas	Bakalaura izglītības studiju programmas	Augstāka līmeņa studijas	Kopā
Veselības aprūpe un sociālā labklājība	3244	5949	1579	10772
Pakalpojumi	625	3243	793	4661
Kopā	8834	44990	14835	68659

Lai sasniegtu plānoto izlases apjomu ($n = 2\,000$) un ņemot vērā iespējamo nerespondences līmeni, izlases rāmī tika iekļauts lielāks studentu skaits. Turpmākie aprēķini balstīti uz iepriekšējo pieredzi *Eurostudent* aptauju un citu studentu / skolēnu aptauju veikšanā, kas norāda, ka mācību iestāžu atteikumu dēļ un anketu aizpildīšanas brīdi klāt neesošo studentu / audzēkņu dēļ izlasi nepieciešams palielināt vismaz par 20%, t.i., palielināt bruto izlases apjomu līdz 2500 studentiem. Īstenojot vienkāršo gadījumizlasi, šāds izlases apjoms garantētu maksimālo kļūdas robežu 0,9 procentpunktu robežās visai izlasei.

Latvijas augstāko izglītības iestāžu studentu reprezentatīvās izlases izveidei aprēķinātas 30 stratas, kā stratifikācijas kritērijus izmantojot augstāko izglītības iestāžu atrašanās vietas urbanizācijas līmeni¹⁵ (Rīga un citas pilsētas), studiju līmeni (koledžas; bakalaura un augstākā profesionālā un augstākā līmeņa studijas) un agregētas studiju tematiskās grupas (izglītība, humanitārās zinātnes un māksla; sociālās zinātnes; dabaszinātnes; lauksaimniecība un inženierzinātnes; veselības aprūpe un pakalpojumi) (sk. 2. tabulu). Kopumā izveidotais stratu skaits uzskatāms par pietiekamu, lai novērstu klastera veidošanās efektu.

Balstoties uz studentu skaitu ģenerālajā kopā un stratifikācijas pazīmēm, proporcionāli tika aprēķināts nepieciešamais studentu skaits katrā stratā (detalizētu izlasē iekļaujamo studentu skaitu katrā stratā skatīt 3. tabulā).

2. tabula. Izlases veidošanā izmantotās stratas

Agregētas izglītības tematiskās grupas	Koledžas līmeņa programmas	Bakalaura studiju programmas		Augstāka līmeņa studijas
		Rīga	Citas pilsētas	
Izglītība + humanitārās zinātnes un māksla	1	6	11	16
Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības	2	7	12	17
Dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas	3	8	13	18
Lauksaimniecība + inženierzinātnes, ražošana, būvniecība	4	9	14	19
Veselības aprūpe un sociālā labklājība + pakalpojumi	5	10	15	20

¹⁵ Veidojot stratas, urbanizācijas līmenis tiek izmantots tikai bakalaura un 1. līmeņa augstākās profesionālās izglītības programmām.

3. tabula. *Izlases aptvertais augstskolu un koledžu audzēkņu skaits*

Agregētas izglītības tematiskās grupas	Koledžas līmeņa programmas	Bakalaura studiju programmas		Augstāka līmeņa studijas
		Rīga	Citas pilsētas	
Izglītība + humanitārās zinātnes un māksla	12	212	78	86
Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības	92	482	89	225
Dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas	17	110	27	59
Lauksaimniecība + inženierzinātnes, ražošana, būvniecība	60	215	92	84
Veselības aprūpe un sociālā labklājība + pakalpojumi	141	302	32	86

Tā kā pieejamie IZM dati neļauj noteikt precīzu studējošo skaitu kursā / grupā, tad, lai aprēķinātu nepieciešamo kursu skaitu, kas nodrošinātu definētā izlases apjoma sasniegšanu, balstoties uz studentu un studiju programmu skaitu katrā no stratām, tika aprēķināts vidējais studentu skaits grupās. Balstoties uz šiem aprēķiniem, nākamajā solī tika noteikts aptaujai nepieciešamais kursu skaits katrā stratā (sk. 4. tabulu).

4. tabula. *Izlasē iekļautais augstskolu un koledžu grupu skaits*

Agregētas izglītības tematiskās grupas	Koledžas līmeņa programmas	Bakalaura studiju programmas		Augstāka līmeņa studijas
		Rīga	Citas pilsētas	
Izglītība + humanitārās zinātnes un māksla	1	14	5	6
Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības	4	19	6	11
Dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas	1	7	2	4
Lauksaimniecība + inženierzinātnes, ražošana, būvniecība	4	14	7	6
Veselības aprūpe un sociālā labklājība + pakalpojumi	9	20	2	5

Instrumentārijs

Datu ieguvei izmantota *Eurostudent* konsorcijs metodoloģijas ietvaros izstrādātā vienotā aptaujas anketa, kura ietver atbilstīgi starptautiskā salīdzinošā pētījuma standartiem adaptētu *Eurostudent* jautājumu kopumu. Tā kā pētījuma ietvars pieļauj iekļaut aptaujā ne tikai *Eurostudent* aptaujas kopīgos jautājumus, bet katrai valstij arī papildus nacionālos jautājumus, IZM, Latvijas Studentu apvienība un izglītības un jaunatnes pētnieki tika aicināti aptaujā iekļaut Latvijas situācijas padziļinātai analīzei nepieciešamos jautājumu blokus.

Aptaujas anketa tika izstrādāta latviešu un angļu valodā, tādējādi nodrošinot labvēlīgus apstākļus dažādās valodās runājošiem studentiem pēc iespējas labāk izprast jautājumus un ērtāk sniegt atbildes.

Aptaujas metode — tieša anketēšana mācību grupā, realizācijas veids — anketas pašizpilde intervētāja klātbūtnē. Anketēšana tika veikta tajosursos / mācību grupās, kuras iekļautas izlasē. Visi klātesošie studenti tika aicināti piedalīties aptaujā.

Izlasses realizācija

Pētījuma lauka darbs tika realizēts no 2013. gada 1. aprīļa līdz 15. jūnijam.

Aptaujas gaitā anektēšana tika veikta 131 mācību grupā 28 Latvijas augstākās izglītības iestādēs:

- Alberta koledža
- Baltijas Starptautiskā akadēmija
- Banku augstskola
- Biznesa augstskola «Turība»
- Daugavpils Medicīnas koledža
- Daugavpils Universitāte
- Ekonomikas un kultūras augstskola
- Jāzepa Vītola Latvijas mūzikas akadēmija
- Juridiskā koledža
- Latvijas Jūras akadēmija
- Latvijas Kultūras akadēmija
- Latvijas Kultūras koledža
- Latvijas Lauksaimniecības universitāte
- Latvijas Mākslas akadēmija
- Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija
- Latvijas Universitāte
- Latvijas Universitātes Paula Stradiņa medicīnas koledža
- Liepājas Universitāte
- Olaines Mehānikas un tehnoloģijas koledža
- Rēzeknes augstskola
- Rīgas Celtniecības koledža
- Rīgas Ekonomikas augstskola
- Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola
- Rīgas Stradiņa universitāte
- Rīgas Tehniskā koledža
- Rīgas Tehniskā universitāte
- Ventspils augstskola
- Vidzemes augstskola.

No dalības pētījumā atteicās Sociālo tehnoloģiju augstskola.

Kopējais realizētās izlasses apjoms **n = 2268**. No saņemtajām aptaujas anketām 68 anketas pēc sākotnējās pārbaudes tika atzītas par nederīgām (iesniegtas neizpildītas anketas, atbildes sniegtas uz mazāk nekā 40% jautājumu) un tika izslēgtas no turpmākās apstrādes. Pirmējā datu failā iekļautas 2 200 anketas. Atbilstīgi starptautiskā pētījuma prasībām par derīgām tiek atzītas tās anketas, kurās studenti snieguši informāciju par galvenajiem mērījumu indikatoriem: materiālo un laika budžetu, vecāku izglītības līmeni un statusu, izglītības gaitām u.c. Veicot datu pārbaudi un tīrīšanu, no pirmējā datu faila tika izslēgti vēl 175 gadījumi.

Katram izlasē iekļautajam kursam tika aprēķināti svāri, kas ir apgriezti proporcionāli kursa iekļaušanas izlasē varbūtībai. Aprēķini veikti, balstoties uz IZM sniegto informāciju par studentu skaitu programmās akadēmiskā gada sākumā, kas veidoja izlasses rāmi. Tā kā IZM datus nav pieejama detalizēta informācija par studējošo skaitu kursā vai mācību grupā, tad augstskolām tika lūgts precizēt studējošo skaitu atbilstīgajās grupās. Pamatojoties uz šo informāciju, tika aprēķinātas arī šī izlasses posma veidošanas varbūtības.

Galīgo izlases svaru aprēķins veikts, balstoties uz IZM statistikas datiem par studentu sadalījumu atbilstīgi izlases stratifikācijas un dzimuma pazīmēm, kā arī ņemot vērā respondences līmeni, kas dažādās grupās bija atšķirīgs. Svarotie dati ir reprezentatīvi attiecībā pret Latvijas augstākās izglītības iestāžu studentu ģenerālo kopu pilna laika studijās.

Analīzē izmantoto gadījumu skaits pēc svēršanas **n = 2025**.

Turpmākā datu apstrāde un analīze ir veikta saskaņā ar *Eurostudent* vadlīnijām.

2. Studējošo raksturojums

2.1. Studentu sociāldemogrāfiskais portrets

Bez pamatjautājumiem, kuru mērķis ir noskaidrot studentu dzīves sociālos un ekonomiskos apstākļus, aptaujā tika veikta virkne mērījumu, kas raksturo studējošo kopumu pēc galvenajām demogrāfiskajām un sociālajām pazīmēm: dzimuma, vecuma, tautības, vecāku ģimenes sociālā statusa u.tml. Aptaujāto kopuma iedalījums pēc dzimuma atbilst kopējam dzimuma dalījumam augstskolās studējošo ģenerālajā kopā: 59% studējošo ir sievietes un 41% — vīrieši. Sieviešu un vīriešu īpatsvars nozīmīgi atšķiras dažādās studiju programmās un programmu tematiskajās grupās. Tradicionāli tādās jomās kā humanitārās zinātnes un māksla, izglītība nozīmīgi lielāka studējošo daļa ir sievietes (76–88%). Būtiski augstāks sieviešu īpatsvars ir arī tādās studiju tematiskajās grupās kā veselības aprūpe un sociālā labklājība (84%), sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības (65%). Salīdzinoši liels sieviešu īpatsvars studējošo skaitā ir arī lauksaimniecībā (61%). Savukārt lielāks vīriešu īpatsvars studējošo vidū jau tradicionāli ir dabaszinātņu, matemātikas un informācijas tehnoloģiju jomā (68%), jo īpaši tādā tematiskajā grupā kā inženierzinātnes, ražošana un būvniecība (77%). Pēc dzimuma salīdzinoši mazāk nozīmīgas atšķirības studējošo iedalījumā ir pakalpojumu jomā (56: 44%).

Aptaujāto studentu vecuma iedalījuma raksturojums: 12% aptaujāto ir vecumā līdz 19 gadiem, 23% aptaujāto ir 20 gadu veci, 21% — 21 gadu veci, 15% — 22 gadus veci, vecumā no 23 līdz 25 gadiem ir 17% studējošo un vecāki par 26 gadiem ir 12% aptaujāto studentu.

Absolūtais vairākums studentu (98%) ir dzimuši Latvijā, arī vairākums studentu vecāku dzimuši Latvijā. No tiem, kas dzimuši ārpus Latvijas, lielākā daļa ir no Krievijas Federācijas, Baltkrievijas un Ukrainas.

Tā kā lielākā daļa augstskolu atrodas Rīgā (aptaujāto studentu sadalījums atbilstīgi augstākās izglītības iestādes atrašanās vietai ir šāds: Rīgas augstākās izglītības iestādēs mācās 75% respondentu un 25% — reģionālajās augstskolās. Pētījumā netiek iekļautas ziņas par vietu, kur students dzīvojis pirms iestāšanās augstskolā, bet tiek noskaidrota vieta, kur respondents ieguvis vidējo izglītību. 37% studējošo vidējo izglītību ir ieguvuši Rīgā, 22% — republikas nozīmes pilsētās, 27% — citās pilsētās, bet 13% aptaujāto — lauku vidusskolās vai vidējās profesionālās izglītības iestādēs. Mazāk nekā 1% studējošo vidējo izglītību ieguvuši ārzemēs.

5. tabula. *Izsoles raksturojums (svērtās vērtības)*

		Skaitis	%
Studiju joma (ISCED)	Izglītība	22	1,1
	Humanitārās zinātnes un māksla	283	14,0
	Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības	723	35,7
	Dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģija	172	8,5
	Inženierzinātnes, ražošana un būvniecība	316	15,6
	Lauksaimniecība	51	2,5
	Veselības aprūpe un sociālā labklājība	307	15,1
	Pakalpojumi	151	7,5
	Studiju līmenis	1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības (koledžas) studiju programma	280
	Akadēmiskā bakalaura studiju programma	686	33,9
	Akadēmiskā maģistra studiju programma	213	10,5
	Profesionālā bakalaura programma vai 2. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programma	590	29,1
	Profesionālā maģistra studiju programma vai 2. līmeņa prof. augst. izgl. programma vai rezidentūras studijas	254	12,6
	Cita augstākās izglītības programma	3	,1
Mācību iestādes atrašanās vieta	Rīga	1527	75,4
	Citur	498	24,6
Dzimums	Sieviete	1192	58,8
	Vīrietis	834	41,2
Respondentu vecums	19 g.v. vai jaunāki	248	12,2
	20 g.v.	460	22,7
	21 g.v.	421	20,8
	22 g.v.	309	15,3
	No 23 līdz 25 g.v.	350	17,3
	26 g.v. un vecāki	238	11,7

2.2. Vecāku ģimenes statuss

Studenta vecāku ģimenes sociālo statusu raksturo vairāki mērījumi — vecāku izglītības līmenis, nodarbošanās, ģimenes sociālā statusa subjektīvais vērtējums. Latvijas pētījumā papildus iekļauts jautājumu bloks par ģimenes materiālās labklājības subjektīvo vērtējumu.

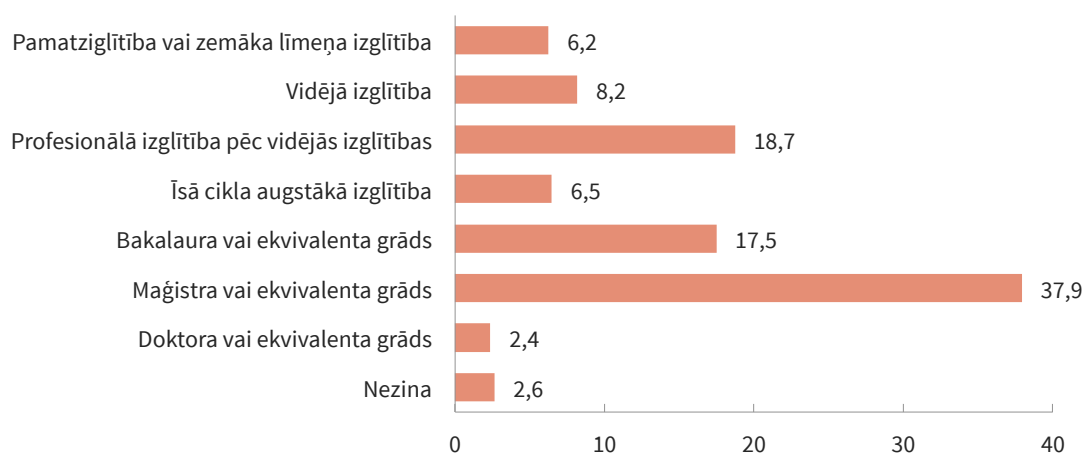
Jāsecina, ka arī šis pētījums apstiprina hipotēzi par vecāku izglītības un nodarbošanās korelāciju ar respondenta izglītības ceļa izvēli. Dažāda līmeņa augstākā izglītība ir 60% no aptaujāto mātēm, t.sk.: 8% ir 1. līmeņa augstākā jeb koledžas izglītība, 1/3 — bakalaura vai maģistra grāds un 16% — augstākā izglītība, kas iegūta padomju gados.

Studējošo tēviem izglītības līmenis ir nozīmīgi zemāks, lai gan kopumā šīs paaudzes studentu vecākiem ir ārkārtīgi augsts formālās izglītības līmenis. Dažāda līmeņa augstākā izglītība ir 39% tēvu (koledžas līmenis: 5%, akadēmiskā bakalaura vai maģistra / doktora grāds ir 20%, bet augstākā izglītība, kas iegūta padomju laikā — 14% tēvu.

Līdzīgi kā iepriekšējās studentu aptaujās, tostarp 2009. gada *Eurostudent IV* pētījumā¹⁶, studentiem grūtāk atbildēt par tēvu (gan jautājumos par izglītību, gan par nodarbošanos, dzimšanas vietu u.tml.). Tēva izglītības līmeni nezina vai par to nevēlas atbildēt 11% aptaujāto studentu, par māti grūtības atbildēt ir 3% jauniešu. Apkopotie dati liecina, ka līdzīgi kā iepriekšējā pētījuma posmā, arī šobrīd vairāk nekā pusei studentu vienam no vecākiem ir augstākā izglītība 63% (no kuriem 57% ir bakalaura vai augstāks līmenis, 6% — 1. līmeņa augstākā jeb koledžas izglītība).

2. attēls. Vecāku augstākais sasniegtais izglītības līmenis (%)

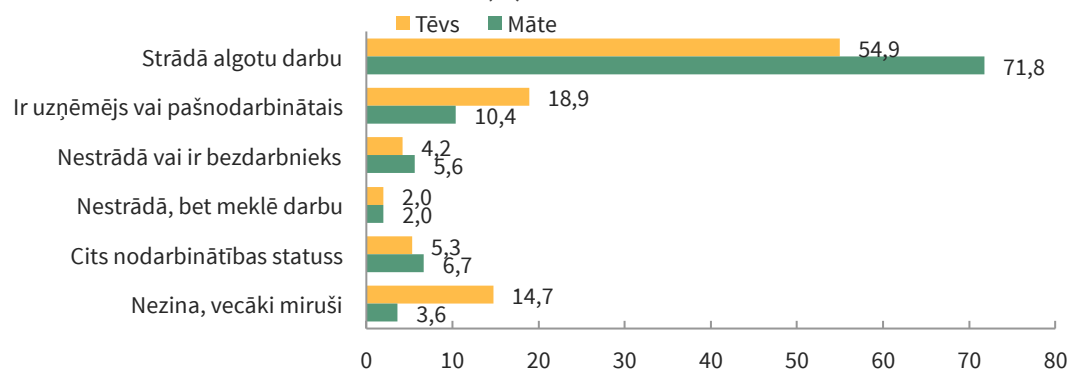
Bāze: visi respondenti. Rādītājs aprēķināts saskaņā ar Eurostudent vadlīnijām un ilustrē vienu vai abu vecāku augstāko sasniegto izglītības līmeni.

Raksturojot vecāku nodarbinātības statusu, redzam, ka lielākai daļai studentu vecāki strādā algotu darbu vai ir uzņēmēji / pašnodarbinātie. Ekonomiski aktīvi ir 75% tēvu (t.sk. algotā darbā nodarbināti 55%, uzņēmēji vai pašnodarbinātie ir 19%), savukārt mātes raksturo vēl augstāks nodarbinātības īpatsvars — kopumā ekonomiski aktīvas ir 82% no mātēm (t.sk. algotu darbu strādā 72%, bet uzņēmējas vai pašnodarbinātās ir 10%).

¹⁶ Šeit un turpmāk salīdzinājumam izmantoti 2009. gada *Eurostudent IV* aptaujas rezultāti. Skat.: Turgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS (2009). *Studentu sociālie un ekonomiskie dzīves apstākļi Latvijā, Eurostudent IV*. Pieejams:

http://izm.izm.gov.lv/upload_file/petijumi/Atskaite_EUROSTUDENT_IV_10_11_2009.pdf

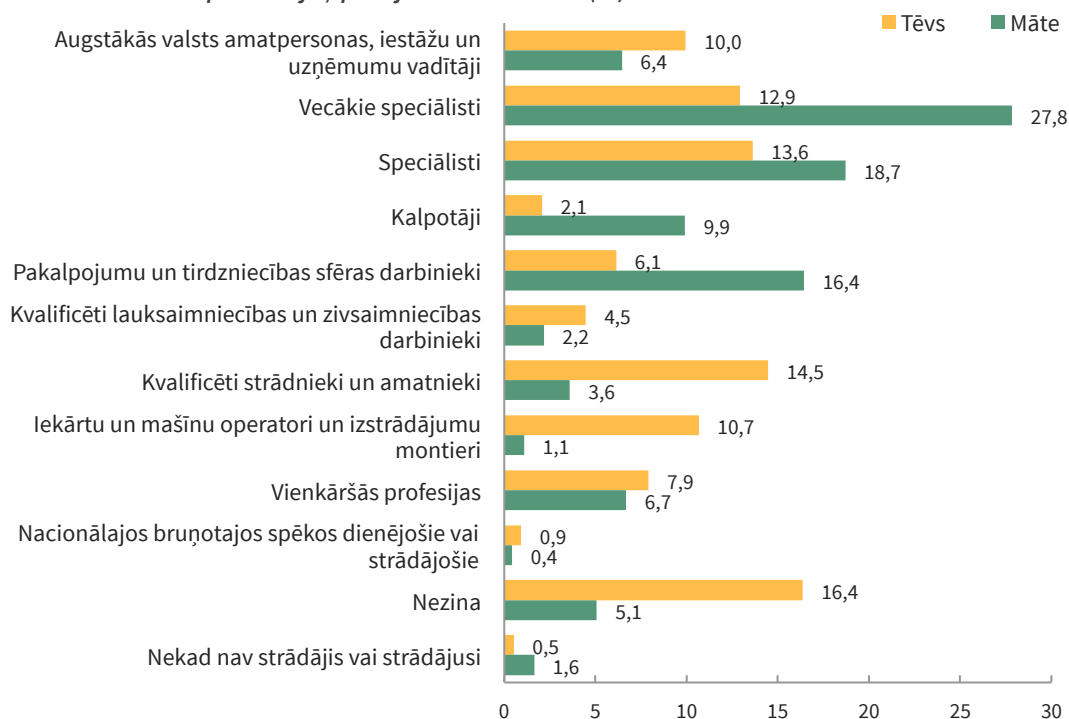
3. attēls. *Vecāku nodarbinātības statuss (%)*

Bāze: visi respondenti.

Konkretizējot vecāku nodarbošanos, jāsecina, ka studējošo vecāku ģimenes raksturojums pēc nodarbinātības ir līdzīgs 2009. gada rādītājiem. Tēvi visbiežāk nodarbināti tādās profesiju grupās kā kvalificēti strādnieki un amatnieki (15%), vecākie speciālisti (13%) un speciālisti (14%). Mašīnu un iekārtu operatoru grupas profesijās nodarbināti 11% tēvu. Salīdzinoši liela daļa ieņem vadošus administratīvus amatus, proti, ir uzņēmumu vai iestāžu vadītāji vai uzņēmēji (10%). Salīdzinoši retāk vadošos administratīvos amatos vai kā uzņēmējas ir nodarbinātas studentu mātes (6%). Studentu mātes biežāk strādā tādās profesiju grupās kā vecākie speciālisti (28%) vai speciālisti (19%). Nākamā profesiju grupa, kurā biežāk nodarbinātas mātes, ir pakalpojumu un tirdzniecības sfēras darbinieki (16%), kalpotāji (10%). Diezgan liela studentu daļa (16%) nezina vai nevēlas atbildēt par sava tēva nodarbošanos, par māti šādu atbildi snieguši 5% respondenti. Jāpiebilst, ka šo atbildi sniedz arī tie studenti, kuru tēvs vai māte ir atstājuši ģimeni vai miruši.

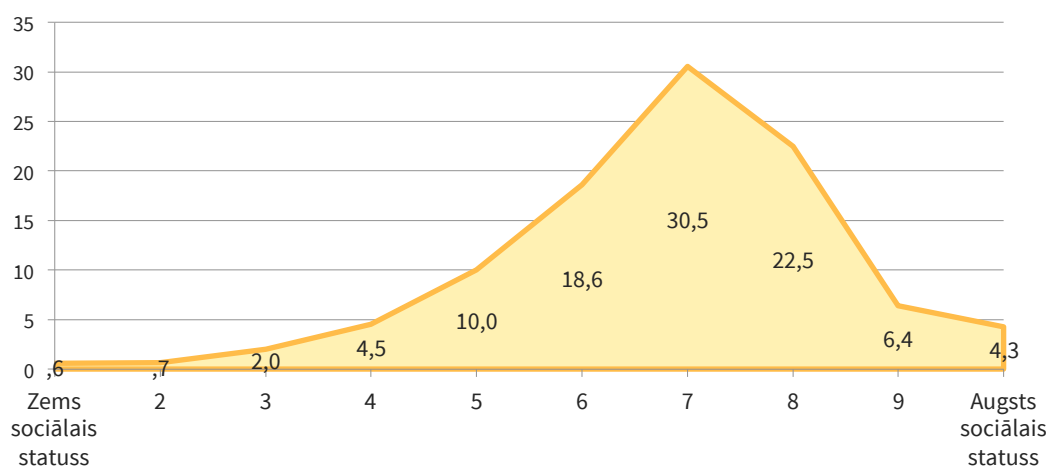
4. attēls. *Vecāku pašreizējā / pēdējā nodarbošanās (%)*

Bāze: visi respondenti.

Vērtējot savu vecāku ģimenes sociālo statusu 10 punktu skalā, kur 1 nozīmēja «zemu sociālo statusu», bet 10 — «augstu sociālo statusu», vairākums studentu sniedz augstāku par vidējo vērtējumu — lielākā daļa ģimenes statusu novērtējuši ar 7, bet vidējais vērtējums (vid. aritmētiskais) — 6,83. Galējos vērtējumus izvēlas salīdzinoši neliela daļa studentu — kā ļoti zemu savu vecāku statusu vērtējis mazāk nekā 1% studējošo, bet maksimāli augstāko vērtējumu snieguši 4% aptaujāto.

5. attēls. Vecāku ģimenes sociālā statusa vērtējums (%)

Bāze: visi respondenti.

Salīdzinot vecāku ģimenes statusu, var secināt, ka vērtējumu tieši ietekmē kā vecāku izglītības līmenis, tā arī nodarbošanās. Studenti, kuru vecākiem ir augstākā izglītība, vidēji augstāk vērtē arī ģimenes statusu (7,13 — ģimenē kādam no vecākiem ir augstākā izglītība; 6,28 — nevienam no vecākiem nav augstākās izglītības). Novērojama tieša lineāra korelācija starp izglītības līmeņa un statusa vērtējuma pieaugumu — no 6,21, ja tēvam ir pamatzglītība, vai 5,65 — ja mātei ir pamatzglītība, līdz 8,14, ja tēvam ir doktora grāds, un 8,37, ja mātei ir doktora grāds.

6. tabula. Vecāku ģimenes sociālā statusa vērtējums atkarībā no vecāku izglītības līmeņa (vid.)

Izglītības līmenis	Statusa vērtējums atkarībā no:	
	... tēva izglītības	... mātes izglītības
Pamatzglītība vai zemāka izglītība	6,21	5,65
Profesionālā vai arodizglītība bez vidējās izglītības	6,58	6,22
Vidējā izglītība	6,56	6,61
Profesionālā vidējā vai arodizglītība pēc vidējās izglītības ieguves	6,60	6,34
1. līmeņa augstākā izglītība (koledžas)	6,81	6,61
Bakalaura grāds (profesionālais vai akadēmiskais)	7,34	7,22
Maģistra grāds (profesionālais vai akadēmiskais) vai 2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība	7,51	7,27
Augstākā izglītība, kas iegūta bijušās PSRS augstākās izglītības iestādēs	7,28	7,04
Doktora grāds	8,14	8,37

Tikpat uzskatāma saistība statusa vērtējumā pastāv atkarībā no tēva un mātes nodarbošanās. Salīdzinot vidējos rādītājus, statusa vērtējums statistiski nozīmīgā pakāpē mazinās, ja tēvs nodarbināts zemākas kvalifikācijas profesijās. Proti, studenti, kuru tēvs ir augstākā līmeņa vadītājs, uzņēmējs, savu vecāku ģimenes statusu 10 punktu skalā vērtē ar 7,73. Ja tēvs ir nodarbināts vecāko speciālistu profesionālajā grupā, vidējais statusa vērtējums ir 7,47. Vērtējums mazinās tieši proporcionāli profesiju grupai līdz 6,26 punktiem ģimenē, kur tēvs veic kvalificēta strādnieka darbu, un 5,18, ja tēvs nekad nav strādājis / persona ar invaliditāti. Izņēmumu veido lauksaimniecībā nodarbinātie, kur vidējais vērtējums ir salīdzinoši augsts (7,13). Arī mātes nodarbošanās tādā pat mērā korelē ar ģimenes statusa vērtējumu. Studentu vecāku ģimenes statusa vidējais vērtējums, ja māte ir uzņēmēja vai augstākā līmeņa vadītāja, ir 7,49. Izņēmums, tāpat kā tēva gadījumā, ir lauksaimniecībā nodarbinātie (vid. 6,83) un mātes nodarbinātība bruņotajos spēkos (vid. vērtējums 7,06, lai gan jāpiebilst, ka bruņotajos spēkos strādā 0,4% no aptaujāto mātēm). Zemākais statusa vērtējums ir ģimenēm, kur mātes nodarbinātas vienkāršajās profesijās (5,92). Faktam, ka māte nekad nav strādājusi, nav tiešas ietekmes uz statusa vērtējumu, kā tas ir tēva gadījumā.

7. tabula. *Vecāku ģimenes sociālā statusa vērtējums atkarībā no vecāku nodarbošanās (vid.)*

Tēva / mātes pašreizējā vai pēdējā nodarbošanās	Statusa vērtējums atkarībā no	
	... tēva nodarbošanās	... mātes nodarbošanās
Augstākās valsts amatpersonas, iestāžu un uzņēmumu vadītāji	7,73	7,49
Vecākie speciālisti	7,47	7,26
Speciālisti	7,00	6,99
Kalpotāji	6,36	6,65
Pakalpojumu un tirdzniecības sfēras darbinieki	6,78	6,41
Kvalificēti lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	7,13	6,83
Kvalificēti strādnieki un amatnieki	6,49	6,22
Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri	6,53	6,42
Vienkāršo profesiju strādnieki	6,26	5,92
Nacionālajos bruņotajos spēkos dienšie vai strādājošie	6,70	7,06
Nekad nav strādājis vai strādājusi	5,18	6,72

Absolūtais vairākums studējošo (98%) ir dzimuši Latvijā, un lielākai daļai aptaujāto studentu arī vecāki dzimuši Latvijā – atbilstīgi 87% tēvu un 89% no mātēm. Tiem vecākiem, kas dzimuši citās valstīs, visbiežāk kā dzimtene norādīta Krievija, Baltkrievija vai Ukraina.

3. Augstākās izglītības pieejamība

3.1. Studentu pieredze pirms iestāšanās augstākās izglītības iestādēs

Atšķirībā no vidējās izglītības mācību iestādēm, kas izklidētas visā valsts teritorijā, lielākā daļa augstskolu atrodas Rīgā, tādēļ studentu mobilitāti pēc vidējās izglītības iegūšanas raksturo vienvirziena kustība — no laukiem un mazpilsētām uz pilsētu, reģiona centru, no dažādiem reģioniem uz Rīgu. 75% aptaujāto studentu 2013. gadā studē Rīgā, 25% — reģionālajās augstskolās, kas atrodas ārpus Rīgas. Tas nosaka arī korelāciju starp vidējās izglītības iegūšanas vietu un augstskolas atrašanās vietu.

No tiem, kas vidējo izglītību ieguvuši Rīgā, 89% studijas turpina Rīgas augstskolās, un tikai neliela daļa studē citos reģionos (vai 11%), vairākums no tiem Latvijas Lauksaimniecības universitātē Jelgavā (6%). Rīgas augstskolās kopumā studē lielākā daļa no Latvijas augstskolu studentiem, tostarp arī tie jaunieši, kuri vidējās izglītības iestādes absolvējuši citās Latvijas pilsētās vai laukos. Reģionālajās augstskolās studējošo vidū ir salīdzinoši lielāks īpatsvars jauniešu, kuri vidējo izglītību ieguvuši pilsētā, kur atrodas augstskola, vai kādā no reģiona pilsētām vai laukos. To ilustrē dati par studējošo iedalījumu atkarībā no augstskolas atrašanās vietas. 42% no Rīgas augstskolās vai koledžās studējošajiem vidējo izglītību ieguvuši Rīgā. Lielāko reģionālo augstskolu — Daugavpils Universitātes, Liepājas Universitātes studentu kopskaitā vairāk nekā puse respondentu (55%) vidējo izglītību ieguvuši šajās pilsētās. Vidzemes augstskolā (Valmiera) un Rēzeknes augstskolā aptuveni trešdaļa studējošo vidējo izglītību ieguvuši šajās pilsētās. Zemāka šī proporcijas ir vienīgi Latvijas Lauksaimniecības universitātē, kur 15% studējošo vidējo izglītību ieguvuši Jelgavā, 21% — Rīgā, bet pārējie studenti (64%) ir no dažādu reģionu pilsētām un lauku teritorijām.

Aptaujā tika noskaidrots, kādi dokumenti un papildu pieredzes apliecinājumi studentam bija nepieciešami, stājoties augstskolā. 95% aptaujāto pirmām kārtām, min atestātu par vidējo izglītību, kā arī diplomu par profesionālās izglītības iegūšanu (8%) un centralizēto eksāmenu rezultātus (92%). Apliecinājumi par darba pieredzi un līdzdalību tālākizglītības pasākumos tiek minēti samērā reti (2–4% gadījumu). Biežāk (16%) augstskolas durvis palīdzējuši atvērt sasniegumi mācību olimpiādēs, zinātniski pētnieciskajos konkursos u.tml. Atbilstīgi programmas prasībām minēti arī dokumenti, kas apliecina iestājek sāmenu rezultātus, ārsta izziņa par veselības stāvokli utt. 4% gadījumu jauniešu min, ka bijusi nepieciešama arī pases kopija, lai gan, domājams, personu apliecinoša dokumenta uzrādīšana, stājoties augstskolā, tiek prasīta jebkuram abiturientam.

Pirms studiju uzsākšanas augstskolā darba pieredze bijusi 47% studējošo. No tiem tikai 13% bijis regulārs un vismaz gadu ilgs algots darbs ar slodzi ne mazāku kā 20 stundas nedēļā,

trešdaļa studentu (33%) vismaz gadu bijuši nodarbināti uz mazāku slodzi, t.i., strādājuši mazāk par 20 stundām nedēļā. Šis rādītājs kopš 2009. gada aptaujas ir ievērojami samazinājies, proti, uz darba pieredzi pirms mācību uzsākšanas augstskolā bija norādījuši 65% no tobrīd studējošajiem. Arī salīdzinājums starp maģistrantūrā studējošajiem un bakalaura līmeņa studentiem liecina, ka vēl pirms četriem gadiem jauniešiem biežāk bijusi algota darba pieredze jau pirms studiju uzsākšanas — algotā darbā bijuši nodarbināti 52% maģistrantūrā studējošo, 52% koledžas līmeņa studentu un 43% bakalaura programmās studējošo. Salīdzinot pa studiju tematiskajām jomām, statistiski nozīmīgas atšķirības vērojamas trijās no tām –pirms mācību uzsākšanas algota darba pieredze biežāk ir lauksaimniecības jomā studējošajiem (53%); savukārt retāk strādājuši izglītības jomā studējošie (37%) un dabaszinātņu, matemātikas un informāciju tehnoloģiju jomas studenti (39%).

3.2. Izglītības ceļa raksturojums

Aptaujas dati liecina, ka kopš studiju uzsākšanas augstākās izglītības sistēmā studiju gaitas nav pārtraukuši 86% aptaujāto. Posmā kopš pirmo studiju uzsākšanas, bet pirms to pabeigšanas studiju gaitas bija pārtraukuši 7% aptaujāto studentu, bet laika posmā starp augstākās izglītības pabeigšanu un studiju uzsākšanu citā augstākās izglītības programmā / līmenī studijas bija pārtraukuši 6% no kopējā studējošo skaita. Protams, šī pieredze ir būtiski atkarīga no studiju programmas līmeņa. Laika posmā pēc pirmo studiju uzsākšanas, bet pirms to pabeigšanas mācības biežāk pārtraukuši 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības (koledžas) studiju programmu studenti (11%). Savukārt varbūtība, ka studiju procesā būs pārtraukums starp augstākās izglītības iegūšanu un studiju uzsākšanu citā augstākās izglītības programmā / līmenī, ievērojami augstāka ir maģistra līmenī studējošajiem. Tiem, kas studē akadēmiskā maģistra programmā, 20% bijis studiju pārtraukums starp viena līmeņa augstākās izglītības iegūšanu un studiju uzsākšanu citā līmenī.

Aptaujā tika noskaidrots gads un mēnesis, kad 1) respondents pirmo reizi atstājis vispārējās izglītības sistēmu, 2) kad ieguvis atestātu par vidējo izglītību un /vai nokārtojis pārbaudījumus, kuri dod iespēju iestāties augstskolā / koledžā, 3) kad pirmo reizi uzsāka studijas augstākās izglītības sistēmā un 4) kad sāka studēt programmā, kurā studē pašlaik. Atbilstīgi studentu sniegtajām ziņām lielākā daļa aptaujāto (86%) studijas augstākās izglītības sistēmā uzsākuši uzreiz pēc vidējās izglītības iegūšanas, t.i., tajā pašā gadā, kad ieguvuši atestātu par vidējo izglītību vai nokārtojuši pārbaudījumus, kas dod iespēju stāties augstskolā. Pārsteidzoši, ka arī 2009. gada aptaujas rezultāti ir gandrīz identiski, proti, pārtraukums starp vidējās izglītības iegūšanu un studiju uzsākšanu augstākās izglītības institūcijā pirms četriem gadiem bija 13%, bet 2013. gadā — 14% studējošo. Studiju pārtraukuma ilgums 6% studējošo ir 1 gads, 3% — 2 gadi, 5% studējošo — 3 un vairāk gadu (no tiem savukārt gandrīz 2% uzsākuši studijas pēc 10 un vairāk gadu ilga pārtraukuma).

4. Studiju process

Aptaujāto iedalījumu pa studiju programmām un līmeņiem noteica izlases prasības, bet aptaujas gaitā tika iegūta informācija par apmācības valodu, studiju turpināšanas plāniem un noskaidrota respondentu attieksme pret studiju procesu, augstākās izglītības kvalitātes vērtējums utt.

Pēc iegūtajiem rezultātiem studējošo iedalījums ir šāds: 14% aptaujāto studē 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības (koledžas) studiju programmā, 34% — akadēmiskā bakalaura, 29% — profesionālā bakalaura programmā vai 2. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā, akadēmiskā maģistra programmā — 10%, bet profesionālā maģistra studiju programmā vai 2. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā, vai rezidentūrā studē 13% aptaujāto. 63% respondentu studē par budžeta līdzekļiem, 36% — par maksu. Atbilstīgi izlasei 93% aptaujāto studē latviešu valodā, 6% — angļu valodā, 1% — krievu valodā.

Atbilstīgi studiju tematiskajām grupām respondentu iedalījums ir šāds: sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības (36%), inženierzinātnes, ražošana un būvniecība (16%), veselības aprūpe un sociālā labklājība (15%), humanitārās zinātnes un māksla (14%), dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģija (9%), pakalpojumi (8%), lauksaimniecība (2%), izglītība (1%).

4.1. Studiju kvalitātes un studiju procesa vērtējums

Augstākās izglītības kvalitātes vērtējumam šajā pētījumā tika pievērsta īpaša uzmanība. Lai noskaidrotu studentu viedokli un attieksmi pret studiju procesu un tā nodrošinājumu, aptaujas instrumentārijā tika iekļauti vairāki jautājumu bloki.

Respondenti tika lūgti novērtēt 21 studiju procesa komponentu, kas kopumā raksturo augstākās izglītības kvalitāti un kuru veido studiju kvalitātes rādītāji, studiju darba organizācijas un infrastruktūras (materiāli tehniskā) nodrošinājuma aspekti. Vērtējums tika sniegts atbilstīgi 5 punktu skalai, kuras galējās vērtības atbilst kategorijām «ļoti apmierināts» un «nemaz nav apmierināts».

Studiju kvalitātes novērtēšanai iekļautas trīs galvenās indikatoru grupas:

- **pasniegšanas kvalitāte**, akadēmiskā personāla kvalifikācija, iespējas izvēlēties kursus no plaša studiju kursu klāsta;
- **studiju procesa organizācijas un attieksmes** novērtējumu, ko veido šādi indikatori: studiju organizācija un nodarbību grafiks, pasniedzēju attieksme pret studentiem,

augstskolas administrācijas attieksme pret studentiem, prakses nodrošināšana un organizēšana, zinātniskā darba iespējas, informācija par iespējām studēt starptautiskās apmaiņas programmās;

- **infrastruktūras / materiāli tehniskā nodrošinājuma** vērtējumu nodrošina šādi indikatori: auditoriju tehnisko palīgīdzekļu izmantošana ikdienas lekcijās, semināros, studiju materiāla pieejamība, materiāli tehniskais nodrošinājums, bibliotēkas darbība, iespēja dabūt vajadzīgās grāmatas, apgaismojums auditorijās, gaisa temperatūra auditorijās, higiēnas telpas, tehniskais nodrošinājums laboratorijās, ēdnīca, kafejnīca, iespēja saņemt medicīnisko palīdzību un studentu skaits auditorijā.

Analizējot studentu subjektīvo viedokli — apmierinātību ar dažādiem studiju procesa komponentiem, var secināt, ka kopumā Latvijas «vidējais students» ir apmierināts gandrīz ar visiem studiju kvalitātes un studiju darba organizācijas aspektiem. Atšķiras tikai apmierinātības pakāpe. Studiju procesa materiāltechniskais nodrošinājums ir viens no aspektiem, kuru pozitīvi vērtē 73% aptaujāto — (ļoti apmierināta ir 36%, apmierināti — 37% studējošo). Līdzīgi studenti vērtē augstskolas administrācijas attieksmi un studentu skaitu auditorijā — ļoti apmierināti ar šiem aspektiem ir gandrīz trešā daļa studentu (31%), apmierināti — aptuveni 40%. Kopumā vairāk nekā piektā daļa studentu ir ļoti apmierināti ar pasniedzēju attieksmi pret studentiem, kā arī informācijas pieejamību par starptautiskām apmaiņas programmām.

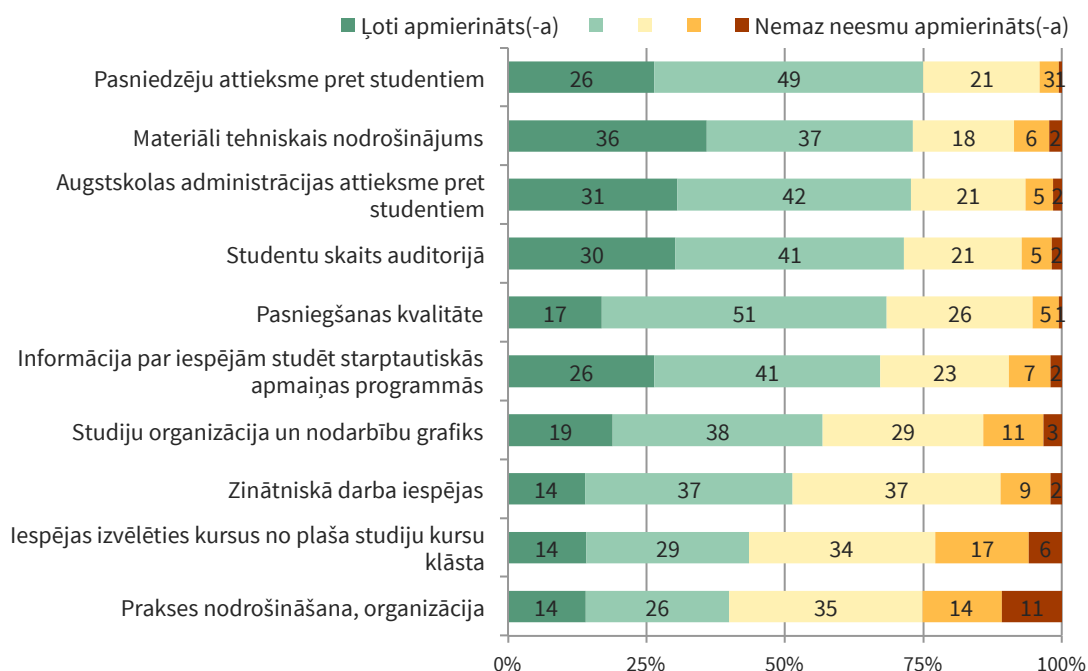
Salīdzinoši mazāka daļa studentu sniedz maksimālo vērtējumu tādām svarīgām studiju kvalitātes komponentam kā pasniegšanas kvalitāte un studiju procesa organizācija / nodarbību grafiki. Ļoti apmierināti ar pēdējiem diviem ir 17% studentu, apmierināti — 51% studentu, ar studiju darba organizāciju ļoti apmierināti ir 19%, apmierināti — 38% aptaujāto.

Vēl mazāka daļa aptaujāto studentu sniegusi maksimālo vērtējumu trim tādiem nozīmīgiem studiju procesa komponentiem kā prakses nodrošināšana un organizācija, iespējas izvēlēties kursus no plašāka kursu klāsta un zinātniskā darba iespējas (ļoti apmierināti ar tiem ir 14%). Atbilstīgi lielāka daļa studentu šos komponentus vērtē neapmierinoši.

Lai arī 2009. gada pētījumā studiju procesa novērtējumam bija iekļauts ievērojami mazāk indikatoru un mērījums tika veikts pēc citas skalas (tas neļauj veikt tiešu salīdzinājumu), tomēr studentu vērtējumu kopējie rezultāti ļauj spriest par zināmām tendencēm. Gan šī posma pētījumā, gan 2009. gadā studenti visvairāk apmierināti ar mācībspēku kvalifikāciju, auditoriju apgaismojumu, tehnisko nodrošinājumu un mācībspēku attieksmi pret studentiem. Savukārt kritiski vērtējumi visbiežāk sniegti par iespēju saņemt medicīnisko palīdzību, gaisa temperatūru auditorijā, saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējām augstskolā, kā arī par ēdnīcu / kafejnīcu piedāvājumu.

6. attēls. *Apmierinātība ar dažādiem studiju aspektiem (%)*

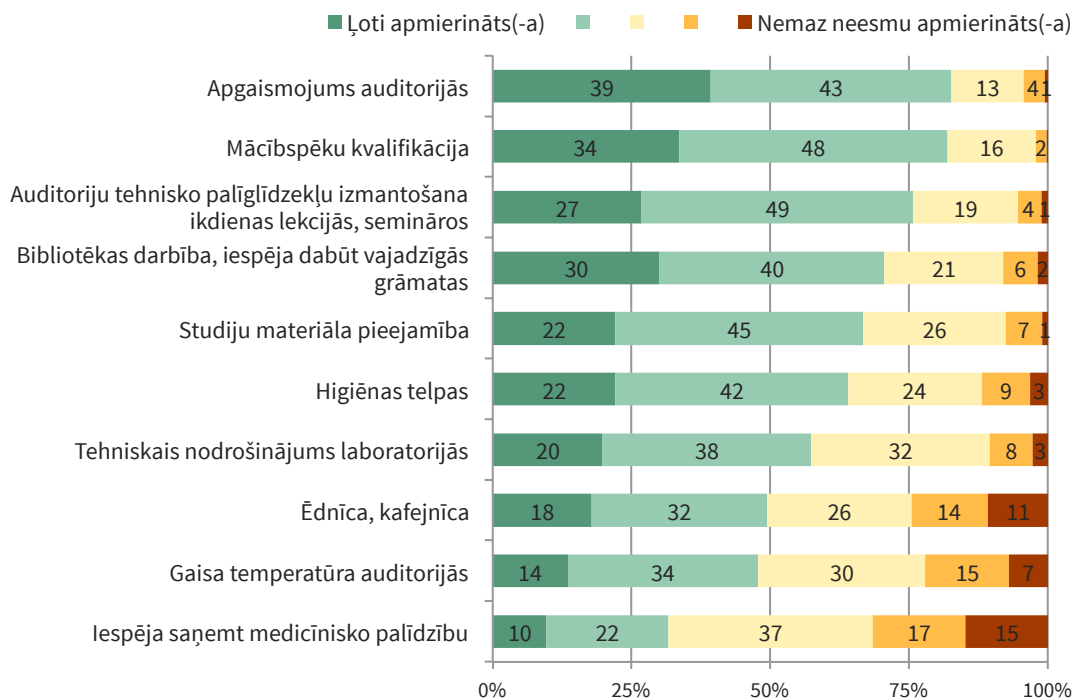
Bāze: visi respondenti.

Nākamie studiju procesa komponenti, kurus respondenti novērtēja, raksturo gan studiju kvalitāti, gan studiju vidi un tehnisko nodrošinājumu. Tāpat kā iepriekšējos, arī šos aspektus jāpārbauda saistībā ar studiju programmām, līmeņiem un pat atsevišķām augstskolām, tomēr vispirms raksturosim Latvijas «vidējo studentu».

Svarīgi uzsvērt, ka vairāk nekā trešā daļa studentu ir ļoti apmierināti ar mācībspēku kvalifikāciju, ar studiju materiālu pieejamību, kā arī ar materiāli tehnisko nodrošinājumu auditorijās un laboratorijās (piem., telpu apgaismojums).

Lai arī ar bibliotēku darbību, studiju materiālu pieejamību un auditoriju tehnisko palīg līdzekļu izmantošanu ļoti apmierināti ir 23–30% studentu, tomēr novērojama lielāka atbilstošā izkliede, kas liecina par lielākām atšķirībām studentu vērtējumos. Uzskatāmi uz to norāda neapmierināto studentu īpatsvars, kas veido 19–26%. Acīmredzot tehniskais nodrošinājums ir uzskatāms par vienu no vissliktāk atrisinātajiem jautājumiem laboratorijās, ēdnīcas/kafejnīcas pieejamība, iespēja saņemt medicīnisko palīdzību (protams, tas ir atkarīgs no konkrētās augstskolas infrastruktūras nodrošinājuma). Studenti nereti uzsvēra, ka veselības aprūpes pakalpojumi augstskolā vispār nav pieejami. Viskritiskāk vērtēts auditoriju un laboratoriju nodrošinājums ar studiju darbam piemērotu fizisko vidi, īpaši to, ka netiek nodrošināts pietiekams temperatūras režīms auditorijās, ar ko neapmierināti ir vairāk nekā puse studentu. Iespējams, šī problēma valsts augstskolās radusies dēļ samazināta valsts budžeta finansējuma.

7. attēls. *Kādā mērā esat apmierināts vai neapmierināts ar šādiem studiju aspektiem (%)*

Bāze: visi respondenti.

Studiju kvalitātes vērtējumu salīdzinoša analīze

Turpmākā analīzē aplūkosim studentu apmierinātību atkarībā no programmu tematiskās grupas, programmas u.c. raksturojumiem. Lai salīdzinātu dažādu aspektu vērtējumus, izmantotas vidējās vērtības (katrs komponents tika vērtēts pēc piecu punktu skalas).

Salīdzinot dažādu studiju procesa komponentu vērtējumu vidējos rādītājus, var secināt, ka pastāv statistiski nozīmīgas atšķirības bakalaura un maģistra programmu studentu vērtējumos. Bakalauri tendēti gandrīz visus aspektus novērtēt augstāk, maģistri ir kritiskāki. Iespējams, tas saistīts ar studiju laikā gūto pieredzi. Bakalaura līmeņa studenti, salīdzinot ar maģistriem, ir lielākā mērā apmierināti (lai gan atšķirības ne visos gadījumos ir statistiski nozīmīgas) ar tādiem svarīgiem studiju kvalitātes rādītājiem kā pasniegšanas kvalitāte (3,82 : 3,75), mācībspēku kvalifikācija (4,15 : 4,14), prakses nodrošinājumu un organizēšanu (3,19 : 3,0) un zinātniskā darba iespējām (3,57 : 3,52). Bakalaura studiju programmu studenti augstāk vērtē studiju darba organizāciju un nodarbību grafiku, pasniedzēju attieksmi pret studentiem, informētību par iespējām studēt ārzemēs. Maģistra līmeņa studenti augstāk vērtē šādus divus studiju aspektus: iespēju izvēlēties kursus no plašāka kursu klāsta un administrācijas attieksmi pret studentiem.

Savukārt salīdzinoši zemāk galvenos studiju kvalitātes komponentus vērtē 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu studenti. Izņēmums ir prakses nodrošinājums un organizācija, ko minēto programmu studenti vērtē visaugstāk.

Līdzīgi kā studiju procesu un kvalitāti, arī studiju materiāli tehnisko nodrošinājumu bakalauri vērtē augstāk nekā maģistri: auditoriju aprīkojumu, studiju materiāla pieejamību, bibliotēkas pieejamību, apgaismojumu, temperatūru auditorijās utt.

8. tabula. *Atsevišķu studiju procesa komponentu vērtējums atkarībā no studiju programmu līmeņa (vid.)*

	1. līmeņa profesionālā augstākā izglītība	Bakalaura studiju programmas	Maģistra studiju programmas
Pasniegšanas kvalitāte	3,72	3,83	3,75
Mācībspēku kvalifikācija	3,98	4,15	4,14
Prakses nodrošināšana studiju laikā	3,52	3,20	3,04
Zinātniskā darba iespējas	3,38	3,57	3,52

Analizējot studentu apmierinātību ar studiju kvalitāti pa studiju tematiskajām grupām, vērtējumi ir samērā līdzīgi. Statistiski nozīmīgas atšķirības vērojamas tikai dažu studiju procesa komponentu vērtējumos: pasniegšanas kvalitāti visaugstāk vērtē sociālo zinātņu, komerczinību un tiesību jomas studenti (3,85), salīdzinoši zemāk — dabaszinātņu, matemātikas un informācijas tehnoloģiju jomā studējošie.

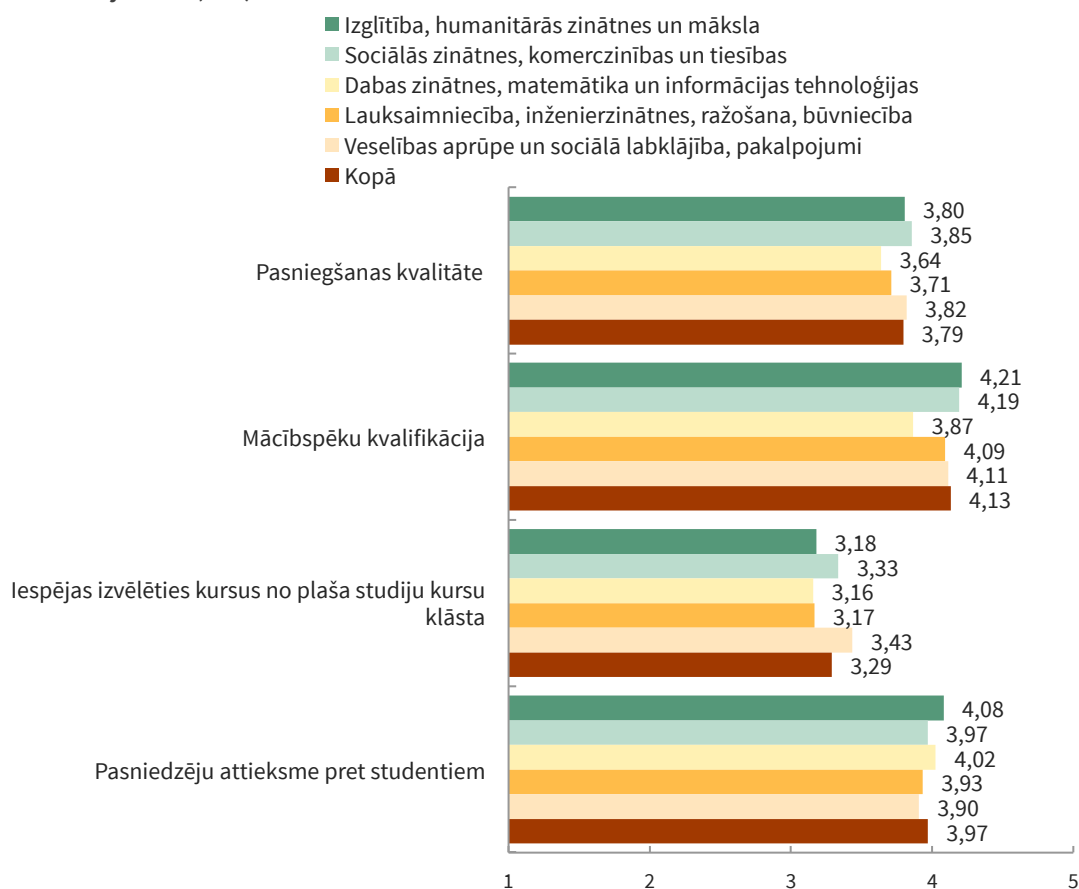
Mācībspēku kvalifikācija apmierina visu tematisko grupu studentus (visbiežāk humanitāro zinātņu un mākslas, kā arī sociālo, komerczinību un tiesību jomā studējošie, salīdzinoši retāk — dabaszinātņu, matemātikas un informācijas tehnoloģiju jomas studenti).

Pasniedzēju attieksme pret studentiem visaugstāko vērtējumu guvusi izglītības, humanitāro zinātņu un mākslas, kā arī dabaszinātņu, matemātikas un IT jomā.

Salīdzinot ar citiem studiju procesa komponentiem, iespēja izvēlēties kursus no plašāka studiju kursu klāsta retāk apmierina visu jomu studentus. Apmierinātākie šajā aspektā ir veselības aprūpes, sociālās labklājības un pakalpojumu jomas studenti. Zemākai apmierinātībai ar studiju kursu izvēli citās tematiskajās jomās ir vienkāršs skaidrojums — nepietiekamais finansējums, lai varētu piedāvāt lielāku studiju kursu klāstu (sk. 8. attēlu).

Studiju procesa organizācijas un attieksmes komponentu vērtējumos nav novērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības pa programmu tematiskajām grupām. Visās tematiskajās grupās līdzīgi tiek vērtēta augstskolas administrācijas attieksme pret studentiem (visaugstāk — dabas zinātņu, matemātikas un IT jomā), studiju organizācija un nodarbību grafiks, studentu skaits auditorijā, informācija par iespējām studēt starptautiskās apmaiņas programmās (ar pēdējo visapmierinātākie ir sociālo zinību, komerczinību un tiesību jomas studenti). Nedaudz diferencētāka apmierinātības pakāpe ir ar materiāli tehnisko nodrošinājumu — apmierinātāki ar to ir dabaszinātņu un IT jomas studenti un arī sociālo zinātņu, komerczinību un tiesību studenti, vismazāk — izglītības, humanitāro zinātņu un mākslas jomas studenti.

8. attēls. *Apmierinātība ar dažādiem studiju aspektiem iedalījumā pa tematiskajām jomām (vid.)*

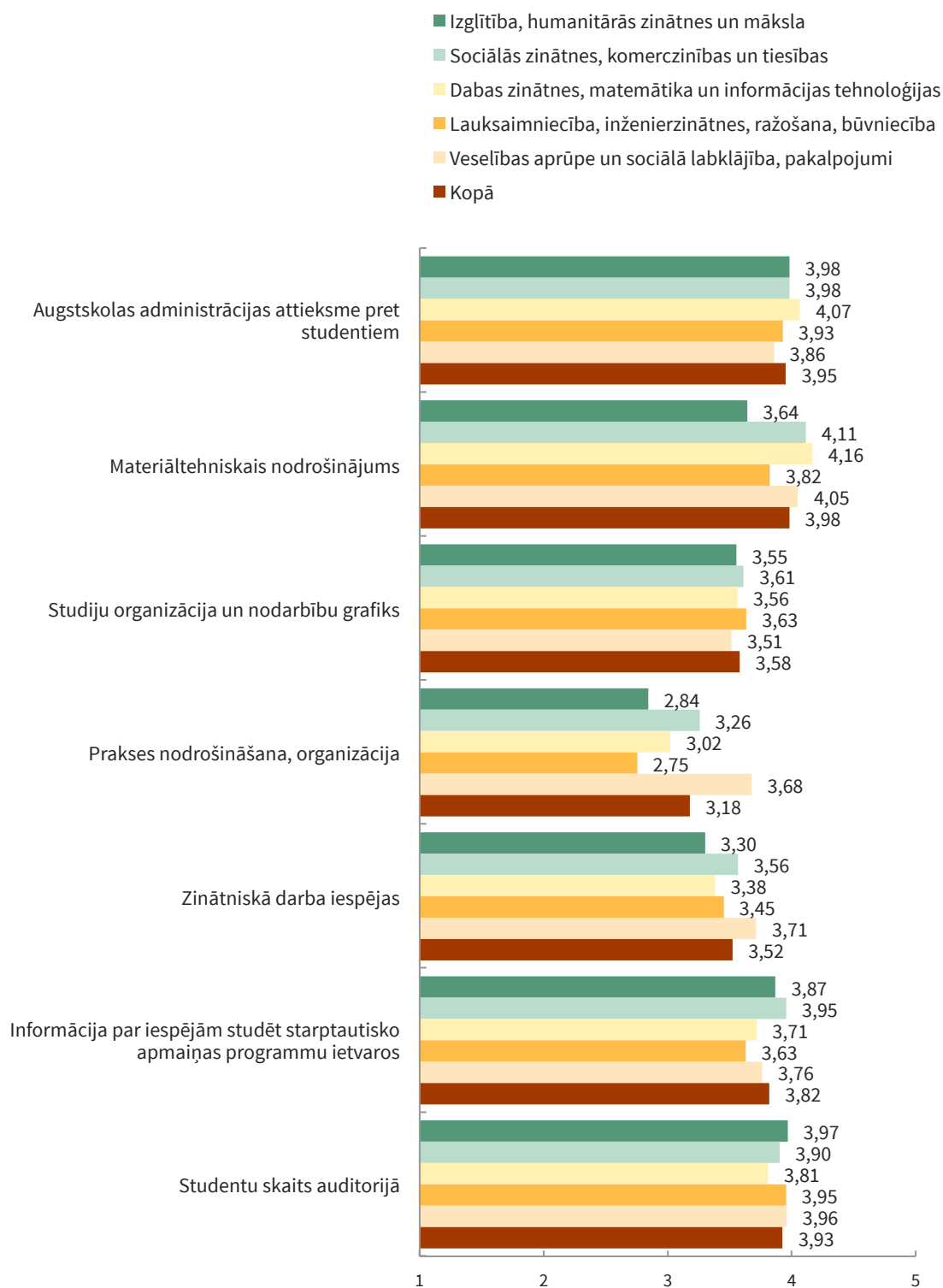
Piezīme: augstāks rādītājs nozīmē augstāku apmierinātības līmeni.

Atšķiras zinātniskā darba iespēju vērtējums — apmierinātākie ar šo komponentu ir veselības aprūpes un sociālās labklājības, pakalpojumu jomas studenti, vismazāk — izglītības, humanitāro zinātņu un mākslas studenti.

Un, kā jau iepriekš minēts, kopumā visbiežāk studentus neapmierina prakses nodrošinājums un organizēšana. Jāpiebilst, ka šī komponenta vērtējumā pastāv arī statistiski būtiskas atšķirības atkarībā no studiju tematiskās jomas. Vislabāk prakses iespējas vērtē veselības aprūpes un sociālās labklājības jomas studenti. Visneapmierinātākie ar prakses iespējām ir lauksaimniecības, inženierzinātnes, ražošanas un būvniecības jomas studenti, kā arī izglītības, humanitāro zinātņu un mākslas jomas studenti (sk. 9. attēlu).

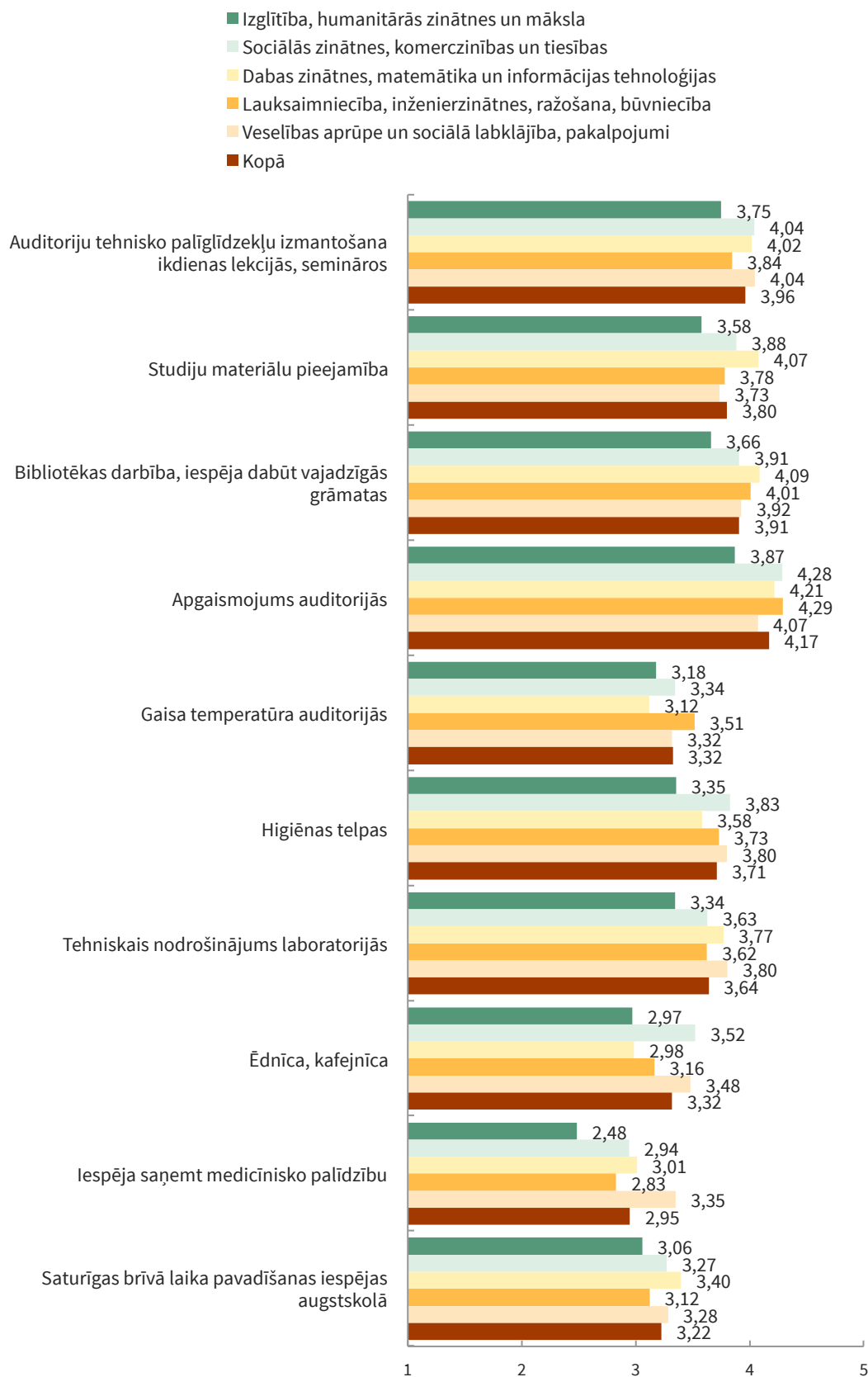
Studiju vides infrastruktūru raksturojošie komponenti, domājams, lielā mērā atkarīgi no konkrētās augstskolas un pat fakultātes, tādēļ salīdzinājumā aplūkoti tikai galvenie komponenti, kuriem ir būtiska saistība ar studiju procesa kvalitātes nodrošinājumu. Ar auditoriju tehnisko palīgīdzekļu izmantošanu, studiju materiālu pieejamību, bibliotēkas darbu un grāmatu nodrošinājumu vismazāk apmierināti ir izglītības, humanitāro zinātņu un mākslas jomas studenti. Ar minētajiem komponentiem visbiežāk apmierināti ir dabaszinātņu, matemātikas un IT jomas, kā arī sociālo zinātņu, komercdarbības un tiesību studenti (sk. 10. attēlu).

9. attēls. *Apmierinātība ar dažādiem studiju aspektiem un nodrošinājumu iedalījumā pa tematiskajām jomām (vid.)*

Bāze: visi respondenti. Augstāks rādītājs nozīmē augstāku apmierinātības līmeni.

10. attēls. *Apmierinātība ar materiāli tehnisko studiju nodrošinājumu iedalījumā pa tematiskajām jomām (vid.)*

Bāze: visi respondenti. Augstāks rādītājs nozīmē augstāku apmierinātības līmeni.

Lai uzskatāmāk raksturotu studiju kvalitātes vērtējumu dažādās studējošo grupās un noskaidrotu faktorus, kas ietekmē šo vērtējumu, tika veikta divpakāpju klasteranalīze (izmantojot *k*-vidējo klasteru apvienošanas metodi). Analīzes rezultātā tika identificētas 4 attieksmju grupas. 1. grupa ietver to studējošo daļu, kuri kopumā ir ļoti apmierināti ar studiju kvalitāti, vidēji — ar studiju darba organizāciju un infrastruktūru (materiāli tehnisko bāzi un pakalpojumu pieejamību), 2. grupa — ļoti apmierināti ar infrastruktūru, vidēji — ar studiju kvalitāti un studiju darba organizāciju; 3. grupas pārstāvjus apvieno visaugstākā apmierinātība ar visiem studiju procesa komponentiem; 4. grupa — vidēji apmierināti ar studiju kvalitāti, neapmierināti ar studiju darba organizāciju un infrastruktūru.

9. tabula. *Studiju procesa komponentu vērtējumi identificētajos klasteros (vid.)*

Klasteri	Studiju procesa kvalitāte	Studiju procesa organizācija un attieksme	Infrastruktūra
1. Apmierināti ar studiju kvalitāti, vidēji — ar studiju darba organizāciju un infrastruktūru	4,21	3,54	3,34
2. Apmierināti ar infrastruktūru, vidēji — ar kvalitāti un studiju darba organizāciju	3,71	3,54	3,89
3. Augstākā apmierinātība ar visiem studiju aspektiem	4,58	4,27	4,33
4. Apmierināti ar studiju kvalitāti, neapmierināti ar darba organizāciju un infrastruktūras nodrošinājumu	3,16	2,83	2,98

Nākamajā analīzes solī varam pēc dažādiem kritērijiem raksturot studentus, kas piepilda vienu vai citu klasteri. Studentu iedalījums gan pa tematiskajām grupām, gan pēc studiju līmeņa, gan augstskolas atrašanās vietas, gan demogrāfiskām pazīmēm klasteros ir diezgan vienmērīgs, un, salīdzinot pēc dažādiem kritērijiem, vienas vai citas grupas augstāku prevalenci kādā no vērtējumu klasteriem atspoguļosim tikai statistiski nozīmīgu atšķirību gadījumā.

Vispirms jāatzīmē, ka pēc dzimuma aptaujāto iedalījumam klasteros nav statistiski nozīmīgu atšķirību.

Salīdzinot studiju tematisko grupu reprezentāciju aprēķinātajos klasteros, varam secināt, ka grupā, kas ir ļoti apmierināti ar studiju kvalitāti, bet vidēji apmierināti ar studiju procesa organizāciju un infrastruktūru (1. klasteris) statistiski nozīmīgā pakāpē, salīdzinot ar citām programmu tematiskajām grupām, biežāk pārstāvēti humanitāro zinātņu un mākslas jomas studenti. Nozīmīgi biežāk šāds studiju vērtējums izplatīts maģistrantūras studentu un Rīgas augstskolu studentu vidū. Statistiski nozīmīgā pakāpē mazāk šajā grupā pārstāvēti veselības aprūpes un labklājības jomas studenti.

Grupā, kas apmierinātāki ar infrastruktūru, vidēji apmierināti ar kvalitāti un studija procesa organizāciju (2. klasteris), nozīmīgi biežāk pārstāvēti izglītības jomas, inženierzinātņu, ražošanas un būvniecības jomas studenti, kā arī veselības aprūpes jomas studenti. Šāds

vērtējums tipiskāks bakalaura programmu un reģionālo augstskolu studentiem. Pēc vecuma pazīmes nozīmīgi biežāk vērtējums izplatīts jaunāku studentu vidū — līdz 20 gadu vecumam.

Trešajā klāsterī, kuru veido studenti, kas ir ļoti apmierināti ar visiem studiju aspektiem, nozīmīgi biežāk pārstāvēti veselības aprūpes un sociālās labklājības tematiskajā grupā studējošie, kā arī biežāk izplatīts bakalaura programmās studējošo un īpaši reģionālo augstskolu studentu vidū. Pēc vecuma biežāk tāds viedoklis sastopams jaunākajā studentu vecuma grupā — līdz 20 gadu vecumam, kā arī vecāko studentu vidū — pēc 26 gadu vecuma.

Ceturtajā klāsterī, proti, apmierināti ar studiju kvalitāti, bet neapmierināti ar studiju procesa organizāciju un infrastruktūras nodrošinājumu, salīdzinot ar citām grupām, nozīmīgi biežāk iekļaujas humanitāro zinātņu un mākslas jomas studenti, kā arī pakalpojumu jomas studenti. Šajā grupā vairāk pārstāvju no 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas studentiem un Rīgas augstskolu studentiem. Vecuma ziņā biežāk šādu vērtējumu sniedz 23–25 gadu veci studenti.

Par to, ka **studiju procesa kvalitātes vērtējums ir ļoti subjektīvs — vairāk atkarīgs no studentu individuālās pieredzes un attieksmes, nekā no vienas vai citas programmas objektīviem kvalitātes rādītājiem**, liecina arī pēdējais salīdzinājums, kurā aplūkojam saistību starp vērtējumiem (gan visaugstākajiem, gan viszemākajiem) un citām studentus grupējošām pazīmēm. Vispirms tika aprēķināti indeksi maksimālajai apmierinātības un atbilstīgi — neapmierinātībai ar studiju procesa kvalitāti, studiju procesa organizāciju un infrastruktūru¹⁷.

Analīzes rezultāti liecina, ka ne par vienu no studiju kvalitātes komponentiem maksimālo vērtējumu nav snieguši 48%, 1–2 komponentus ar maksimālo punktu skaitu vērtējuši 35% aptaujāto studentu, 3 un vairāk komponentus ar maksimālo punktu skaitu vērtējuši 17% aptaujāto. Līdzīgi aprēķināti indeksi arī studiju procesa organizācijas un infrastruktūras komponentu vērtējumiem (sk. 10. tabulu).

Analīze parāda, ka apmierinātībā ar studiju kvalitāti nav statistiski nozīmīgu atšķirību atkarībā no dzimuma, studiju līmeņa, reģiona. Savukārt statistiski nozīmīgā pakāpē biežāk augstāku apmierinātību ar dažādiem studiju kvalitātes komponentiem izteikuši humanitāro zinātņu un mākslas jomas, dabaszinātņu, matemātikas un IT jomas un sociālo zinātņu, komerczinību un tiesību jomas studenti. Maksimāli pozitīvus vērtējumus biežāk sniedz gados jaunāki studenti (līdz 19 g. v.) un vecākās grupas studenti (26 g. v. un vecāki).

Līdzīgi kā iepriekš, arī studiju procesa organizācijas komponentu augstākajos vērtējumos nepastāv būtiskas dzimuma, reģiona, studiju līmeņa atšķirības. Savukārt atkarībā no studiju tematiskās jomas augstākos vērtējumus biežāk sniedz izglītības, sociālo zinātņu, komerczinību un tiesību, dabaszinātņu, matemātikas un IT, veselības aprūpes un sociālās labklājības jomas studenti; pēc vecuma pazīmes — gados visjaunākie studenti (līdz 19 g. v.).

¹⁷ Indekss iekļauj trīs vērtības, kur 0 nozīmē — ne par vienu no studiju kvalitāti, darba organizāciju vai infrastruktūru raksturojošām pazīmēm nav sniegts maksimālais vērtējums 5 punktu apmierinātības skalā, 1 nozīmē, ka 1–2 raksturojošās pazīmes vērtētas ar maksimālo punktu skaitu, 2 — ka 3 un vairāk pazīmes vērtētas ar maksimālo punktu skaitu. Pēc šādas shēmas izveidots arī maksimālās neapmierinātības indekss.

10. tabula. *Studentu sadalījums atbilstoši apmierinātības indeksam (rindu %)*

		Apmierinātības indekss (<i>i</i>)		
		Neviens no komponentiem nav vērtēts ar maksimālo punktu skaitu, <i>i</i> = 0	1–2 komponenti vērtēti ar maksimālo punktu skaitu, <i>i</i> = 1	3 un vairāk komponenti vērtēti ar maksimālo punktu skaitu, <i>i</i> = 2
Ļoti apmierināti	Studiju kvalitāte	48	35	17
	Studiju procesa organizācija	42	37	21
	Infrastruktūra	33	32	35
Ļoti neapmierināti	Studiju kvalitāte	87	12	1
	Studiju procesa organizācija	43	41	17
	Infrastruktūra	49	39	12

Un visbeidzot — apmierinātībā ar studiju procesa materiāli tehnisko nodrošinājumu un infrastruktūru tika novērotas statistiski nozīmīgas atšķirības atkarībā no visām iepriekš minētajām pazīmēm: nozīmīgi augstāka apmierinātības pakāpe ar infrastruktūras komponentiem un pakalpojumiem ir bakalaura līmeņa un koledžas studentiem salīdzinājumā ar maģistrantiem, veselības aprūpes un sociālās labklājības, izglītības un arī sociālo, komerczinību un tiesību jomas studentiem salīdzinājumā ar citām tematiskajām jomām, jaunāko grupu studentiem (vecumā līdz 21 gadam), sievietēm, kā arī reģionālo augstskolu studentiem salīdzinājumā ar Rīgas augstskolu studentiem.

Analizējot neapmierinātības indeksu, jau no kopējā atbilžu sadalījuma var secināt, ka studiju kvalitātes komponentu vērtējumā vairākums studentu (87%) ne reizi nav snieguši atbildi «ļoti neapmierināts / neapmierināts» un tikai 1% respondentu ir ļoti neapmierināti ar vairākiem kvalitātes komponentiem vienlaicīgi. Vērtējot studiju procesa organizāciju un infrastruktūru, neapmierināto daļa jau būtiski palielinās.

Analizējot, kuru studējošo grupu pārstāvji ir salīdzinoši visneapmierinātākie, jāsecina, ka ar studiju kvalitātes rādītājiem salīdzinoši biežāk neapmierinātību pauž 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu studenti un studenti vecumā no 23 līdz 25 gadiem. Salīdzinot pēc citām pazīmēm, negatīvajos vērtējumos nav novērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības.

Studiju procesa organizāciju nozīmīgi biežāk kritiski vērtē maģistrantūras studenti, inženierzinātnes, ražošanas un būvniecības jomas, kā arī izglītības jomas studenti. Biežāk maksimālu neapmierinātību pauž studenti vecumā no 22 līdz 25 gadiem un Rīgas augstskolu studenti.

Arī infrastruktūras komponentiem biežāk galēji negatīvu vērtējumu snieguši maģistrantūras studenti, humanitāro zinātņu un mākslas, izglītības jomas un pakalpojumu jomas studenti.

Pēc vecuma grupas pazīmes ievērojami kritiskāk attiecas studenti vecumā no 23 līdz 25 gadiem un Rīgas augstskolu studenti.

Pasniedzēju darba vērtējums

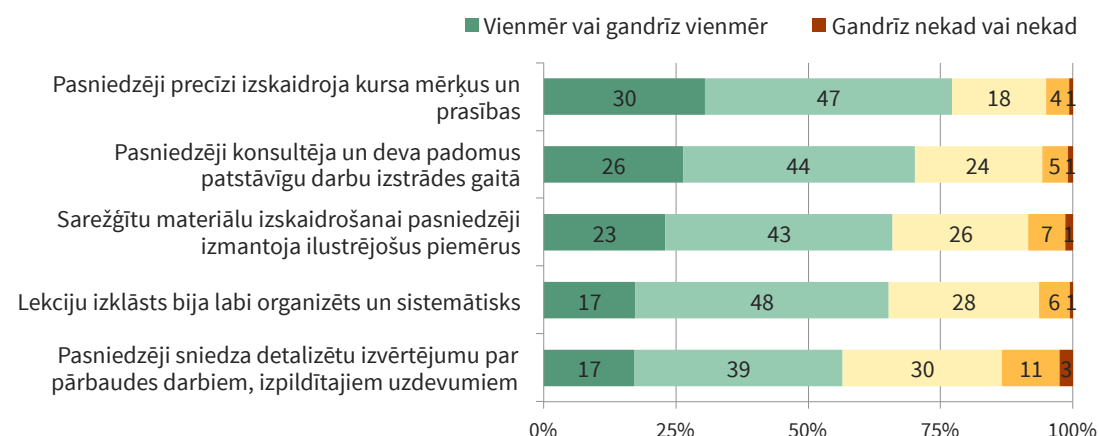
Nākamais indikators, ko veido 5 apgalvojumi, raksturo pasniedzēju darba kvalitāti. Neiedziļinoties detalizētākā analizē, var secināt, ka kopumā studenti pasniedzēju darbu lekcijās vērtē pozitīvi. Salīdzinot dažādus šī darba aspektus, redzams, ka lielākās pretenzijas ir pret pasniedzēja attieksmi pret studentu patstāvīgo darbu. Gandrīz trešā daļa studentu apgalvo, ka pasniedzēji gandrīz nekad vai nekad nesniedz detalizētu pārbaudes un pastāvīgo darbu vērtējumu. Otrs neapmierinātības rādītājs ir attiecināms uz lekciju izklāsta organizētību un sistemātiskumu un sarežģītu materiālu izklāstu. Tomēr lielākā daļa studentu – vairāk nekā 60% atzīst, ka pasniedzēju lekciju izklāsts vienmēr vai gandrīz vienmēr ir organizēts un sistemātisks. Studentu vērtējumā vairumā gadījumu pasniedzēji precīzi izskaidro kursa mērķus un prasības (76%), kā arī konsultē un sniedz padomus patstāvīgu darbu izstrādē (67%).

Kaut gan maģistrantūras studenti kritiskāk attiecas pret studiju procesa vērtējumu, interesanti, ka, detalizēti izvērtējot pasniedzēju darba kvalitāti, tieši maģistrantūras studenti pozitīvāk nekā koledžas vai bakalaura līmeņa programmu studenti raksturo šādus pasniedzēju darba aspektus:

- pasniedzēji vienmēr vai gandrīz vienmēr precīzi izskaidro kursa mērķus un prasības;
- lekciju izklāsts ir organizēts un sistemātisks;
- izskaidro sarežģītu materiālu, konsultē un dod padomu patstāvīgu darbu izstrādē.

Gan bakalaura, gan maģistra programmu studenti, salīdzinot ar koledžas studentiem, retāk atzīst, ka pasniedzēji sniedz pārbaudes darbu izvērtējumu.

11. attēls. *Domājot par Jūsu programmu šī studiju gada laikā, novērtējiet, lūdzu, cik bieži... (%)*

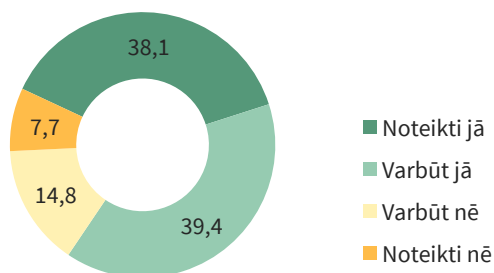
Bāze: visi respondenti.

Augstskolas izvēle un vērtējums

Kā jau iepriekš minējām, Latvijas «vidējais students» ir apmierināts gan ar studiju kvalitāti, gan studiju procesa organizāciju, mazākā mērā — ar studiju vides infrastruktūras nodrošinājumu.

Zināmu pamatojumu studentu apmierinātības rādītājiem sniedz arī atbildes uz jautājumu: «Ja Jums būtu iespēja uzsākt studijas pilnībā no jauna, vai Jūs izvēlētos šo pašu augstskolu, kurā studējat patlaban?». Vairākums (78%) studentu izvēlētos to pašu augstskolu (no tiem noteikti izvēlētos 38%, varbūt — 39%). 15% respondentu pieļauj iespēju, bet 8% respondentu ir pārliecināti, ka neizvēlētos to pašu augstskolu. Jāatzīmē, ka nav statistiski nozīmīgu atšķirību studentu atbildēs atkarībā no studiju programmas līmeņa un augstskolas atrašanās vietas (Rīgas vai reģionālās augstskolas). Tā kā jautājums ir par augstskolas izvēli, tad salīdzināt pēc programmu tematiskās grupas nav jēgpilni. Tomēr atšķirības ir nozīmīgas, tādēļ piebūsim, ka visbiežāk pārliecināti par tās pašas augstskolas izvēli ir lauksaimniecības, izglītības, veselības aprūpes un humanitāro zinātņu un mākslas jomas studenti. Biežāk pārliecināti, ka noteikti neizvēlētos to pašu augstskolu, ir pakalpojumu jomas un arī izglītības jomas studenti.

12. attēls. Ja Jums būtu iespēja uzsākt studijas pilnībā no jauna, vai Jūs izvēlētos šo pašu augstskolu / koledžu, kurā studējat patlaban? (%)

Bāze: visi respondenti.

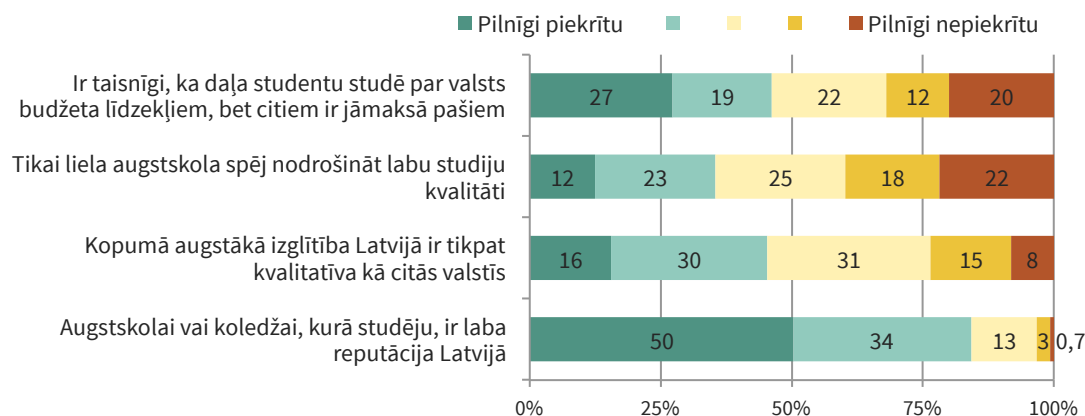
Studiju kvalitātes vērtējuma nobeigumā studenti atbilstīgi 5 punktu skalai vērtēja vairākus apgalvojumus par augstskolu un augstāko izglītību kopumā. To, ka lielākā daļa studentu diezgan augstu vērtē augstskolu, kurā mācās, apliecina apstiprinošs vērtējums apgalvojumam: «Augstskolai vai koledžai, kurā studēju, ir laba reputācija Latvijā.» Šādam apgalvojumam piekrīt 84% respondentu un nepiekrīt tikai 3%. Apgalvojumam, ka kopumā augstākā izglītība Latvijā ir tikpat kvalitatīva kā citās valstīs, lielā mērā piekrīt 45% studentu, un gandrīz trešdaļa (31%) atzīmējuši vidējo atbildi, ko var interpretēt kā daļēju piekrišanu un daļēju nepiekrišanu. Savukārt 23% šādam apgalvojumam nepiekrīt. Interesanti aplūkot šīs atbildes atkarībā no studiju pieredzes. Statistiski nozīmīgā līmenī studentu attieksmi neietekmē studiju līmenis, bet vērtējums atšķiras atkarībā no studiju tematiskās grupas un augstskolas atrašanās vietas. Lielākā mērā apgalvojumam, ka augstākā izglītība Latvijā ir tikpat kvalitatīva kā citās valstīs, tendēti piekrist veselības aprūpes un sociālās labklājības, kā arī lauksaimniecības tematiskajā grupā studējošie. Tāpat lielākā mērā šim uzskatam piekrīt reģionālo augstskolu studenti. Medijos un sabiedriskajā telpā izvirzītā hipotēze, ka tie studenti, kuri studējuši ārzemju augstskolās, vērtēs augstāko izglītību Latvijā kā mazāk kvalitatīvu, neapstiprinās. Jāsecina gluži pretējais. Lai gan aptaujāto studentu daļa, kuriem ir ārzemēs gūta studiju pieredze, ir ļoti

maza, tomēr tieši šīs grupas pārstāvji lielākā mērā nekā pārējie piekrīt apgalvojumam, ka augstākā izglītība Latvijā un citās valstīs ir vienlīdz kvalitatīva (piekrīt 48% no tiem, kas bijuši ārzemēs). Nozīmīgi mazākā pakāpē šim apgalvojumam piekrīt tie, kam nav šādas studiju pieredzes, bet kuri plāno nākotnē studēt ārzemēs (37%).

Studentu viedoklis par to, ka tikai liela augstskola spēj nodrošināt labu studiju kvalitāti, sadalās diezgan vienmērīgi, proti, 35% piekrīt šim viedoklim, 40% nepiekrīt, 25% nedz piekrīt, nedz nepiekrīt. Lai arī pārskatā analīze pa atsevišķām augstskolām netiek veikta, tomēr šajā jautājumā salīdzināsim lielo un mazāko augstskolu studentu viedokli. Nosacīti pieņemot, ka pie lielajām augstskolām varam pieskaitīt trīs — Latvijas Universitāti, Rīgas Stradiņa universitāti un Rīgas Tehnisko universitāti, tad šo augstskolu studenti nozīmīgi lielākā mērā piekrīt apgalvojumam, ka tikai liela augstskola spēj nodrošināt labu studiju kvalitāti (42% studentu no lielajām augstskolām un 29% studentu no mazākām augstskolām).

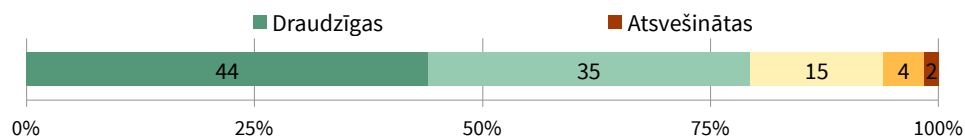
Jautājumā par studiju maksu nedaudz lielāka ir to studentu daļa, kuri piekrīt apgalvojumam, ka ir taisnīgi, ka daļa studentu studē par valsts budžeta līdzekļiem, bet citi maksā paši (46% piekrīt, 32% nepiekrīt). Protams, šeit ir interesanti pārbaudīt, kādā mērā šis uzskats korelē ar studenta statusu. Atšķirība patiešām ir ļoti nozīmīga — šim apgalvojuma piekrīt vairāk nekā puse (55%) studentu, kas šobrīd mācās par valsts budžeta līdzekļiem, un salīdzinājumam — tikai 30% studentu, kuri par mācībām maksā. Ievērojami lielākā mērā šim principam piekrīt maģistratūras (51%) un bakalaura programmu studenti (47%) salīdzinājumā ar 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas studentiem (33%).

13. attēls. Attieksme pret dažādiem augstākās izglītības sistēmas aspektiem (%)

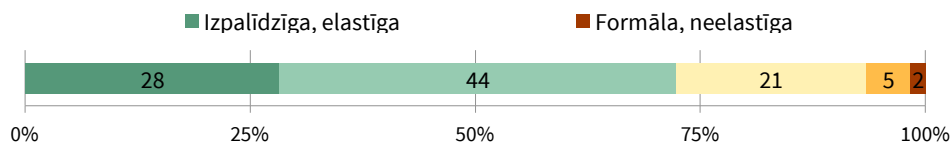
Bāze: visi respondenti.

14. attēls. Attiecību ar pārējiem studentiem vērtējums (%)

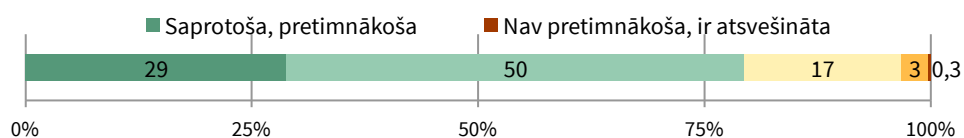
Bāze: visi respondenti.

15. attēls. Administratīvā personāla attieksmes vērtējums (%)

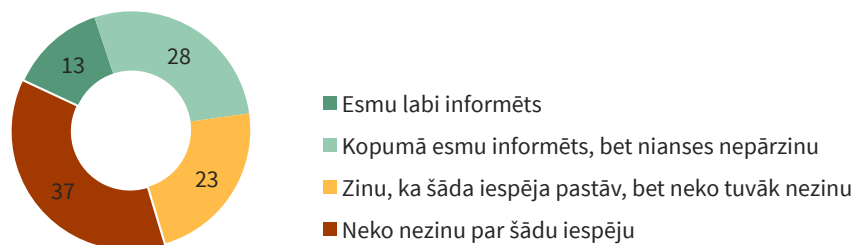
Bāze: visi respondenti.

16. attēls. Pasniedzēju attieksmes vērtējums (%)

Bāze: visi respondenti.

17. attēls. Vai esat informēts par iespēju izvēlēties obligātās izvēles (B daļas) un brīvās izvēles (C daļas) kursus citā augstskolā? (%)

Bāze: visi respondenti.

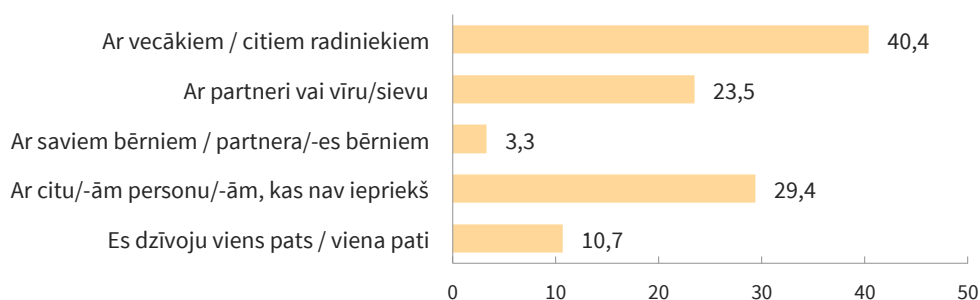
5. Studiju apstākļi

5.1. Mājoklis

Pētījumā bija svarīgi noskaidrot studentu dzīves apstākļus studiju laikā, proti, tipiskā darba nedēļā no pirmdienas līdz piektdienai. Dati liecina, ka 40% aptaujāto, studējot augstskolā, dzīvo kopā ar vecākiem un / vai tuviem radniekiem, 23% dzīvo ar savu partneri / vīru / sievu, un 4% respondentu — kopā ar saviem bērniem. Gandrīz trešā daļa (30%) dzīvo kopā ar citām personām, kas pārsvarā ir vai nu istabas biedri kopmītnēs / dienesta viesnīcā, vai draugi, paziņas, ar ko kopā tiek īrēta dzīvojamā platība. 10% aptaujāto norādījuši, ka dzīvo vieni paši. Nedaudz vairāk nekā trešā daļa (36%) aptaujāto studentu studiju laikā dzīvo dzīvoklī vai mājā, kas pieder viņu vecākiem, 26% — īrētā mājā vai dzīvoklī, bet 10% — dzīvoklī, kas pieder viņam pašam vai viņa ģimenei. Kopmītnē vai dienesta viesnīcā dzīvo 26% studējošo.

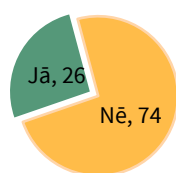
Studenti tika lūgti novērtēt apmierinātību ar mājvietu atbilstīgi 5 punktu skalai. Kopumā 76% aptaujāto ir apmierināti ar savu mājvietu studiju laikā, bet šī apmierinātība lielā mērā atkarīga no mājokļa tipa. Nav pārsteidzoši, ka visbiežāk ar mājvietu apmierināti ir studenti, kuri dzīvo savā mājā / dzīvoklī; nedaudz mazāk, bet kopumā apmierināti ir tie studenti, kuri dzīvo kopā ar vecākiem — vecāku dzīvoklī / mājā. Statistiski nozīmīgi mazākā pakāpē apmierināti ar savu mājvietu ir tie, kas studiju laikā kopā ar draugiem / paziņām īrē dzīvokli. Bet visvairāk neapmierināti ir tie studenti, kuri dzīvo kopmītnēs.

18. attēls. Ar ko kopā Jūs dzīvojat studiju semestra laikā? (%)

Bāze: visi respondenti; iespējamās vairākas atbildes.

19. attēls. Vai Jūs dzīvojat studentu kopmītnē / dienesta viesnīcā? (%)

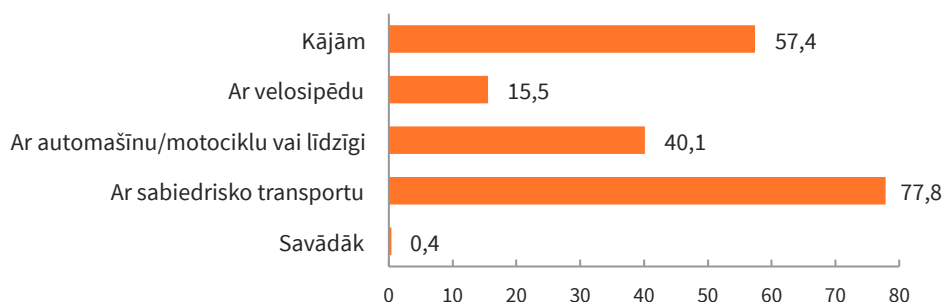

Bāze: visi respondenti.

Lai nokļūtu no mājvietas līdz izglītības iestādei, studenti tērē ceļā no 1 minūtes līdz 4 stundām. Parasti 1–2 minūtes vajadzīgas tiem studentiem, kuri dzīvo kopmītnēs, kas atrodas augstskolas teritorijā vai tuvu tai. Savukārt iespējams, ka dažos gadījumos jaunieši pārpratuši jautājumu, jo maz ticams, ka katru dienu jaunais cilvēks ceļā uz augstskolu patērētu vairāk nekā 3 stundas vienā virzienā. Neņemot vērā šīs ekstremālās vērtības, students ceļā uz augstskolu patērē vidēji 37,2 minūtes, visbiežāk pusstundu.

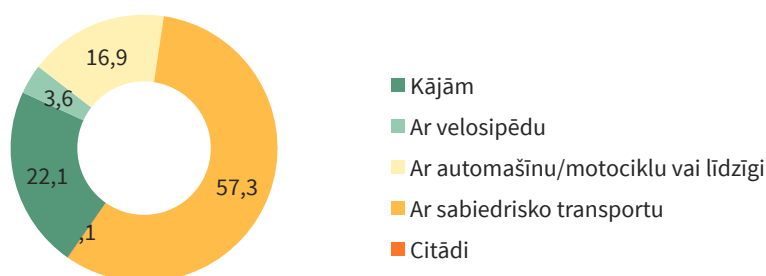
Lai nokļūtu uz lekcijām un citām nodarbībām augstskolā, vairākums studentu (78%) parasti izmanto sabiedrisko transportu, bet 57% dodas uz augstskolu kājām. Ar automašīnu / motociklu pārvietojas 40% respondentu. Salīdzinoši reti (15%) Latvijas jaunieši pārvietojas ar velosipēdu. Atbildot par visbiežāk lietoto transporta vai pārvietošanās veidu, vairāk nekā puse studentu (57%) nosauc sabiedrisko transportu. 22% studentu uz augstskolu visbiežāk dodas kājām, mazāka daļa (17%) izmanto automašīnu / motociklu un tikai 4% studentu kā pārvietošanās līdzekli visbiežāk izmanto velosipēdu.

20. attēls. *Bieži lietotie transporta / pārvietošanās veidi, lai nokļūtu no mājvietas līdz augstākās izglītības iestādei (%)*

Bāze: visi respondenti; iespējamās vairākas atbildes.

21. attēls. *Visbiežāk lietotais transporta / pārvietošanās veids, lai nokļūtu no mājvietas līdz augstākās izglītības iestādei (%)*

Bāze: visi respondenti.

5.2. Materiālais stāvoklis

Studentu materiālā stāvokļa raksturojumam aptaujas anketā iekļauti vairāki jautājumu bloki, kuros detalizēti noskaidrota studentu ienākumu un izdevumu struktūra.

Ienākumi

Vispirms noskaidrosim studentu apjomu no dažādiem ienākumu avotiem. Studentiem tika piedāvāta šāda iespējamā ienākumu struktūra: atbalsts no vecākiem, ģimenes locekļiem un citiem radniekiem / draugiem, ienākumi no algota darba, neatmaksājama stipendija / grants, atmaksājams kredīts, citi ienākumi.

11. tabula. *Studējošo ikmēneša ienākumu struktūra (Ls)*

Ienākumu avots	Vidējā aritmētiskā vērtība		Mediānas vērtība		Maksimālā vērtība	
	2013	2009	2013	2009	2013	2009
Atbalsts no ģimenes / partnera	83,88	78,49	65	50	1500	1000
Paša nopelnītie ienākumi: pašreizējā algotā darbā	119,36	111,54	0	0	1500	1500
Paša nopelnītie ienākumi: iepriekšējā algotā darbā	17,84	11,3	0	0	900	560
No valsts / publiskiem avotiem: neatmaksājama stipendija / grants	8,92	16,98	0	0	450	800
No privātiem avotiem: neatmaksājama stipendija / grants	3,81	-	0	-	400	-
No valsts / publiskiem avotiem: atmaksājams kredīts	9,91	21,24	0	0	642	280
No privātiem avotiem: atmaksājams kredīts	1,82		0		250	
Citi ienākumi: no publiskiem avotiem	6,61	17,35	0	0	530	1010
Citi ienākumi: no privātiem avotiem	5,66		0		600	
Kopā	251,54	259,13	200	200	2200	2510

Saskaņā ar pētījuma rezultātiem vidējais studējošo ikmēneša ienākumu apjoms 2013. gadā ir Ls 251,54, kas ir par 7,59 latiem jeb par nepilniem trim procentiem mazāk nekā 2009. gadā. Tomēr šie ienākumi ir ievērojami lielāki par studentu ienākumiem 2005. gadā, kad, pēc Latvijas *Eurostudent* pētījuma datiem, vidējie studentu ienākumi bija 187 latī.

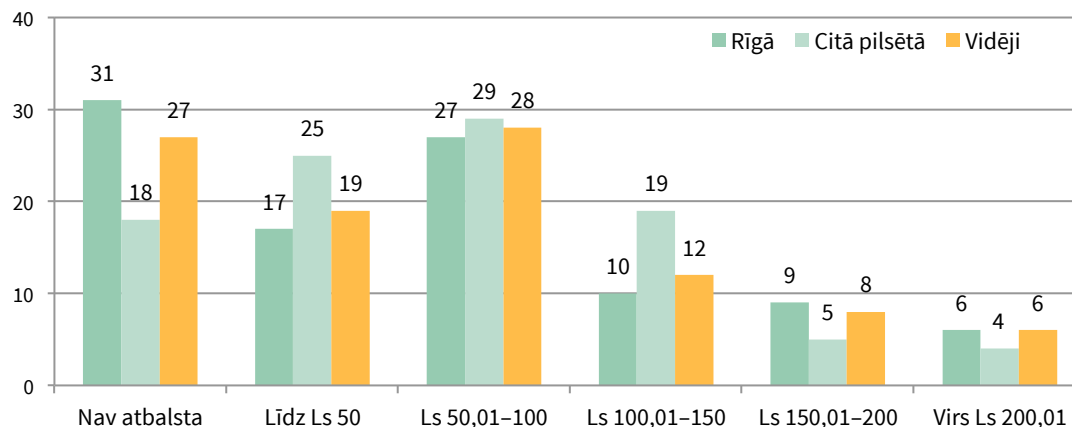
Visbūtiskāk studentu ienākumu izmaiņas ir skārušas stipendijas un grantus, kuru vidējais apmērs četru gadu laikā ir samazinājies par 8,06 latiem jeb gandrīz uz pusi. Tāpat studējošie, salīdzinot ar 2009. gadu, ievērojami retāk izmanto atmaksājamos studiju un studējošo kredītus, kā arī mazāk saņem dažādus valsts pabalstus un gūst ienākumus no citiem publiskiem vai privātiem avotiem.

Taču ne visās ienākumu pozīcijās ir vērojams samazinājums. Piemēram, ģimenes locekļu un partneru sniegtais finansiālais atbalsts vidēji ir palielinājies par aptuveni 7%, tāpat kā pašu

studentu nopelnītie ikmēneša ienākumi. Šeit gan jāmin, ka četru gadu laikā palielinājies ir arī algotā darbā strādājošo studentu īpatsvars. Tagad līdztekus mācībām strādā jau apmēram puse studējošo, kuru vidū 36% ir pastāvīgi nodarbināti, bet 13% strādā īslaicīgus darbus.

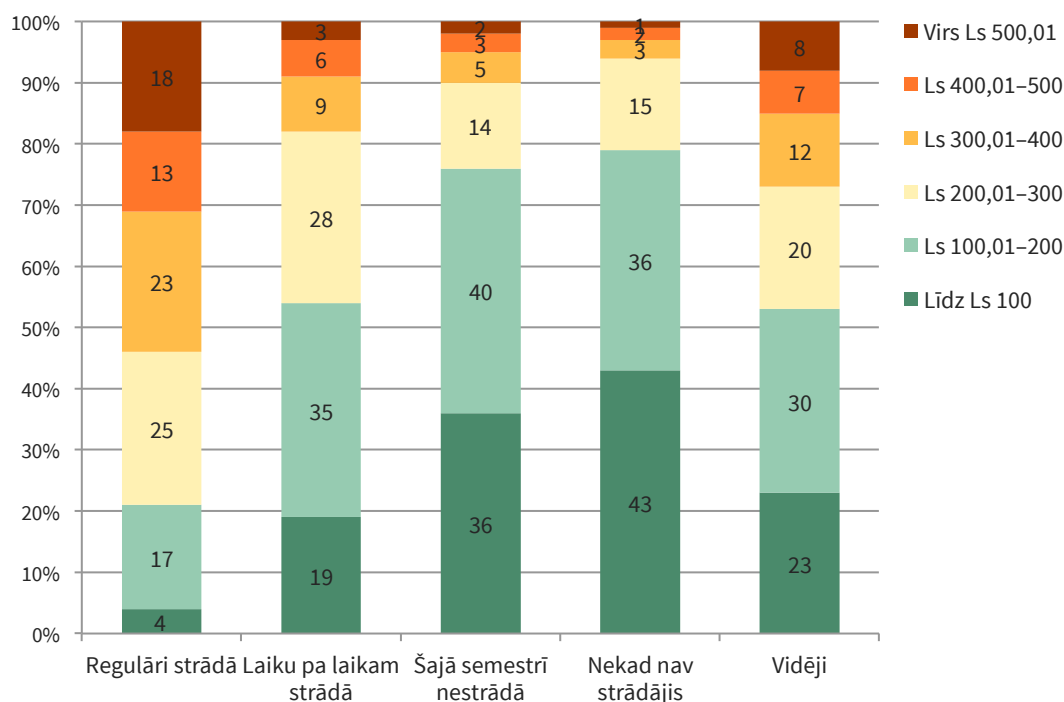
22. attēls. Ģimenes sniegtais atbalsts atkarībā no augstskolas atrašanās vietas (%)

Bāze: respondenti, kuri snieguši atbildi.

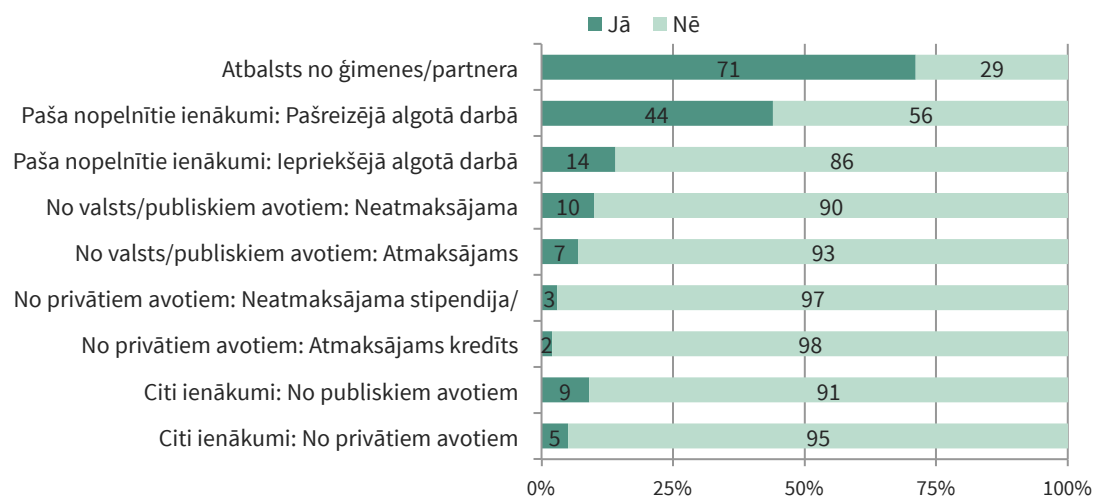
Līdz ar to izskaidrojams, ka strādājošajiem studentiem kopējo ikmēneša ienākumu apjoms ir nozīmīgi lielāks nekā tiem studentiem, kuri studiju laikā nestrādā algotu darbu. Šī atšķirība ir uzskatāmi ilustrēta attēlā, kur tiek salīdzināts kopējo ikmēneša ienākumu apjoms atkarībā no tā, vai studējošais līdztekus mācībām strādā vai ne. Vairāk nekā pusei (54%) pastāvīgā algotā darbā nodarbināto studentu vidējie ikmēneša ienākumi pārsniedz 300 latus, savukārt aptaujas laikā semestrī nestrādājošo studentu vidū šādi ienākumi ir 10 procentiem, bet tiem, kuri vispār nekad nav strādājuši algotu darbu, 6% gadījumu ikmēneša budžets pārsniedz 300 latus.

23. attēls. Kopējais ienākumu apjoms atkarībā no tā, vai students līdztekus studijām strādā (%)

Tomēr, kā liecina pētījuma rezultāti, vairākumam Latvijā studējošo (71%) vismaz daļu no viņu rīcībā esošajiem naudas līdzekļiem joprojām veido vecāku un citu radnieku, kā arī laulāto draugu un partneru nodrošinātais finansiālais atbalsts, kamēr algotu darbu pie saviem pašreizējiem ienākumu avotiem norādījuši 44% respondentu.

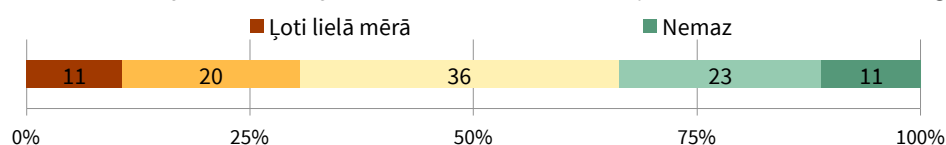
24. attēls. Studējošo ienākumu avoti (%)

Bāze: visi respondenti.

Viens no veidiem, kā iegūt informāciju par respondentu labklājības subjektīvo vērtējumu, ir uzdot jautājumu, cik lielā mērā viņiem nākas saskarties ar finansiālām grūtībām. Šajā jautājumā studējošo sniegto atbilžu sadalījums starp «ļoti lielā mērā» un «nemaz» ir aptuveni simetrisks — 31% respondentu atzina, ka viņi lielā vai ļoti lielā mērā saskaras ar naudas grūtībām, bet 34% izteicās, ka šādas grūtības viņus neskar nemaz vai gandrīz nemaz, savukārt 36% pauda neitrālu viedokli.

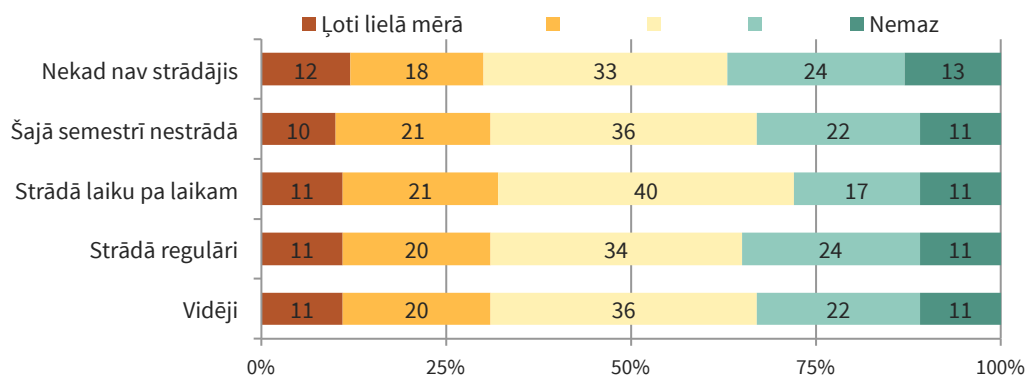
25. attēls. Studējošo pašvērtējums par to, cik lielā mērā viņi saskaras ar finansiālām grūtībām (%)

Bāze: visi respondenti.

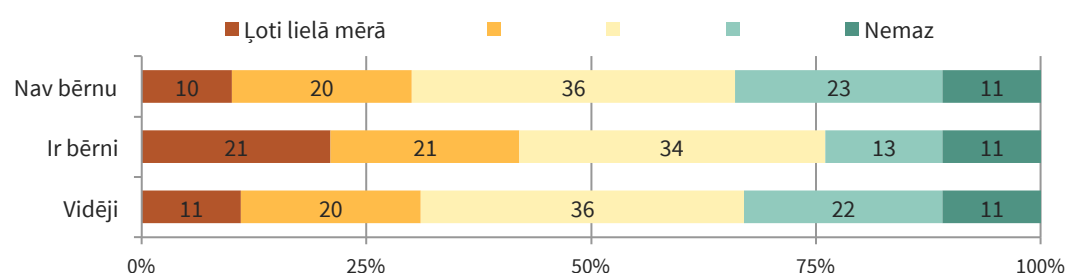
Analizējot studentu sniegtās atbildes par finansiālajām grūtībām atkarībā no viņu nodarbinātības, var secināt, ka tas, vai studenti līdztekus mācībām strādā vai nestrādā, viņu subjektīvo vērtējumu par materiālo stāvokli būtiski neietekmē — atšķirības šajā jautājumā starp strādājošajiem un nestrādājošajiem studentiem ir nenozīmīgas. Toties statistiski nozīmīgas atšķirības (*Sig.* = 0,01) ir vērojamas, salīdzinot studējošos, kuriem ģimenē ir bērni, un tos, kuriem bērnu nav. Respondenti, kuriem ir bērni, pēc pašu vērtējuma ar nopietnām finansiālām grūtībām saskaras divas reizes biežāk nekā pārējie studējošie (21% pret 10%).

26. attēls. Studējošo finansiālās grūtības atkarībā no nodarbinātības pakāpes (%)

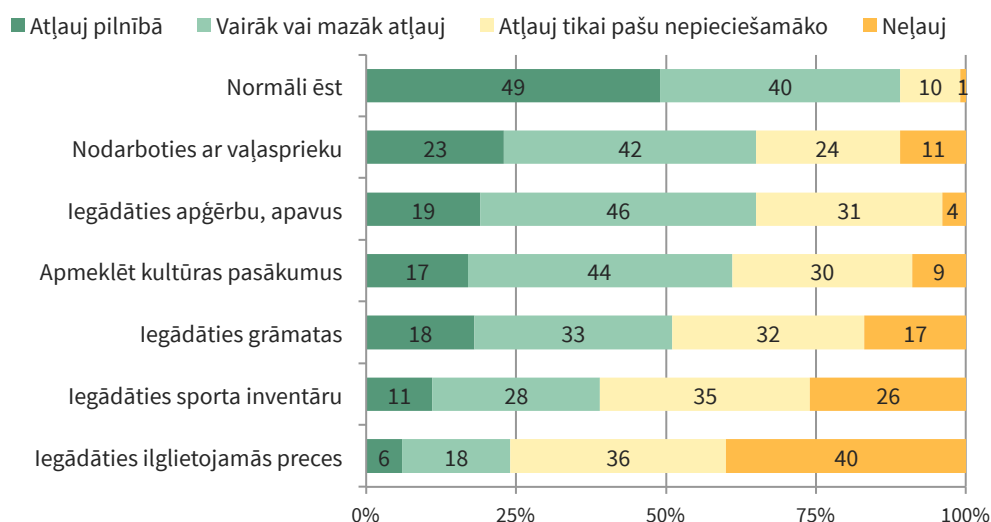
Bāze: visi respondenti.

27. attēls. Finansiālās grūtības studējošajiem ar un bez bērniem (%)

Bāze: visi respondenti.

28. attēls. Studējošo pašvērtējums par iespējām iegādāties dažādas preces un pakalpojumus (%)

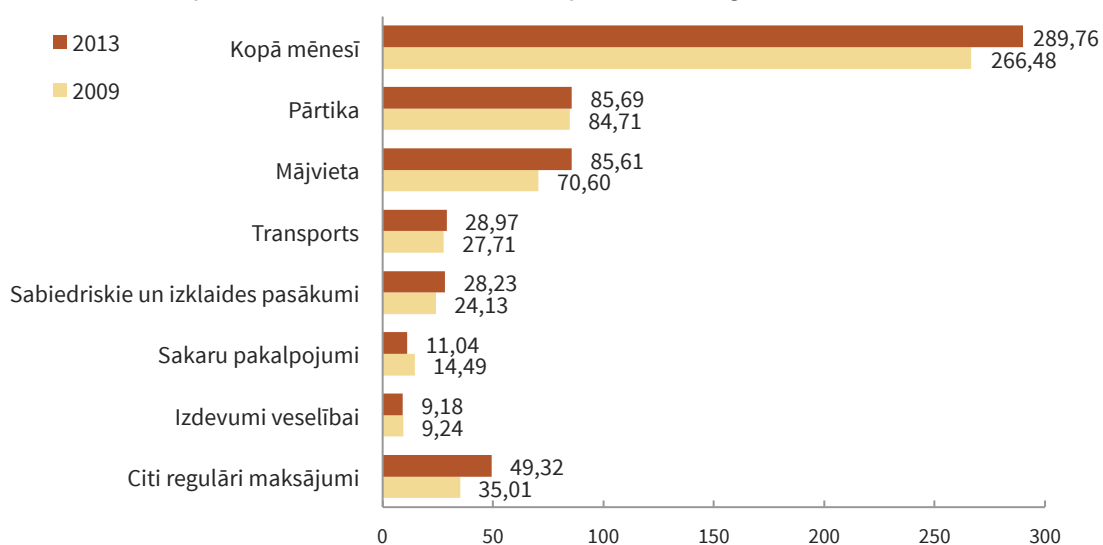
Bāze: visi respondenti.

Izdevumi

Divas lielākās izdevumu grupas studējošo personīgajā ikmēneša budžetā ir pārtikas iegāde, kā arī izdevumi par mājvietu, ieskaitot kopmītni vai dzīvokļa īri un komunālos maksājumus. Vidējās aritmētiskās vērtības abām pozīcijām pārsniedz 85 latus, un kopumā šīs divas izdevumu grupas veido vidēji 59% no visiem studentu ikmēneša izdevumiem.

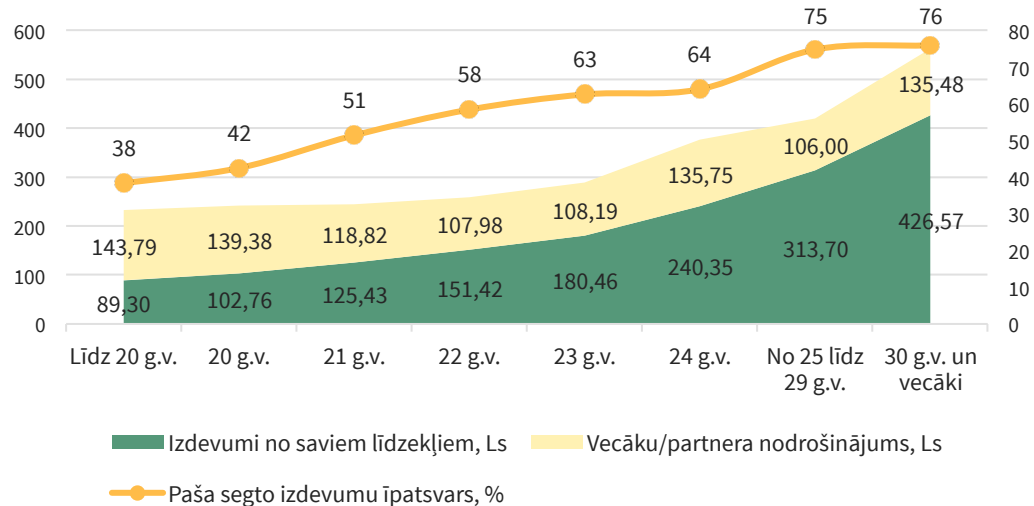
Salīdzinot ar 2009. gadā veiktā pētījuma rezultātiem, vidējais studējošo ikmēneša izdevumu apjoms ir pieaudzis par Ls 23,28 jeb nepilniem 9%. Zemāk attēlā atspoguļotie dati norāda uz izdevumu pieaugumu visās lielākajās izdevumu pozīcijās, bet visbūtiskāk – par Ls 15,01 jeb 21% – palielinājusies naudas summa, kas studējošajiem ik mēnesi nepieciešama mājvietas nodrošināšanai. Saskaņā ar pētījuma rezultātiem pārtikas iegādei nepieciešamā summa pēdējo četru gadu laikā pieaugusi par nepilnu latu, taču šeit jāņem vērā, ka 2009. gada pētījumā pārtikas pozīcijā bija iekļauti arī izdevumi apģērbam un higiēnas piederumiem, kuri šī gada aptaujā tika pieskaitīti «citiem maksājumiem». Attiecīgi šie «citi regulārie maksājumi», salīdzinot ar 2009. gada datiem, ir palielinājušies par Ls 14,31 jeb 41%. Vienīgā kategorija, kurā studējošo izdevumos ir manāms samazinājums, ir sakaru pakalpojumi, kurus pēdējo gadu laikā arvien pieaugošā konkurence komunikāciju pakalpojumu tirgū, iespējams, ir padarījusi lētākus.

29. attēls. Studējošo izdevumu struktūra salīdzinājumā ar 2009. gadu (Ls)

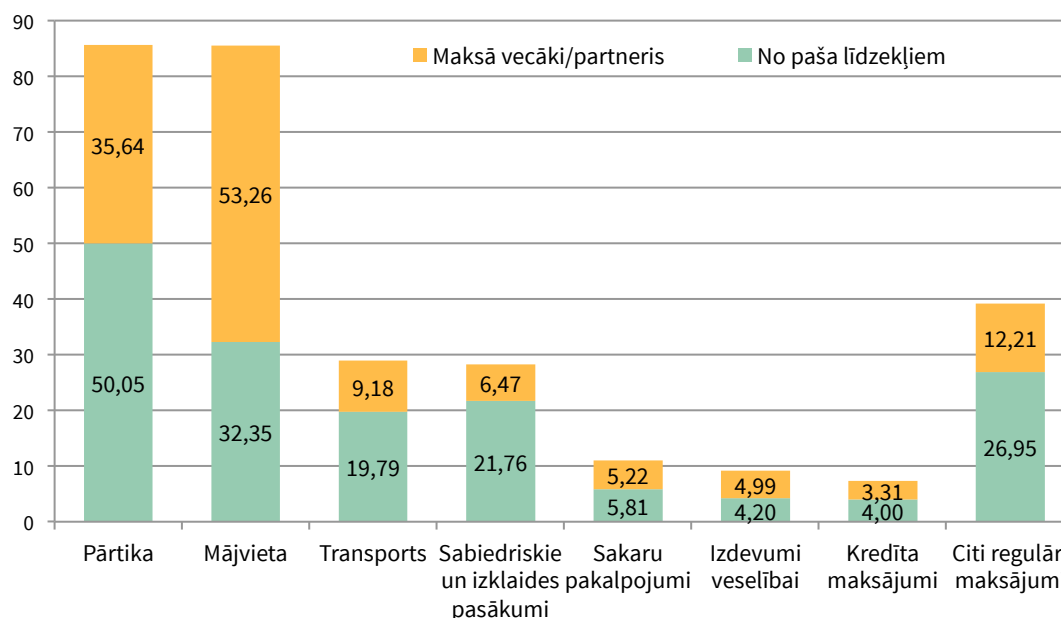

Paša studējošā segto kopējo ikmēneša maksājumu īpatsvaram ir tendence palielināties, pieaugot studenta vecumam – jo vecāks students, jo mazāku daļu no viņa ikdienas dzīvošanas izdevumiem sedz vecāki. Kā liecina pētījuma rezultāti, sasniedzot 24 gadu vecumu, daudzu studējošo ikmēneša budžets sāk strauji palielināties, un tas lielākoties ir saistīts ar augstāka izglītības līmeņa sasniegšanu, darba ieguvu un personīgo ienākumu pieaugumu.

30. attēls. *Kopējie izdevumi atkarībā no studējošā vecuma (Ls, %)*

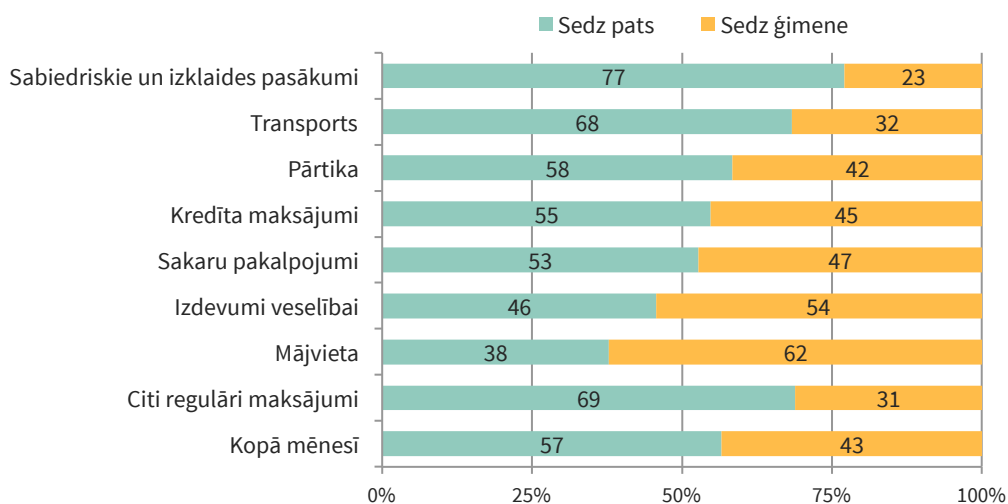

31. attēls. *Ikmēneša izdevumu apjoms, kurus sedz pats studējošais vai tā vecāki / partneris (Ls)*

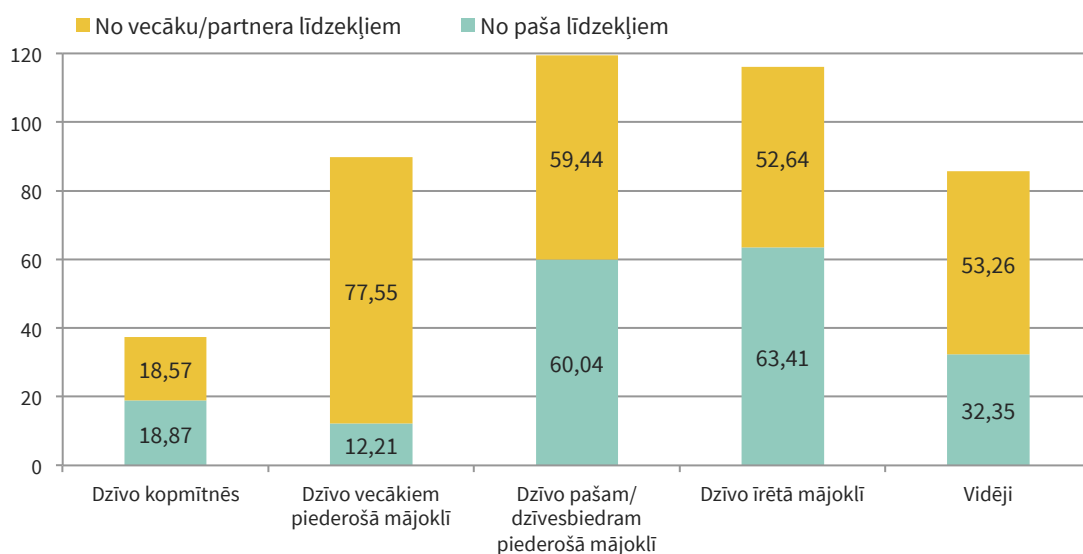
Dažādās izdevumu kategorijās pastāv būtiskas atšķirības tajā, cik lielu daļu ikmēneša tēriņu palīdz segt studējošo vecāki vai citi tuvinieki. Vidēji ģimene apmaksā 43% no visiem studentu izdevumiem, bet izdevumi mājvietas nodrošināšanai un veselības aprūpei ir tās pozīcijas, kurās pašam studējošajam parasti ir jāsedz mazāk nekā puse no savām ikmēneša izmaksām.

32. attēls. *Ikmēneša izdevumu īpatsvars, ko sedz pats studējošais vai tā vecāki / partneris dažādās izdevumu kategorijās (%)*

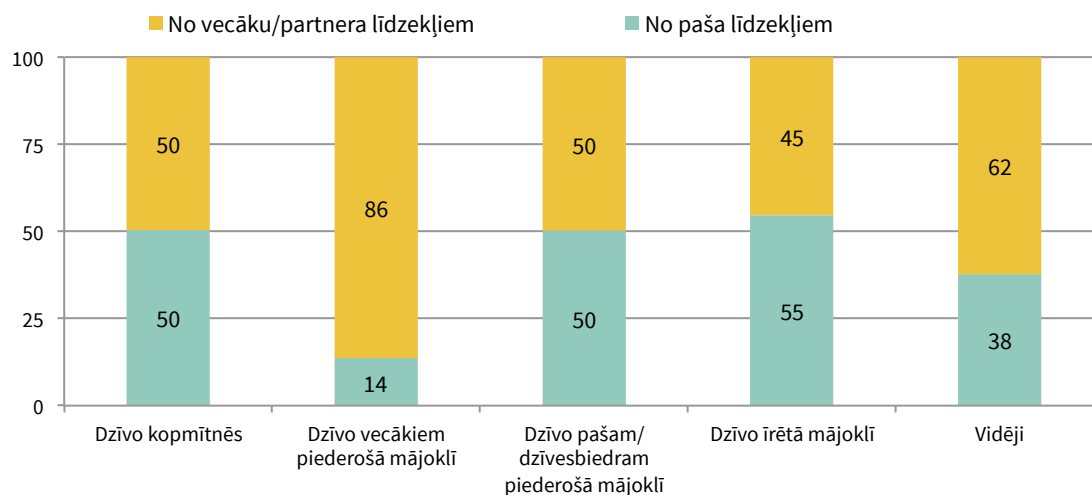

Naudas summa, ko studējošie studiju laikā ik mēnesi tērē mājokļa nodrošināšanai, ir lielā mērā atkarīga no tā, vai viņi dzīvo sev / ģimenei piederošā dzīvoklī vai mājā, īrētā mājoklī vai arī mācību iestādes nodrošinātajās kopmītnēs / dienesta viesnīcā. Pētījuma rezultāti rāda, ka vairumā gadījumu studenta vecāku ģimene sedz aptuveni pusi no viņa kopējām mājokļa izmaksām. Izņēmums ir tie studējošie, kuri studiju laikā dzīvo pie saviem vecākiem — šajā gadījumā uz studenta pleciem vidēji gulstas vien 14% no kopējām mājokļa izmaksām. Tajā pat laikā tiem studējošajiem, kuri dzīvo pašiem vai partnerim / dzīvesbiedram piederošā dzīvojamajā platībā, vidējais mājokļa izmaksu apjoms ir lielāks nekā tiem, kuri dzīvo īrētā dzīvoklī vai mājā. Šī tendence ir izskaidrojama ar to, ka daudzas jaunās ģimenes mājokļu iegādei izmanto hipotekāros kredītus, kuru ikmēneša maksājumi var pārsniegt līdzīgas dzīvojamās platības īres maksu. Savukārt studējošie, kuri dzīvo īrētos mājokļos, bieži vien īrē dzīvokļus kopā ar draugiem vai studiju biedriem, tādējādi būtiski samazinot īres izmaksas.

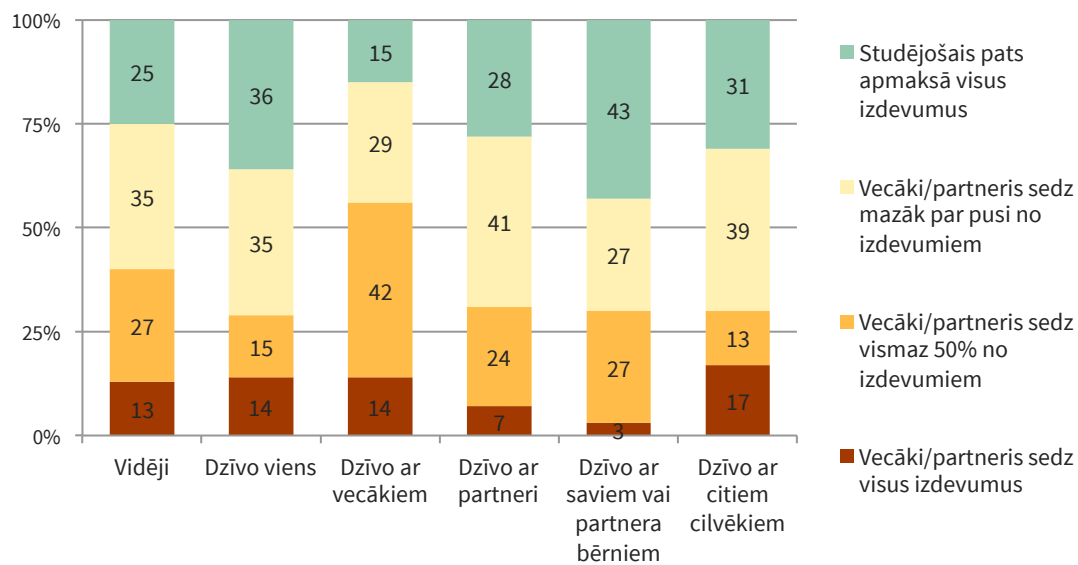
33. attēls. *Studējošo ikmēneša izdevumi mājoklim atkarībā no dzīvesvietas (Ls)*

34. attēls. Mājokļa izmaksu struktūra atkarībā no dzīvesvietas (%)

35. attēls. Vecāku / partnera finansiālā palīdzība atkarībā no studējošā ģimenes sastāva (%)

12. tabula. Paša studenta segto regulāro izdevumu apjoms (Ls)

Izmaksu kategorija	Vidējā aritmētiskā vērtība		Mediānas vērtība	
	2013	2009	2013	2009
No savas naudas: mājvieta	32,35	37,14	0	25
No savas naudas: pārtika	50,05	65,71	40	50
No savas naudas: transports	19,79	21,93	10	15
No savas naudas: sakaru pakalpojumi	5,81	9,98	3	7
No savas naudas: izdevumi veselībai	4,2	5,84	0	0
No savas naudas: bērnu aprūpe	1,91	4,33	0	0
No savas naudas: kredīta maksājumi	4	-	0	-
No savas naudas: sabiedriskie un izklaides pasākumi	21,76	20,34	10	10
No savas naudas: citi regulāri maksājumi	26,95	21,28	15	0
No savas naudas: kopā MĒNESĪ	163,8	186,84	121	140

13. tabula. Citu ģimenes locekļu segto regulāro izdevumu apjoms (Ls)

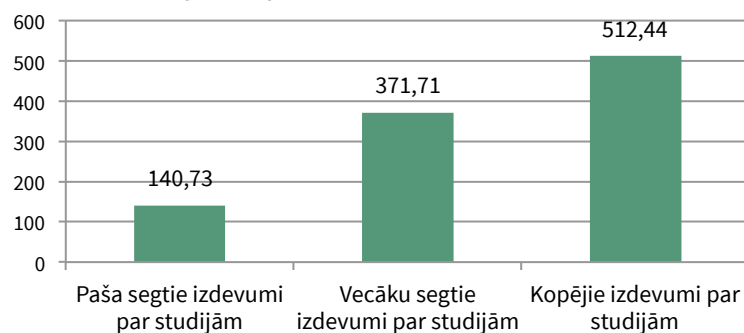
Izmaksu kategorija	Vidējā aritmētiskā vērtība		Mediānas vērtība	
	2013	2009	2013	2009
Maksā vecāki / partneris: mājvieta	53,26	33,46	25	0
Maksā vecāki / partneris: pārtika	35,64	19	0	0
Maksā vecāki / partneris: transports	9,18	5,78	0	0
Maksā vecāki / partneris: sakaru pakalpojumi	5,22	4,51	0	0
Maksā vecāki / partneris: izdevumi veselībai	4,99	3,4	0	0
Maksā vecāki / partneris: bērnu aprūpe	0,94	0,85	0	0
Maksā vecāki / partneris: kredīta maksājumi	3,31	-	0	0
Maksā vecāki / partneris: sabiedriskie un izklaides pasākumi	6,47	3,79	0	0
Maksā vecāki / partneris: citi regulāri maksājumi	12,21	8,55	0	0
Maksā vecāki / partneris: kopā MĒNESĪ	125,97	79,64	74,87	26

Studiju izmaksas

Maksas grupā studējošajiem vidējā viena semestra studiju maksa, iekļaujot tajā arī augstskolas reģistrācijas maksu un maksājumus par eksāmenu un parādu kārtošanu, ir Ls 512,44, no kuriem Ls 140,73 jeb 27% ar vai bez studiju kredīta palīdzības apmaksā pats studējošais, bet atlikušo daļu finansē viņu vecāki, partneri vai citi cilvēki ar vai bez kredītiestāžu palīdzības.

36. attēls. Vidējā studiju maksa semestrī (Ls)

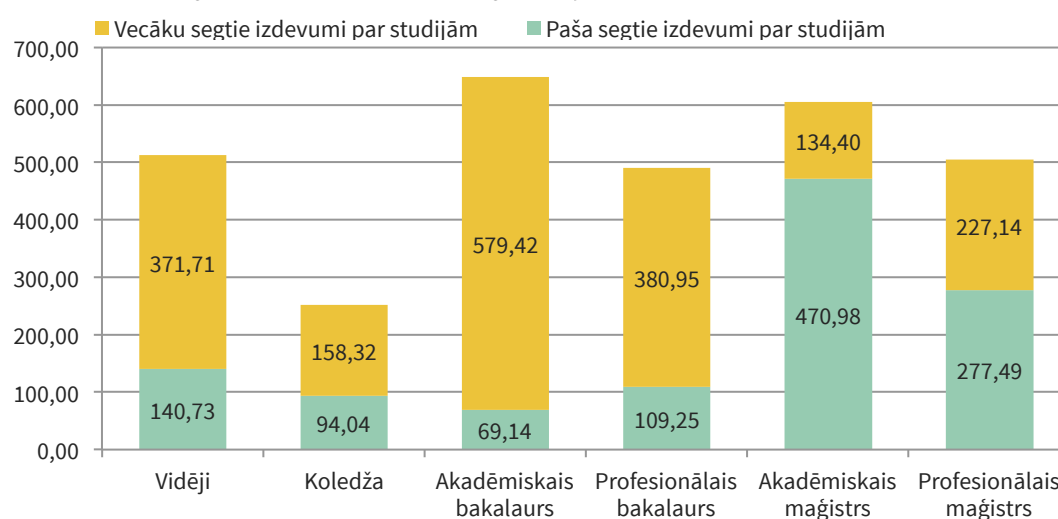

Bāze: maksas grupā studējošie, n = 744.

Salīdzinot studiju maksas apjomu dažādos studiju līmeņos, jāsecina, ka visvairāk par studijām Latvijā caurmērā tiek maksāts akadēmiskā bakalaura studiju programmās (vidēji Ls 648,56 par semestri), turklāt gandrīz 90% no šīs summas gulstas uz vecāku pleciem, jo paši akadēmiskā bakalaura programmās studējošie vidēji par mācībām maksā vien 69,14 latus semestrī. Savukārt koledžas programmās studējošajiem par studijām maksā ievērojami mazāk – vidējā mācību semestra maksa šajās programmās Latvijā ir vien Ls 252,36.

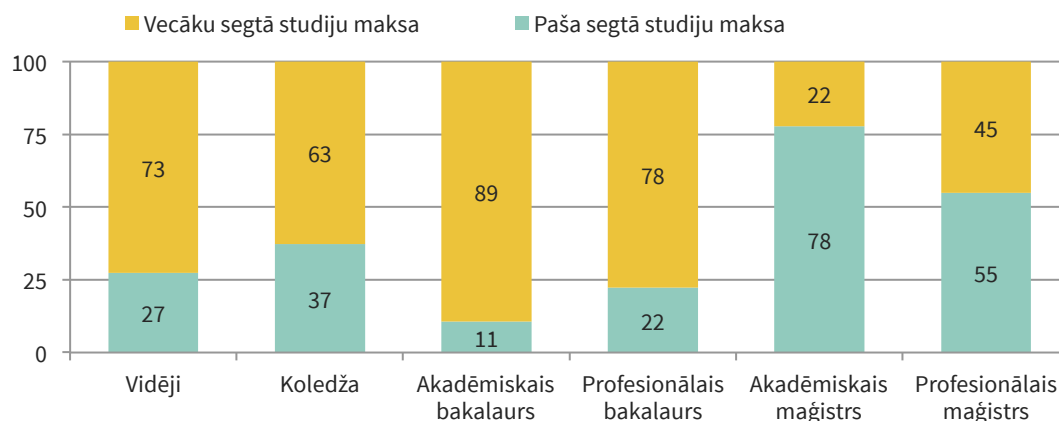
Aptaujas datu analīze rāda, ka Rīgas augstskolās studiju maksa ir par gandrīz 150 latiem semestrī augstāka nekā citās Latvijas pilsētās – Rīgā par vienu mācību semestri vidēji jāmaksā Ls 530,20, bet ārpus Rīgas – Ls 380,85.

37. attēls. Studiju maksa atkarībā no studiju līmeņa (Ls)

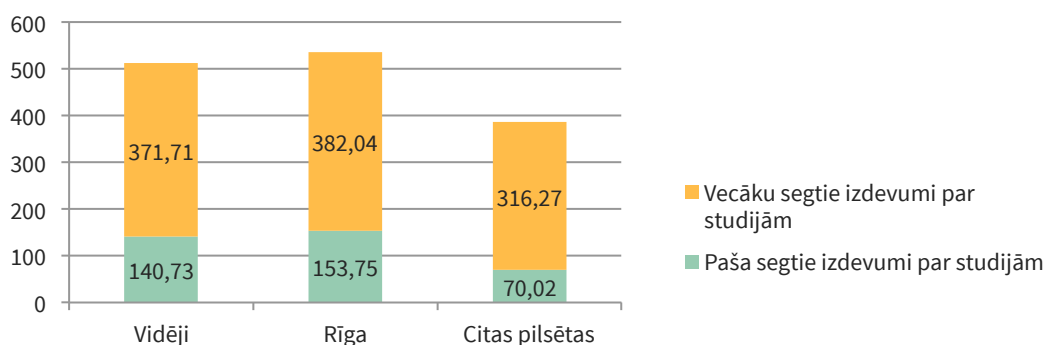
Bāze: maksas grupā studējošie, n = 744.

38. attēls. Studējošā segtais studiju maksas īpatsvars atkarībā no studiju līmeņa (%)

Bāze: maksas grupā studējošie, n = 744.

39. attēls. Studiju maksa atkarībā no mācību iestādes atrašanās vietas (Ls)

Bāze: maksas grupā studējošie, n = 744.

Izdevumi par studijām pēdējo četru gadu laikā ir samazinājušies par 96,25 latiem jeb 31%. Lielāko daļu ar studijām saistīto izmaksu joprojām veido studiju maksa – nepilni 92%. Salīdzinot ar 2009. gadu, ir būtiski samazinājusies vidējā mācību maksa, bet šīs izmaiņas var būt zināmā mērā saistītas arī ar pētījumu izlases variācijām. Tāpat studenti ievērojami mazāk naudas tērē studiju materiālu iegādei – šajā kategorijā vidējās semestra mācību izmaksas ir sarukušas aptuveni par trešdaļu (33%).

14. tabula. Studiju izmaksu vidējās vērtības salīdzinājumā ar 2009. gadu (Ls)

	Apmaksā pats		Apmaksā vecāki / partneris / citi		Kopā	
	2013	2009	2013	2009	2013	2009
Studiju maksa	55,21	52,41	141,47	148,06	196,68	281,01*
Sociālās iemaksas	0,26	0,56	1,58	0,17	1,84	0,73
Studiju materiāli	9,47	14,63	4,08	5,69	13,55	20,32
Citi regulārie maksājumi	1,42	5,61	1,79	3,33	3,21	8,94
Kopā semestrī	67,04	73,66	147,71	157,73	214,75	311,00*

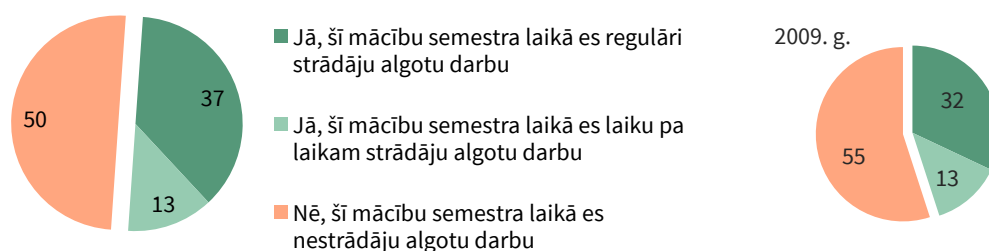
Bāze: visi respondenti. *2009. gada pētījumā pie studiju maksas atsevišķi tika nodalīta ar kredītiem segtā mācību maksa, tāpēc «Kopā» atšķiras no «Apmaksā pats» + «Apmaksā citi».

5.3. Nodarbinātība

Studējošo nodarbinātība šobrīd ir kļuvusi par neatņemamu studentu dzīves sastāvdaļu. Atkarībā no studiju līmeņa lielāka vai mazāka daļa studentu apvieno pilna laika mācības ar pilna vai nepilna laika slodzi algotā darbā. No vienas puses, darbs sniedz pieredzi, nodrošina patstāvīgus ienākumus, bet, no otras puses, nereti tiek kavētas lekcijas, samazinās laiks, ko students var veltīt patstāvīgām studijām, cieš studiju kvalitāte. Runājot par studējošo pieredzi pirms studiju uzsākšanas augstākās izglītības sistēmā, jau iepriekš minējām, ka kopš 2009. gada aptaujas ir ievērojami samazinājusies to studentu daļa, kam bijusi regulāra darba pieredze pirms studiju uzsākšanas augstākās izglītības sistēmā – šādu darba pieredzi pirms četriem gadiem bija norādījuši 65% studentu, no šobrīd studējošajiem – 47%.

Savukārt, salīdzinot studentu nodarbinātību studiju procesa, proti, mācību semestra laikā, novērojama pretēja tendence. Studentu nodarbinātība ir pat pieaugusi. Kopumā mācību semestra laikā strādā gandrīz puse (49%) studentu – regulārs algots darbs ir 36% studējošo (2009. gadā regulārā darbā bija nodarbināti 32%). Pilnīgi nemainīga kopš tā laika palikusi tā studējošo daļa (13%), kas līdztekus studijām strādā neregulāru darbu, t.i., laiku pa laikam. No nestrādājošajiem (51%) algotu darbu nekad nav strādājuši 13%. Salīdzinot dažādos līmeņos studējošo nodarbinātību, vērojamas nozīmīgas atšķirības. Neapšaubāmi, darba pieredze kopumā un nodarbinātība mācību laikā būtiski augstāka ir maģistra programmās studējošo vidū. No profesionālā maģistra programmās studējošajiem mācību laikā algotā darbā nodarbināti 85% studentu, turklāt vairākums no tiem (77%) strādā regulāru darbu. Arī no akadēmiskā maģistra programmās studējošajiem lielākā daļa (79%) mācību semestra laikā strādā (68% regulārā darbā, 10% – laiku pa laikam). Arī 1. līmeņa (koledžas) studentu nodarbinātība ir augsta – regulāru algotu darbu strādā 42% studentu, laiku pa laikam – 15%.

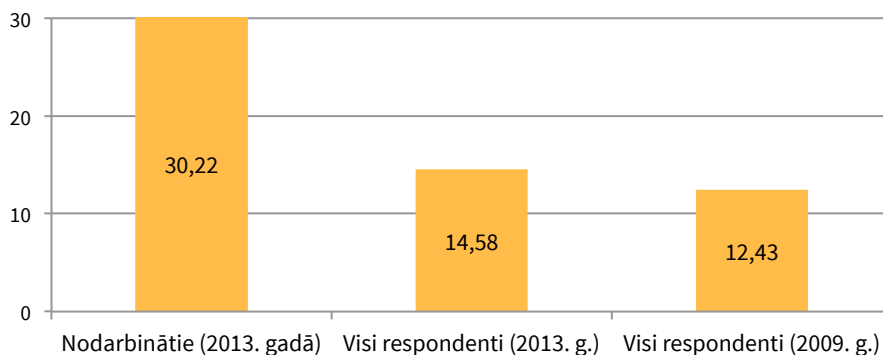
40. attēls. Studējošo nodarbinātības statuss 2013. un 2009. gadā (%)

Bāze: visi respondenti.

Pēdējo četru gadu laikā ir pieaudzis vidējais darbā pavadīto stundu skaits nedēļā – 2009. gadā vidējais darbam patērēto stundu skaits nedēļā aptaujātajiem studentiem bija 12,43, bet 2013. gadā tas ir jau 14,58 jeb par 17% vairāk. Savukārt tie studenti, kuri atzīmējuši, ka šī semestra laikā viņi līdztekus studijām strādā algotu darbu, vidēji darbam ik nedēļu patērē 30,22 stundas, kas ir aptuveni trīs ceturtdaļas pilna laika darba.

41. attēls. *Algots darbs (stundas nedēļā)*

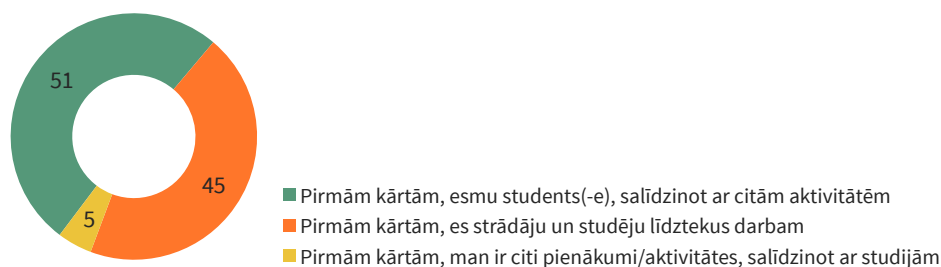

Bāze: visi respondenti, nodarbinātie respondenti.

Studentu motivācija arvien biežāk apvienot mācības ar darbu kļūst labāk izskaidrojama, sīkāk iedziļinoties partneru, vecāku un citu radnieku sniegtā finansiālā atbalsta apjomā. Rīgas augstākajās mācību iestādēs studējošie atbalstu no ģimenes saņem 69% gadījumu, bet tie, kuri studē citās Latvijas pilsētās, finansiālu atbalstu no tuvākajiem gūst pat 82% gadījumu. Aptaujas rezultāti rāda, ka šī finansiālā atbalsta apjoms ir ierobežots — ārpus Rīgas studējošie ar vairāk nekā 150 latiem mēnesī no saviem tuvākajiem var rēķināties tikai 9% gadījumu, un arī Rīgā šāda apmēra finanšu atbalsta īpatsvars nepārsniedz 15%.

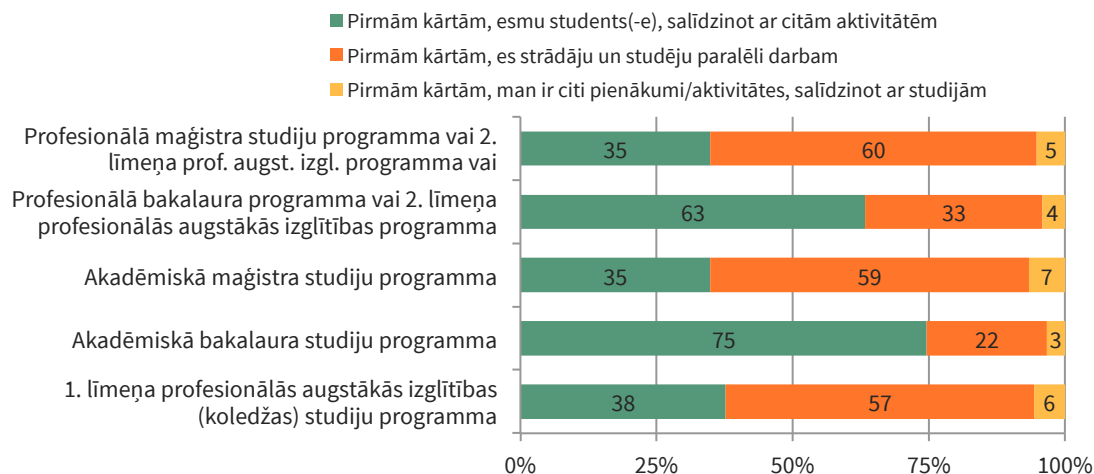
Pamatots ir jautājums, kas studentiem ir primārais — darbs vai studijas? Rezultāts nav pārsteidzošs, tomēr, ņemot vērā, ka aptaujāti tika vienīgi pilna laika studenti, domājot par studiju kvalitāti, rodas jautājums — cik lielā mērā ir savienojams pilna laika darbs ar pilna laika studijām un kas no tā cieš — darbs vai studijas? Analizējot studentu vērtējumu nodarbinātības un studiju apvienošanai, var secināt, ka no strādājošajiem studentiem tikai pusei (51%) studijas ir primāras un svarīgākas par citām aktivitātēm. 45% atzīst, ka primārs ir darbs un studijas notiek līdztekus darbam, bet 5% aptaujāto pirmajā vietā ir citas aktivitātes. Studentu vērtējumos vērojamas nozīmīgas atšķirības atkarībā no studiju līmeņa. Studijas kā primāras ievērojami biežāk min bakalaura studiju programmās studējošie — visbiežāk akadēmiskā bakalaura programmas studenti (74%), retāk — profesionālā bakalaura programmās studējošie (63%). Pretēja tendence vērojama maģistra programmās studējošo grupā — 60% no profesionālā un 59% no akadēmiskā maģistra programmās studējošajiem studentiem uzskata, ka primārais viņiem ir darbs, un viņi studē līdztekus darbam. Interesanti, ka līdzīgi studiju un darba attiecību vērtē arī 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu (koledžu) studenti (57% uzskata, ka pirmām kārtām strādā un līdztekus studē).

42. attēls. *Kā Jūs raksturotu savu pašreizējo situāciju? (%)*

Bāze: strādājošie respondenti.

43. attēls. Attieksme pret nodarbinātību atkarībā no studiju līmeņa (%)

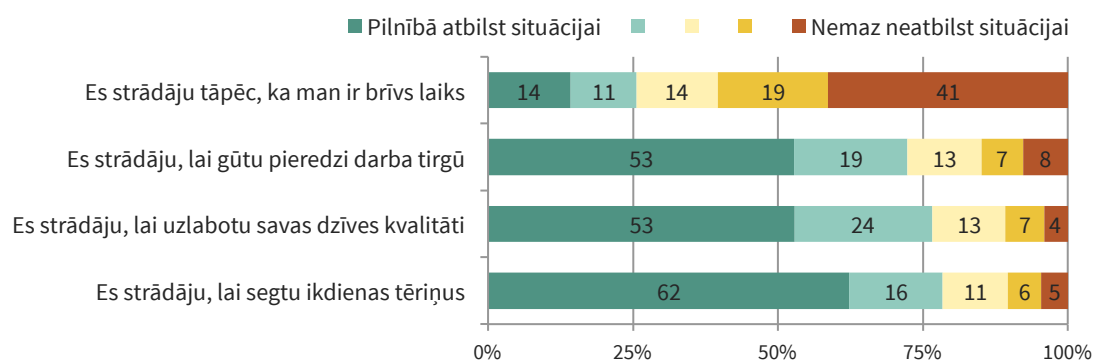

Bāze: strādājošie respondenti.

Strādājošo daļa ir nozīmīgi mazāka bakalaura līmeņa studējošo vidū, semestra laikā algotā darbā strādā aptuveni trešā daļa gan profesionālajās programmās, gan akadēmiskajās programmās studējošo (atbilstīgi 36% pret 34%). To, ka semestra laikā strādā regulāru algotu darbu, biežāk norādījuši pakalpojumu tematiskajā jomā (49%), sociālo zinātņu, komerczinību un tiesību jomā studējošie (44%).

Galvenais iemesls studējošo nodarbinātībai ir līdzekļu ieguve ikdienas izdevumu segšanai (šādu nodarbinātības motivāciju atzīst 78% aptaujāto (62% atzīmējuši šo motīvu ar maksimālo punktu skaitu). Nozīmīgi faktori, kādēļ studenti strādā, ir pieredzes gūšana darba tirgū (72%), savas dzīves kvalitātes uzlabošana (78%). Ievērojami retāk studenti minējuši, ka strādā tāpēc, ka ir brīvs laiks.

44. attēls. Cik lielā mērā šādi apgalvojumi atbilst Jūsu situācijai? (%)

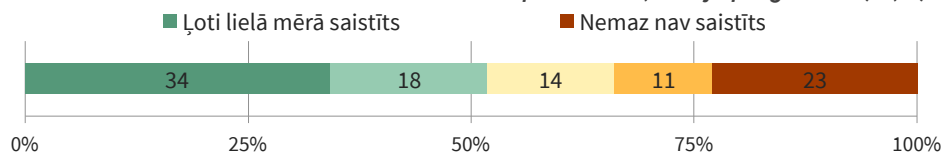

Bāze: strādājošie respondenti.

Atbilstīgi strādājošo studentu sniegtajām atbildēm aptuveni pusei (52%) strādājošo darbs ir saistīts ar specialitāti (studiju programmu), kuru tie apgūst. Trešdaļa strādājošo studentu (33%) nodarbināti profesijās, kas neatbilst viņu studiju programmai. Atbilstīgi specialitātei (studiju programmai) biežāk strādā dabaszinātņu, matemātikas un informācijas tehnoloģiju jomas studenti, veselības aprūpes un sociālās labklājības jomā studējošie, kā arī pakalpojumu un izglītības jomas studenti. Salīdzinoši retāk (atbilstīgi pašu studentu vērtējumam)

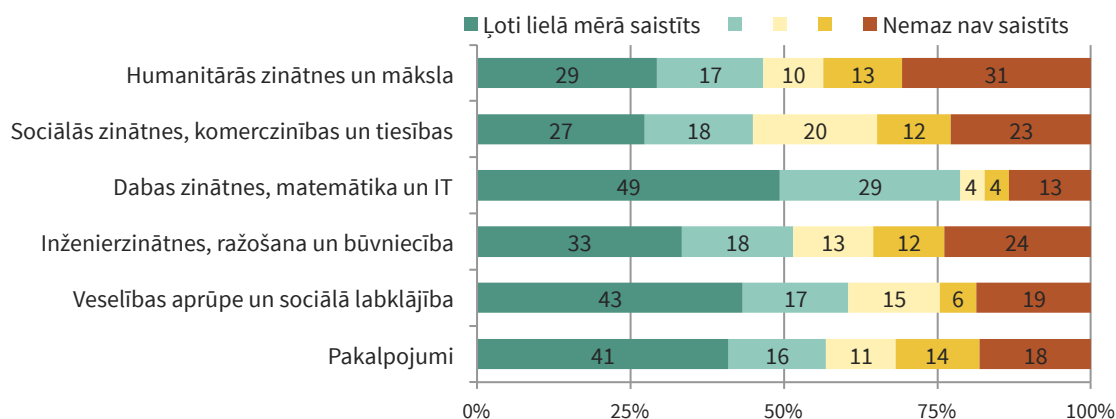
apgūstamajā specialitātē nodarbināti inženierzinātņu, sociālo zinātņu, komercdarbības un tiesību jomas studenti, vēl retāk — humanitāro zinātņu un mākslas jomas, kā arī lauksaimniecības jomā studējošie.

45. attēls. *Cik lielā mērā darbs saistīts ar Jūsu specialitāti (studiju programmu)? (%)*

Bāze: strādājošie respondenti.

46. attēls. *Darba saistība ar specialitāti atkarībā no studiju jomas (%)*

Bāze: strādājošie respondenti.

Detalizētāk analizējot studentu nodarbinātību, redzam, ka lielākā daļa (68% no strādājošajiem) studentu strādā profesijās, kuras atbilstīgi ISCO profesiju klasifikatoram¹⁸ ietilpst otrajā un trešajā profesiju grupā, proti, vecākie speciālisti un speciālisti.

Lai arī dabaszinātņu, matemātikas un informācijas tehnoloģiju jomā studējošo vidū nav augstākais nodarbinātības īpatsvars, tomēr profesiju spektrs ir samērā šaurs, un tieši šīs jomas studenti visbiežāk nodarbināti atbilstīgi apgūstamajai specialitātei (82%): tai skaitā 60% strādājošo nodarbināti vecāko speciālistu profesionālajā grupā (visbiežāk kā informācijas un komunikāciju tehnoloģiju jomas vecākie speciālisti, kā arī komercdarbības un pārvaldes / administrācijas vecākie speciālisti). 22% strādā profesijās, kas iekļautas trešajā — speciālistu profesiju grupā (visbiežāk — informācijas tehnoloģiju speciālisti). No populārākajām ar studiju jomu nesaistītām profesijām, kurās strādā studenti, ir pārdevēja profesija (nodarbināti 4% strādājošo studentu). Arī citās jomās studējošie no visām profesijām, kas nav saistītas ar apgūstamo specialitāti / profesiju, salīdzinoši biežāk strādā pārdevēja profesijā. Iespējams, tādēļ, ka šo darbu vienkāršāk apvienot ar mācībām un lielākoties tā veikšanai netiek pieprasīta noteikta izglītība / kvalifikācija.

¹⁸ Ministru kabineta noteikumi Nr.461 «Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstoši pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un Profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību» (18.05.2010.).

28% veselības aprūpes un sociālās labklājības tematiskās grupas studentu strādā par vecākajiem speciālistiem, un 32% strādā par speciālistiem šajā jomā. Turklāt jāpiebilst, ka informāciju un tehnoloģiju grupas studenti, kā arī veselības jomā studējošie visbiežāk nodarbināti savā specialitātē. Piemēram, veselības aprūpes jomā par ārstu vai ārsta palīgu strādā 23% no vecākajiem speciālistiem, par medmāsu, feldšeri — 23% speciālistu grupas. Vēl 17% no strādājošajiem veselības aprūpes jomas studentiem nodarbināti individuālās aprūpes jomā. Citās profesijās nodarbināta ievērojami mazāka daļa studentu (no tām biežāk minētā ir pārdevēja profesija).

Sociālo zinātņu, komercdarbības un tiesību jomas studentu vidū ir vairāk uzņēmumu vadītāju, komercdirektoru (6%), bet 23% nodarbināti vecāko speciālistu profesionālajā grupā un 27% nodarbināti komercdarbības un pārvaldes administrācijas speciālistu profesijās. 11% nodarbināti citās speciālistu grupās. Kopumā 18% šīs jomas studentu nodarbināti pakalpojumu un tirdzniecības darbinieku grupā (visbiežāk atzīmētā nodarbošanās — pārdevējs veikalā (10%).

Inženierzinātņu, ražošanas un būvniecības tematiskās grupas studentu vidū par vecākajiem speciālistiem strādā 28% studējošo (visbiežāk inženierzinātņu jomā), savukārt 37% strādā par speciālistiem (21% par inženierzinātņu speciālistiem). Salīdzinot ar citām tematiskajām grupām, lielāka daļa šīs tematiskās grupas studentu strādā kvalificētu strādnieku un amatnieku profesijās (17% — elektrisko un elektronisko iekārtu strādnieki, metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki. Šīs profesijas pilnībā atbilst studiju jomai, tikai zemākam kvalifikācijas līmenim.

Aptuveni puse (53%) no humanitāro zinātņu un mākslas jomā studējošajiem strādā profesijās, kas atbilst vecāko speciālistu profesionālajai grupai, tostarp gan zinātnes un inženierzinātņu, gan izglītības jomai, gan par juridisko, sociālo un kultūras lietu speciālistiem, 15% strādā komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) speciālistu vai juridisko, sociālo un kultūras lietu speciālistu profesijās, bet 15% nodarbināti individuālo pakalpojumu un tirdzniecības darbinieku profesionālajā grupā.

Tā kā kopējā izlases apjomā izglītības un lauksaimniecības jomā studējošo īpatsvars ir salīdzinoši neliels un līdz ar to arī strādājošo daļa skaitliski pārāk maza, tad procentuāli šo grupu nav jēgpilni raksturot.

Atbilstīgi specialitātei (studentu vērtējumā¹⁹) jau studiju laikā biežāk strādā dabaszinātņu, matemātikas un informātikas jomas studenti (vid. 2,05), veselības aprūpes un sociālās labklājības jomā studējošie (2,39) un pakalpojumu jomā studējošie (2,52). Salīdzinot pa studiju līmeņiem, atšķirības starp dažādām programmām ir statistiski vēl nozīmīgākas. No strādājošajiem visbiežāk atbilstošajā specialitātē / profesijā strādā profesionālā maģistra programmas studenti (1,92) un akadēmiskā maģistra programmas studenti (2,21). Nozīmīgi

---

¹⁹ Studenti tika lūgti vērtēt, cik lielā mērā darbs saistīts ar specialitāti / programmu, kuru tie apgūst augstskolā pēc 5 ballu skalas, kur 1 nozīmē «ļoti lielā mērā saistīts» un 5 — «nemaz nav saistīts».

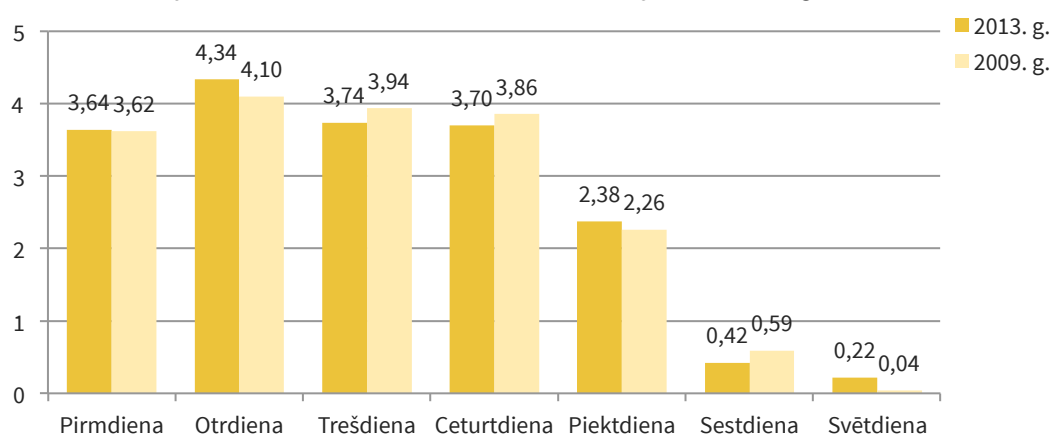
retāk darbs specialitātei atbilst 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības studentiem (2,74), vismazāk atbilsts – akadēmiskā bakalaura programmās studējošo grupā (3,39).

Studentu nodarbinātības analīze ļauj konstatēt, ka, salīdzinot ar 2009. gada pētījumu, studentu nodarbinātība studiju semestra laikā ir augusi. Gan nodarbinātības, gan attieksmes ziņā vērojama pastāvīga tendence – augstāki nodarbinātības rādītāji raksturo profesionālās studiju programmās studējošos – kā bakalaura, tā maģistra studiju programmu līmenī. Arī attieksmes ziņā vērojama atšķirīga pieeja – profesionālajās programmās studējošie darbu kā primāru attiecībā pret studijām vērtē nozīmīgi biežāk nekā akadēmiskajās programmās studējošie. Protams, salīdzinot pa izglītības līmeņiem, maģistrantūras studenti ievērojami biežāk nekā bakalauri strādā algotu darbu un uzskata darbu par primāru attiecībā pret studijām.

5.4. Laika budžets

Kopējais stundu skaits, ko studējošie katru nedēļu pavada lekcijās, semināros un laboratorijas darbos, pēdējo četrus gadus laikā nav būtiski mainījies. 2009. gadā studenti nodarbībām vidēji nedēļā veltīja 18,41 stundu, bet jaunākā pētījuma dati liecina, ka iknedēļas lekciju noslodze ir palielinājusies nedaudz – līdz 18,44 stundām .

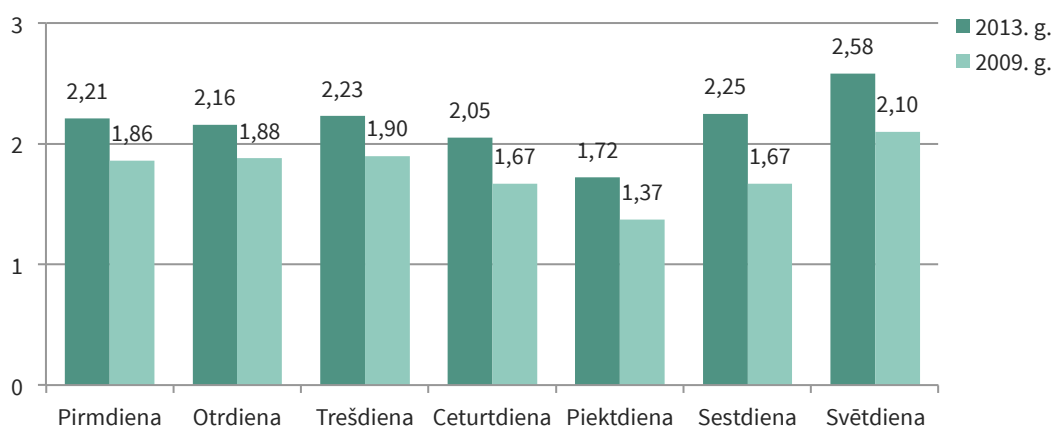
47. attēls. Studējošo nodarbībās pavadītais laiks salīdzinājumā ar 2009. gadu (st.)

Būtiskākas izmaiņas ir vērojamas patstāvīgajām studijām pavadītajā laikā – patstāvīgam mācību darbam studējošie veltā vidēji 15,19 stundas nedēļā. Savukārt 2009. gadā šis rādītājs bija 12,45 stundas, tātad patstāvīgā studiju darbā pavadītais laiks palielinājies par 22%. Vislielākais patstāvīgam studiju darbam veltītā laika pieaugums vērojams tieši brīvdienās. Sestdienās studenti patstāvīgai zināšanu apguvei veltā par 0,58 stundām jeb 35% vairāk nekā pirms četriem gadiem, bet svētdienās – par 0,48 stundām jeb 23% vairāk.

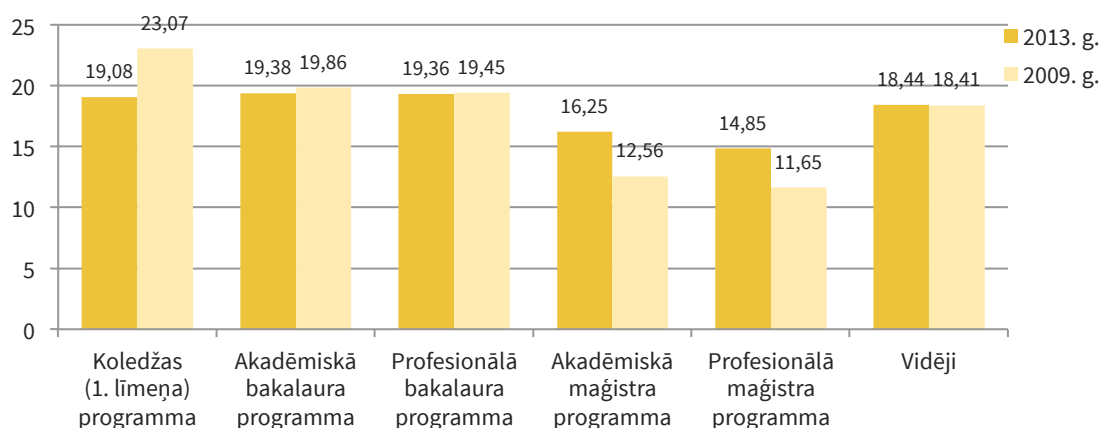

48. attēls. Patstāvīgām studijām veltītais laiks salīdzinājumā ar 2009. gadu (stundās)

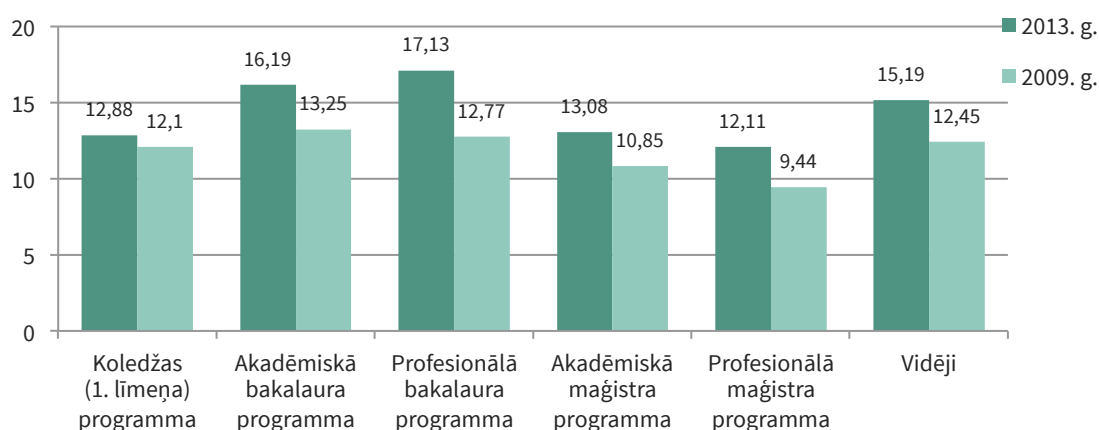

Analizējot pētījuma rezultātus, noskaidrots, ka pēdējo četru gadu laikā ir pieaugusi lekciju noslodze maģistrantūras programmās, savukārt pirmā līmeņa augstākās izglītības programmās apmeklējamo lekciju daudzums ir samazinājies par gandrīz četrām stundām nedēļā. Savukārt patstāvīgajām mācībām studējošie sākuši atvēlēt vairāk laika visos studiju līmeņos.

49. attēls. Studējošo nodarbībās pavadītais laiks dažādos studiju līmeņos (stundās)

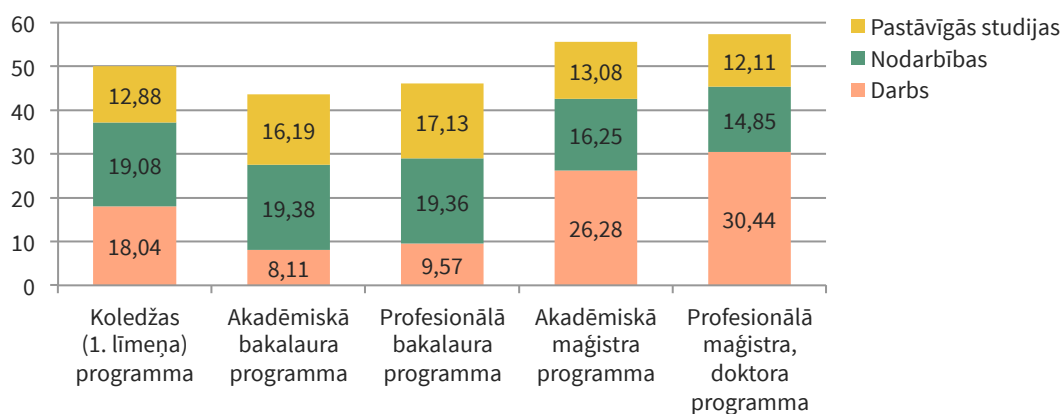
50. attēls. Patstāvīgām studijām veltītais laiks dažādos studiju līmeņos (stundās)

Salīdzinot ar 2009. gadu, studējošie vairāk laika pavada algotā darbā, — algotam darbam studenti vidēji atvēl 14,58 stundas nedēļā, kas ir par 2,15 stundām jeb 17% vairāk nekā pirms četriem gadiem. Strādājošie studenti darbā vidēji pavada 30,22 stundas nedēļā, kas Latvijā atbilst aptuveni trim ceturtdaļām pilnas slodzes darba.

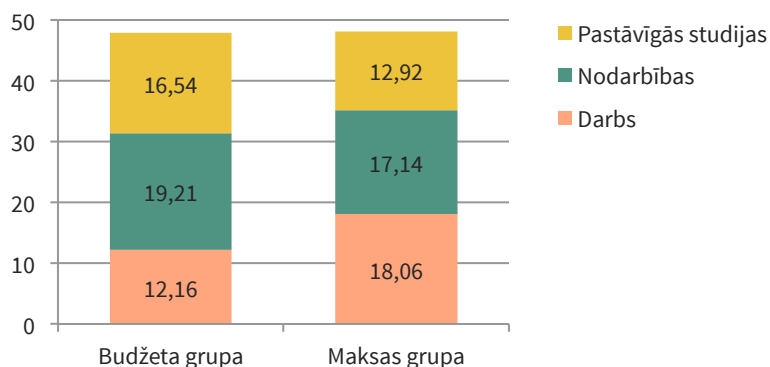
Vislielākā darba slodze ir akadēmiskā un profesionālā maģistra programmās studējošajiem. Šajā studējošo grupā vairākums strādā algotu darbu, līdz ar to viņu laika budžetā mazāk laika atliek studijām. Summārā darba un studiju slodze maģistrantiem vairākumā gadījumu pārsniedz 50 stundas nedēļā.

51. attēls. Darba un mācību slodzes iedalījums dažādos studiju līmeņos (st.)

Analizējot pilna laika studentu noslodzi atkarībā no studiju veida (budžeta vai maksas), noskaidrots, ka summārās darba un studiju noslodzes rādītāji šīm divām respondentu grupām ir aptuveni vienādi — vidēji ap 48 stundām nedēļā, taču būtiski atšķiras slodzes sadalījums starp darbu un mācībām. Tie studējošie, kuri mācību maksu sedz paši, algotā darbā pavada aptuveni 6 stundas vairāk laika nekā tie studenti, kuriem mācību maksa tiek segta no valsts budžeta līdzekļiem, šīs sešas stundas nedēļā «aizņemoties» no lekcijām un patstāvīgām nodarbībām veltītā laika. Studiju programmas budžeta un maksas grupās studējošajiem pārsvarā ir vienādas, tāpēc ir pamats bažām, ka studiju kvalitāte studējošajiem, kuriem par mācību maksu jāgādā pašiem, varētu būt zemāka nekā tiem, kuriem studijas apmaksā valsts sakarā ar nodarbinātību, lai mazinātu studiju maksas slogu.

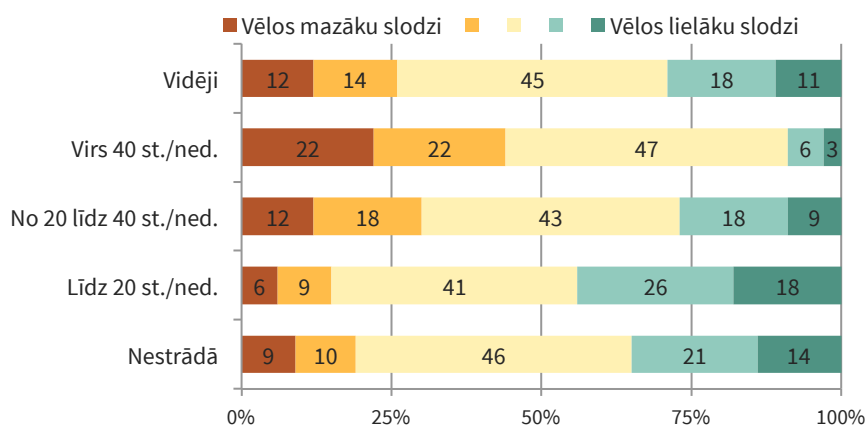
52. attēls. Darba un mācību slodzes iedalījums budžeta un maksas grupās studējošajiem (st.)

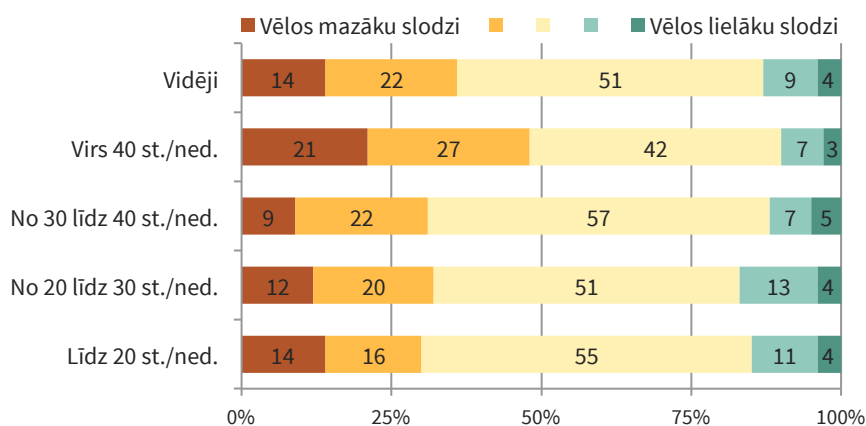
Analizējot studējošo subjektīvo apmierinātību ar mācību un darba slodzi, var secināt, ka daudzi studenti jūtas pārslogoti mācībās — 36% aptaujāto atzīst, ka viņi drīzāk vēlētos mazāku slodzi studijām. Savukārt 13% aptaujāto studentu uzskata, ka mācību slodze varētu būt lielāka vai daudz lielāka. Citādi ir ar darba slodzi, kur vairāk vai mazāk pārslogoti jūtas 26% respondentu, bet 29% labprāt strādātu vairāk. Šī tendence, kā arī studējošo vairākuma paustais viedoklis, ka viņi galvenokārt strādā tādēļ, lai segtu ikdienas tēriņus un uzlabotu savas dzīves kvalitāti, norāda uz to, ka Latvijā ir daudz studentu, kuri finansiālu apsvērumu dēļ vēlētos vairāk laika veltīt darbam, bet mazāk — mācībām.

Runājot par kopējo darba un mācību slodzi, 37% aptaujāto studentu pārdzīvo ļoti samazināt savu slodzi, kas ir pilnībā saprotams, ņemot vērā faktu, ka vairāk nekā 60 procentiem Latvijā studējošo cilvēku summārā darba un mācību slodze pārsniedz 40 stundas nedēļā, bet 26 procentiem — pat 60 stundas nedēļā.

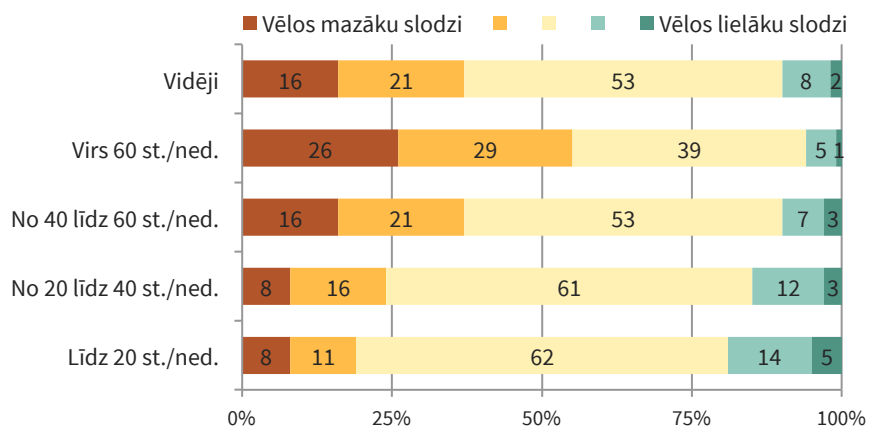
53. attēls. Studējošo apmierinātība ar darba noslogotību atkarībā no reālā nostrādāto stundu skaita nedēļā (%)

54. attēls. Studējošo apmierinātība ar mācību slodzi atkarībā no reālā studijām veltītā laika (%)

55. attēls. Studējošo apmierinātība ar kopējo noslodzi atkarībā no summārā stundu skaita nedēļā, kas veltīts darba un mācību aktivitātēm (%)

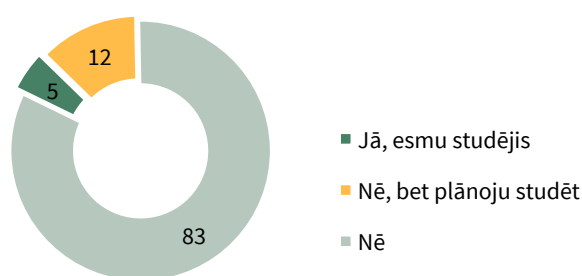

6. Mobilitāte

Studiju pieredze ārzemēs

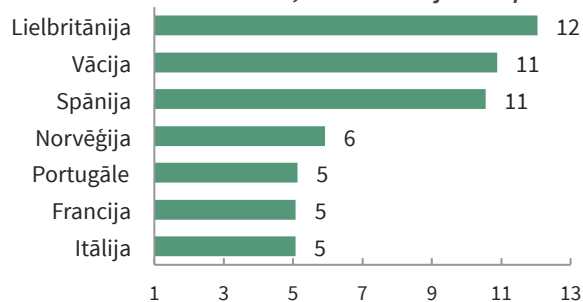
Nozīmīga pētījuma daļa saistīta ar studējošo starptautiskās mobilitātes raksturojumu. Aptaujāto studentu vidū salīdzinoši neliela daļa (5%) kādu laiku ir studējusi ārzemju augstskolās, vēl 12% apsver šādu iespēju. Salīdzinot ar 2009. gada *Eurostudent* pētījuma rezultātiem, studentu īpatsvars ar ārzemēs gūtu studiju pieredzi būtiski nav mainījies. Turklāt jāņem vērā, ka 2013. gadā jautājums, salīdzinot ar 2009. gadā definēto, tika papildināts ar paskaidrojošu tekstu, nošķirot pilna cikla studijas ārzemēs no atsevišķiem periodiem, kas aizvadīti citu valstu augstskolās Latvijā apgūstamas programmas ietvaros.

56. attēls. Studiju pieredze ārzemēs (%)

Bāze: visi respondenti.

57. attēls. Biežāk minētās valstis, kurās studējuši respondenti (%)

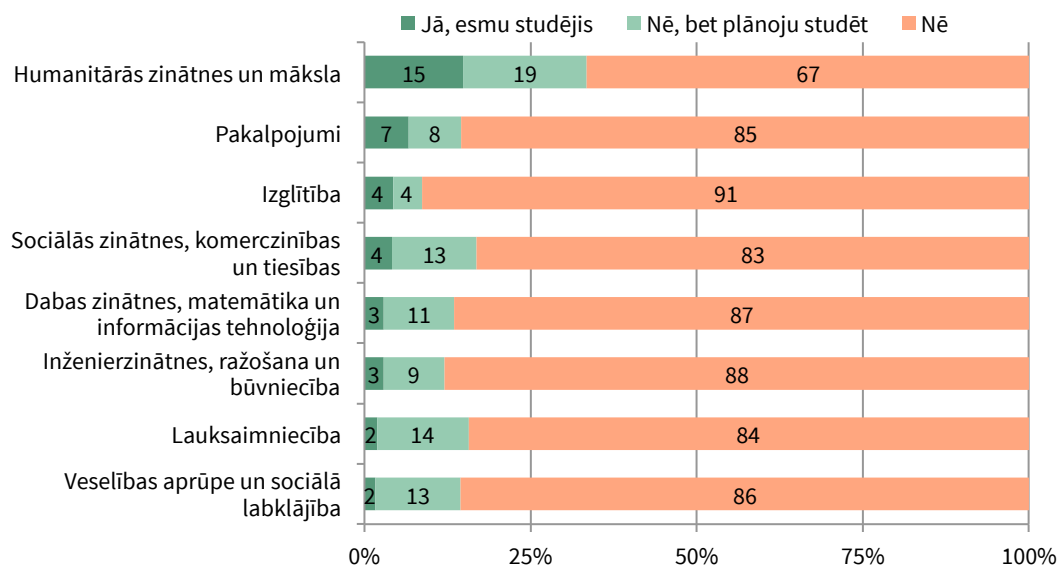

Bāze: respondenti ar studiju pieredzi ārzemēs. Pārējās minētās valstis: Somija, Zviedrija, Lietuva, Nīderlande, Dānija, Grieķija, Polija, Austrija, Igaunija, Krievija, Turcija, Ungārija, Čehija, Bulgārija, Īrija, Beļģija, Rumānija, Horvātija, Šveice, Slovēnija.

Visaktīvākie starptautiskās mobilitātes iespēju izmantoņi ir humanitāro zinātņu un mākslas tematiskajā jomā studējošie — 15% šīs jomas studentu bija devušies pagaidu studijās uz citām valstīm. Pakalpojumu jomā šāda pieredze ir divreiz mazākam studentu skaitam (7%), savukārt pārējās studiju jomās aktīvo studentu daļa veido 2–4%. Aplūkojot studentu grupu, kuri nedz bijuši, nedz arī plāno doties studēt uz ārzemēm, secināms, ka salīdzinoši pasīvi starptautiskās mobilitātes iespēju izmantošanā ir izglītības (91%), inženierzinātņu, ražošanas un būvniecības (88%), kā arī dabaszinātņu, matemātikas un informācijas tehnoloģiju (87%) jomā studējošie.

Interesanti, ka salīdzinoši liela daļa lauksaimniecības un veselības aprūpes jomās studējošo vēlētos studēt ārzemēs apmaiņas programmu ietvaros, tomēr tieši šo nozaru studenti savus plānus pagaidām realizējuši visretāk – 2% gadījumi.

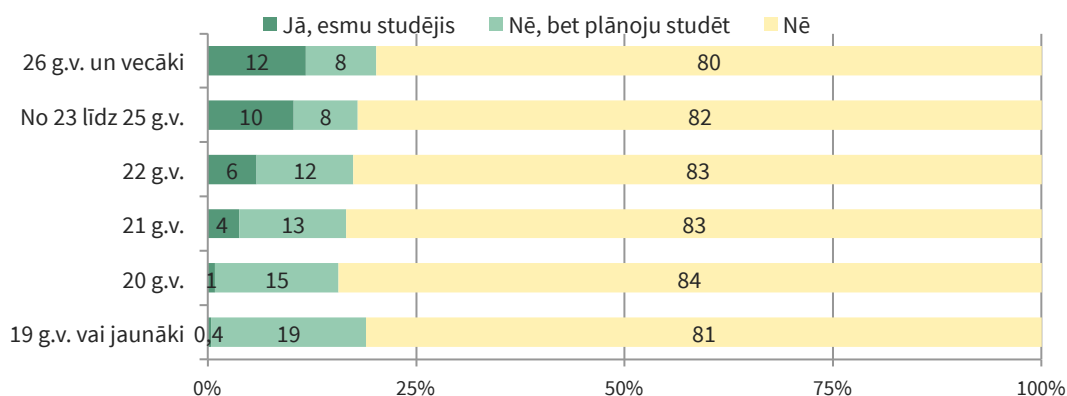
58. attēls. Studiju pieredze ārzemēs un nākotnes plāni atkarībā no studiju tematiskās grupas (%)

Bāze: visi respondenti.

Mobilitātes pieredzes un plānu analīze vecuma griezumā liecina, ka tā studentu daļa, kura jau ir studējusi ārzemēs vai interesējas par apmaiņas programmām, ir līdzīga visās vecuma grupās – no 16 līdz 20%. Gados jaunāko studentu vidū starp tiem, kuri pirmo reizi uzsākuši gaitas augstākās izglītības sistēmā, interesi par studijām ārzemēs izrāda 19,4%; savukārt 26 gadus vecu un vecāku respondentu grupā augstāka interese ir tiem, kuriem jau ir ārzemju studiju pieredze (12%). Aptaujas dati ļauj sekot studentu plānu īstenošanas dinamikai – sagaidāms, ka ar laiku arvien lielāka studentu daļa iegūs studiju pieredzi ārzemēs, tomēr vienlaikus jārēķinās, ka daļa studentu savus plānus nerealizēs.

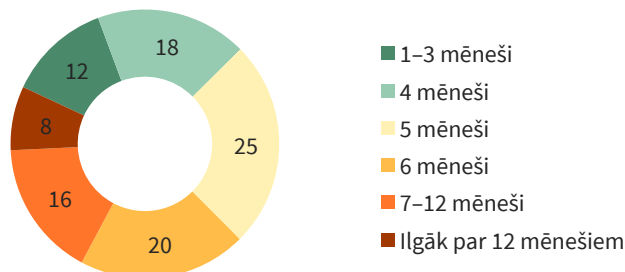
59. attēls. Studiju pieredze ārzemēs un nākotnes plāni atkarībā no respondentu vecuma (%)

Bāze: visi respondenti.

Raksturojot studiju ilgumu ārzemēs, vairāk nekā 2/3 studentu (75%) norādīja, ka studijas citu valstu mācību iestādēs ilgušas līdz 6 mēnešiem. 16% atbilstošās grupas respondentu studiju periods ārzemēs ildzis līdz vienam gadam, savukārt tikai 8% — bijis ilgāks par vienu gadu.

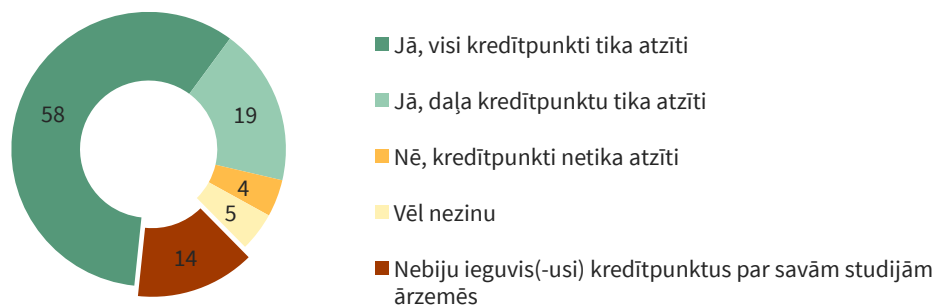
60. attēls. Studiju ilgums ārzemēs (%)

Bāze: respondenti ar studiju pieredzi ārzemēs, kuri snieguši atbildi uz jautājumu; n=100.

Lai izvērtētu studentu iespējas ārzemēs gūtas zināšanas integrēt studiju procesā Latvijā, respondentiem tika lūgts norādīt, vai Latvijas augstskolas piešķir kredītpunktus par ārzemēs apgūtajiem kursiem. Lielākai daļai studentu (77%) bijusi pozitīva pieredze, kaut arī daļai (19%) apgūtie kredītpunkti tika ieskaitīti tikai daļēji. Aptaujāto vidū bija arī tādi (14%), kuri apzinājās, ka kredītpunkti par studijām ārzemēs netiks ieskaitīti, un viņi šos punktus arī nesaņēma.

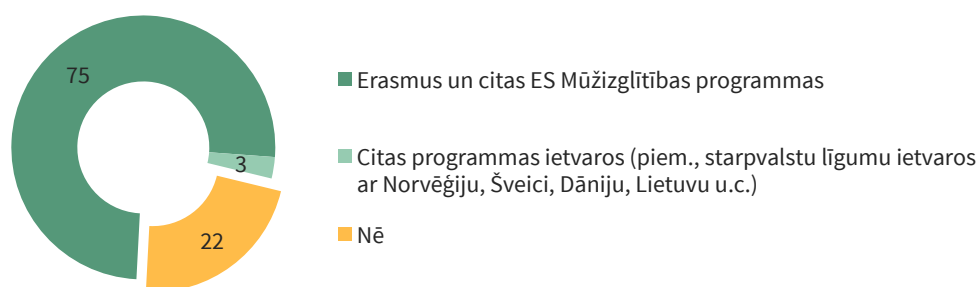
61. attēls. Kredītpunktu (ECTS, sertifikātu) atzīšana un ieskaitīšana augstskolās Latvijā (%)

Bāze: respondenti ar studiju pieredzi ārzemēs, kuri snieguši atbildi uz jautājumu; n=102.

Studiju ārzemēs pieejamība ir saistīta ar dažādu atbalsta programmu izmantošanu. Pētījuma dati liecina, ka populārākās programmas, kuru ietvaros ārzemēs studējuši 75% atbilstīgās grupas respondenti, ir Erasmus vai citas ES Mūžizglītības programmas. Tikai 3% respondentu izmantojuši citas programmas, bet aptuveni piektdaļa (22%) studējusi bez konkrētas programmas atbalsta.

62. attēls. *Vai studijas ārzemēs bija kādas programmas ietvaros (%)*

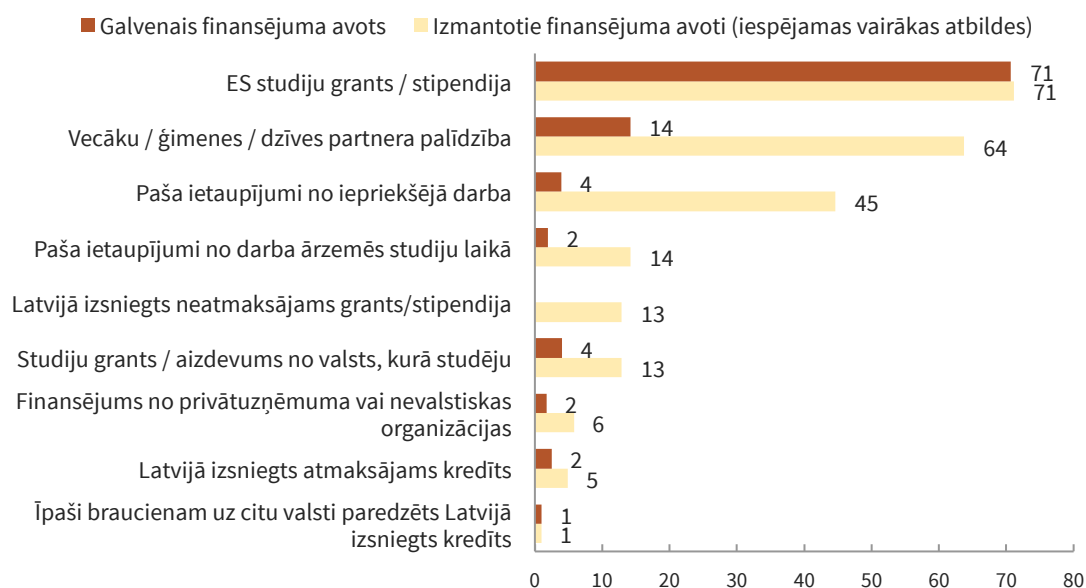

Bāze: respondenti ar studiju pieredzi ārzemēs, kuri snieguši atbildi uz jautājumu; n=102.

Analizējot studiju ārzemēs finansējuma avotus, apstiprinās ES grantu / stipendiju nozīmi.

ES studiju granti un stipendijas ir izplatītākais finansējuma avots studijām ārzemēs, — kā galveno avotu to minējuši 71% aptaujātie; citi biežāk minētie — vecāku / ģimenes / partnera palīdzība (64%), kā arī paša studenta iepriekšējā darbā nopelnītais (45%). Salīdzinoši retāk minēti studenta paša ietaupījumi no darba ārzemēs līdztekus studijām, Latvijā izsniegtie granti / stipendijas, kā arī citu valstu sniegtais atbalsts (ap 13–14% katrā no nosauktajiem avotiem).

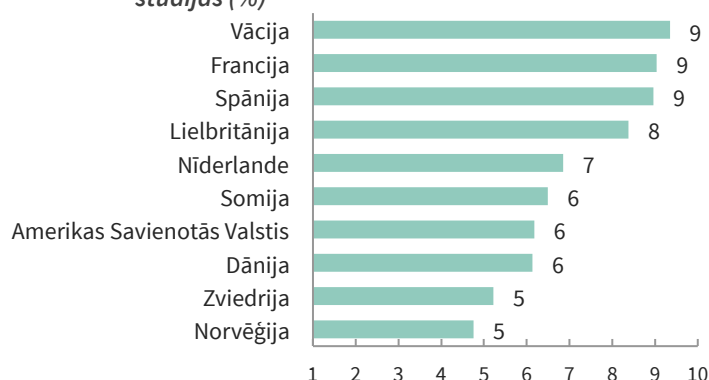
63. attēls. *Studiju ārzemēs finansējuma avoti (%)*

Bāze: respondenti ar studiju pieredzi ārzemēs, kuri snieguši atbildi uz jautājumu; n=102.

64. attēls. **Biežāk minētās valstis, uz kurām respondenti plāno doties apmaiņas / pagaidu studijās (%)**

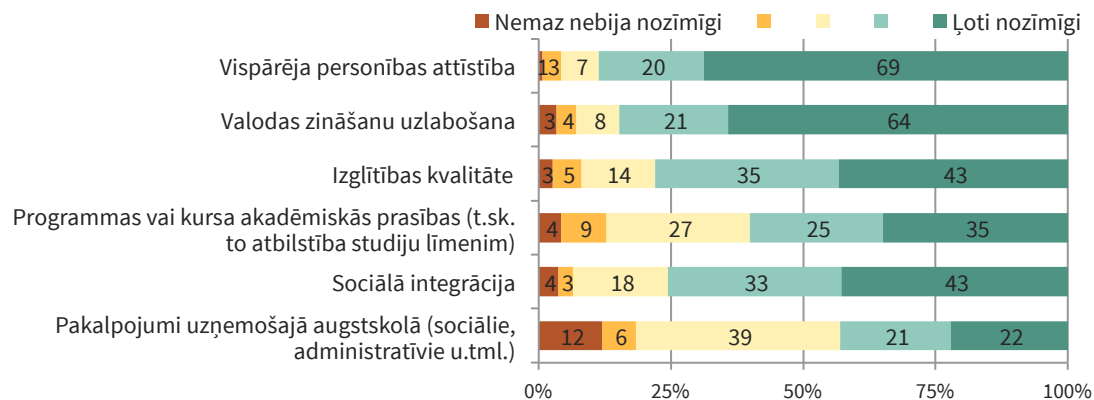

Bāze: respondenti, kuri plāno studēt ārzemēs. Pārējās minētās valstis: Itālija, Lietuva, Grieķija, Polija, Beļģija, Slovēnija, Portugāle, Čehija, Islande, Bulgārija, Austrija, Igaunija, Krievija, Ķīna, Honkonga, Slovākija, Turcija, Japāna, Dienvidslāvija, Kipra, Austrālija, Korejas Republika, Dienvidāfrikas Republika.

Studijas ārzemēs veicinošie un kavējošie faktori

Latvijas nacionālo jautājumu bloka ietvaros studenti tika aicināti novērtēt, cik liela nozīme, izvēloties studēt ārzemēs, bijusi dažādiem ar studijām saistītiem aspektiem. Vērtējot studijas ārzemēs, respondenti par nozīmīgākajiem atzīst šādus aspektus — vispārēja personības attīstība un valodas zināšanu uzlabošana (atbilstīgi 89% un 85%); izglītības kvalitāte un sociālā integrācija — aspekti, kurus vairāk nekā 2/3 novērtēja kā nozīmīgus un ļoti nozīmīgus (atbilstīgi 78% un 76%).

65. attēls. **Dažādu ar studijām ārzemēs saistīto aspektu nozīmīguma vērtējumi (%)**

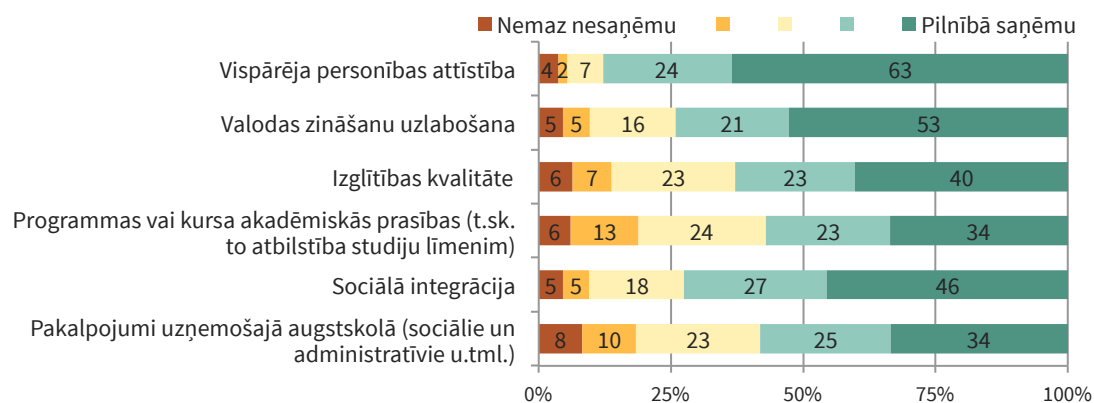

Bāze: respondenti ar studiju pieredzi ārzemēs, kuri snieguši atbildi uz jautājumu.

Minētie aspekti, sakārtojot pēc respondentu apmierinātības, norāda uz zināmām atšķirībām starp vēlmēm un realitāti (to raksturo atbildes uz jautājumu, vai studenti ieguvuši to, ko gaidīja no studijām ārzemēs). Vērtējot, piemēram, tādu aspektu, kā vispārējo personības attīstību, atšķirības starp vēlmēm un to papildījumu nav būtiskas. Kā ļoti nozīmīgu šo aspektu vērtēja 69% aptaujāto, un 63% atzina, ka gaidīto saņēmuši pilnībā. Būtiskākās atšķirības starp vēlamu un iegūto vērojamas citos aspektos — valodas zināšanu uzlabošanā (par ļoti nozīmīgu aspektu to atzina 64% respondentu, pilnībā gaidīto saņēma — 53%), tomēr lielākās atšķirības vērojamas izglītības kvalitātes vērtējumā (ļoti nozīmīgs aspekts izvēlē — 64% gadījumu, pilnībā saņēma gaidīto — 40% respondentu). Analizējot ārzemju programmas vai kursa akadēmiskās

prasības, kā arī sociālo integrāciju, secināms, ka studenti ieguvuši vairāk, nekā gaidījuši. To studentu daļa, kura norādīja uz pilnīgi nepietiekamu vienu vai cita aspekta nodrošināšanu ārzemju studiju laikā, ir neliela — no 4% līdz 8% aptaujāto.

66. attēls. *Apmierinātība ar dažādiem studiju ārzemēs aspektiem (%)*

Bāze: respondenti ar studiju pieredzi ārzemēs, kuri snieguši atbildi uz jautājumu.

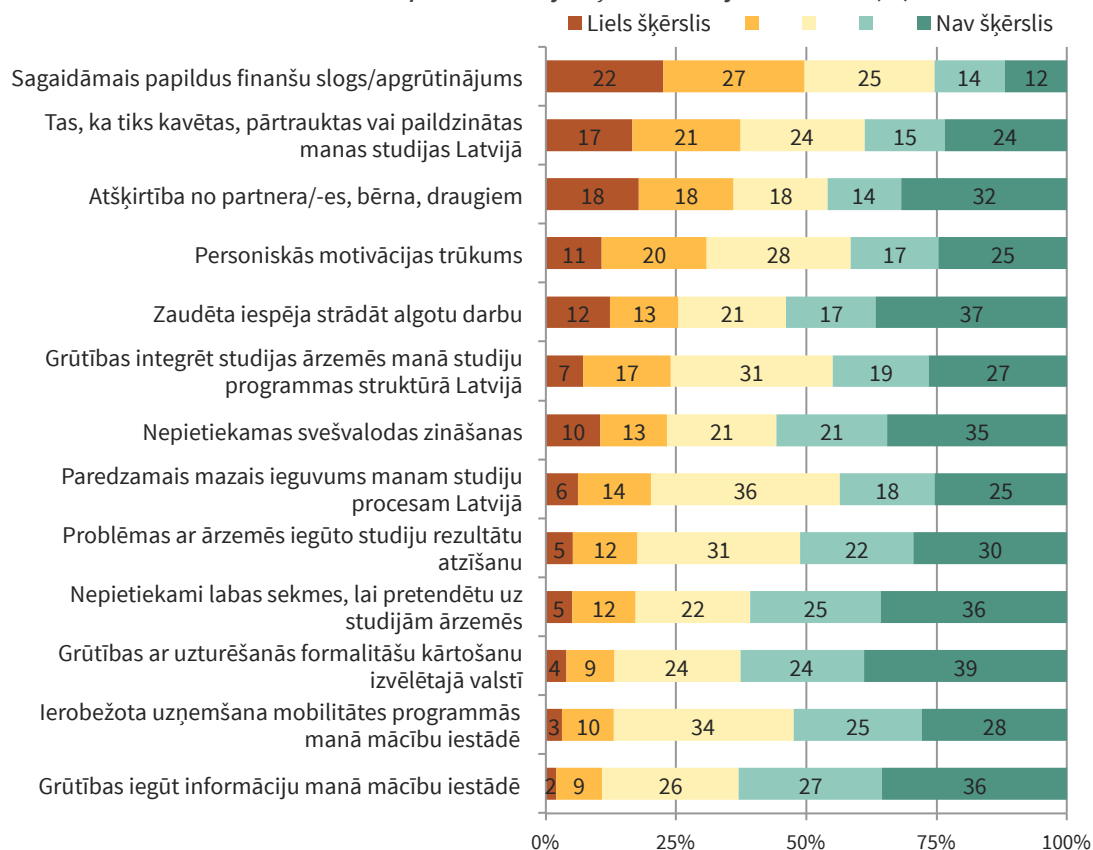
Līdztekus studiju pieredzes ārzemēs vērtējumiem pētījumā noskaidrots arī studentu viedoklis par to, kādi ir / ir bijuši šķēršļi studijām ārzemēs. No 13 izvērtējumam piedāvātajiem iemesliem biežāk atzīmētas bažas par sagaidāmo papildus finansu slogu / apgrūtinājumu — 49% aptaujāto raksturo to kā šķērslis, tostarp 22% — kā lielu šķērslis. Vairāk nekā trešdaļa studentu (38%) atzīst, ka nozīmīgs šķērslis studijām ārzemēs ir tas, ka tiks pārtrauktas vai paildzinātas studijas Latvijā, kā arī atšķirtība no partnera / bērna / draugiem (36%). Nedaudz mazāk nekā trešdaļa (31%) atzīst, ka nozīmīgs šķērslis ir personiskās motivācijas trūkums. Izvērtējot kavējošos faktorus studijām ārzemēs, respondentus vismazāk satrauc iespējamās grūtības formalitāšu kārtīšanā, ierobežotā uzņemšana mobilitātes programmās vai grūtības iegūt informāciju izvēlētajā mācību iestādē (sk. 67. attēlu).

Studējošo valodu prasmju pašvērtējums kopumā atbilst valodu lietošanas izplatībai un apguves tradīcijām Latvijas sabiedrībā. Savas latviešu valodas zināšanas kā ļoti labas²⁰ novērtējuši 92% studentu, — tikai 0,1% respondentu atzinuši, ka pilnībā nepārvalda valsts valodu. Divas citas valodas, kuras vairāk vai mazāk pārzina lielākā daļa studentu, ir angļu (zināšanu nav 0,4%) un krievu valoda (zināšanu nav 3% respondentu). Minētās divas valodas ir tās, kuru prasmes studenti biežāk vērtē kā ļoti labas — krievu valodā 33%, angļu valodā — 30%. Jāatzīmē, ka, neskatoties uz to, ka krievu valodu ļoti labi pārvalda nedaudz lielāks studentu skaits, angļu valodas prasmes vidējais vērtējums skalā no 1 līdz 6 kopumā ir augstāks (atbilstīgi 2,733 un 2,872). Vērtējuma atšķirības veidojas tādēļ, ka nozīmīga daļa studentu uzskata, ka pārvalda angļu valodu labāk nekā krievu valodu (labā vai vidējā līmenī atbilstīgi 66% un 45%).

²⁰ Saskaņā ar Eurostudent metodoloģiju respondentu atbildes «dzimtā valoda» tiek interpretētas kā ļoti labas atbilstīgās valodas prasmes.

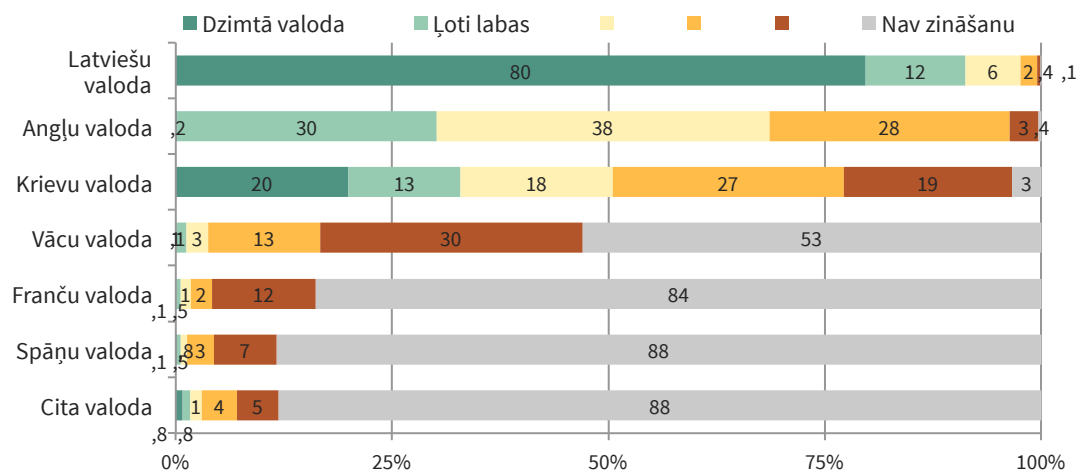
Prasmes vācu valodā, salīdzinot ar angļu un krievu valodām, ir zemākas, — dažāda līmeņa prasmes vācu valodā ir mazāk nekā pusei aptaujāto. Pārējo valodu prasme studējošo vidū ir vēl zemāka — 12–16%.

67. attēls. Cik lielā mērā minētie aspekti ir vai bijis šķērslis studijām ārzemēs (%)

Bāze: visi respondenti.

68. attēls. Valodu prasmju pašvērtējums (%)

Bāze: visi respondenti.

7. Nākotnes plāni

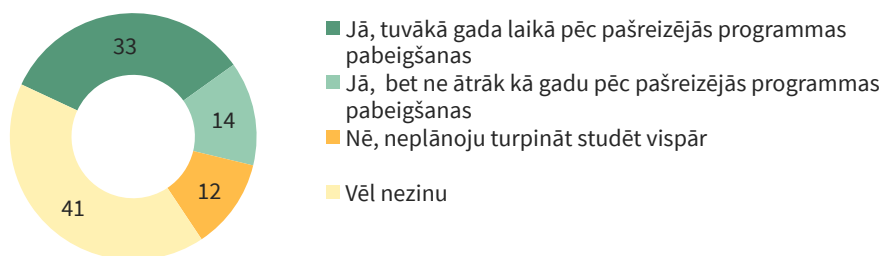
Analizējot studentu nākotnes plānus saistībā ar studijām, jēgpilni ir analizēt šo jautājumu atkarībā no šī brīža studiju līmeņa. Vairāk nekā puse (55%) studentu, kuri studē 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā, pēc studiju pabeigšanas plāno turpināt studijas citā programmā (no tiem 41% tuvākā gada laikā pēc studiju pabeigšanas), 6% neplāno uzsākt jaunas studijas, bet gandrīz divas piektdaļas — 39% šobrīd nav pieņēmuši lēmumu par tālākajām studiju gaitām. No tiem studentiem, kuri plāno turpināt studijas, 72% vēlas studēt bakalaura programmā. Jautāti par valsti, kur jaunieši plāno studēt, vairākums (81%) domā, ka paliks tepat Latvijā, 17% vēl nav pieņēmuši lēmumu un tikai 2% plāno turpināt studijas citās valstīs (Dānijā, Norvēģijā, Spānijā).

Bakalaura programmas līmenī studējošo plāni ir diezgan līdzīgi — studijas plāno turpināt vairāk nekā puse — 56% akadēmiskās bakalaura programmas studentu un 46% profesionālā bakalaura programmas studentu. Vairākums (43% no akadēmiskā bakalaura programmas studentiem un 33% no profesionālās programmas studentiem) plāno turpināt studijas tuvākā gada laikā pēc pašreizējās programmas beigšanas. Profesionālās bakalaura programmas studenti divreiz biežāk nekā akadēmiskās programmas studenti (atbilstīgi 11% : 5%) ir pieņēmuši lēmumu neturpināt studijas augstākā līmenī vai citā programmā. Jānorāda, ka ļoti liela daļa no tiem — 43% un atbilstīgi 38% no akadēmiskās bakalaura programmas studentiem vēl nav pieņēmuši lēmumu par savām turpmākajām studijām. No tiem, kas plāno turpināt studijas citā programmā, lielākā daļa (81% no akadēmiskā bakalaura studiju programmā un 71% no profesionālā bakalaura programmā studējošajiem) plāno turpināt mācības maģistra studiju programmās. Atbilstīgi 8% un 13% šobrīd plāno turpināt studijas tajā pašā bakalaura līmenī, bet, domājams, citā specialitātē, jomā. Lielākā daļa bakalaura programmā studējošo savas turpmākās studijas plāno turpināt Latvijas augstskolās (62%), 11% vēlas studēt ārzemēs un salīdzinoši liela daļa — 27% vēl nav pieņēmuši lēmumu. Valstu loks, kur studenti vēlētos mācīties, ir diezgan plašs, tomēr visbiežāk minēta Lielbritānija (22% no tiem, kas plāno studēt ārpus Latvijas), kā nākamā ir Dānija (11%), Vācija (10%), Zviedrija (10%) un ASV (10%). Citas valstis — Austrālija, Kanāda, Igaunija, Somija, Francija, Itālija, Lietuva, Nīderlande, Polija, Krievija, Šrilanka, Šveice, Turcija u.c. minētas retāk.

Arī no maģistra līmeņa programmu studentiem salīdzinoši liela daļa (25% akadēmiskā maģistra programmas studenti un 22% profesionālās bakalaura programmas studenti) pēc pašreizējo studiju pabeigšanas plāno turpināt mācības, tomēr ievērojami mazāka daļa (13%) plāno to darīt tuvākā gada laikā. Aptuveni puse plāno studēt doktorantūrā (51% no akadēmiskā maģistra un 41% no profesionālā maģistra programmas studentiem). No tiem, kas plāno turpināt studijas doktorantūrā vai citā maģistratūras programmā, 67% domā to darīt Latvijas augstskolās, 17% vēl nav izlēmuši, bet 15% plāno turpināt studijas citās valstīs — biežāk Vācijā, Nīderlandē, ASV, Zviedrijā, atsevišķos gadījumos Dānijā, Grieķijā, Itālijā, Japānā, Spānijā, Lielbritānijā.

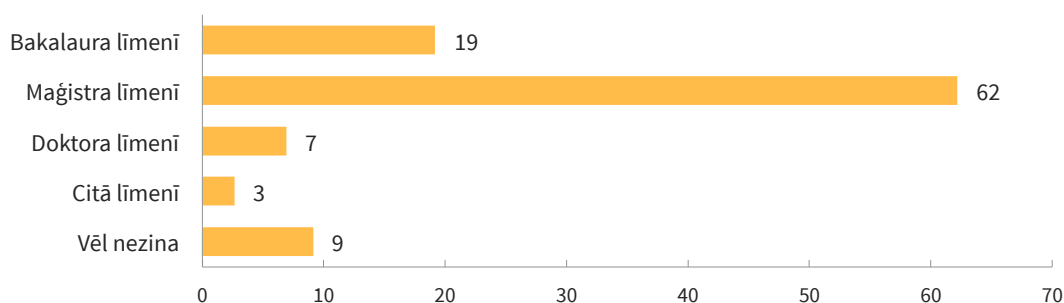
Respondentiem, kuri neplāno turpināt studijas vai domā to darīt tālākā nākotnē, lūdzām raksturot savus nākotnes plānus. No tiem studentiem, kuri neplāno turpināt studijas, lielākā daļa (68%) nolēmuši strādāt — 29% plāno turpināt darbu savā pašreizējā darbavietā, 39% uzsāks strādāt algotu darbu vai meklēs jaunu darbavietu, 7% plāno uzsākt savu uzņēmējdarbību, 4% iesaistīsies citās aktivitātēs, bet piektā daļa (20%) vēl nav izlēmuši, ar ko nodarboties.

69. attēls. *Vai plānojat studēt pēc pašreizējās programmas pabeigšanas? (%)*

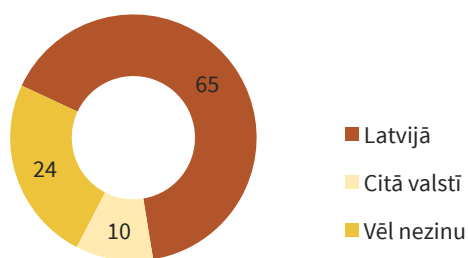
Bāze: visi respondenti.

70. attēls. *Plānotais studiju līmenis nākotnē (%)*

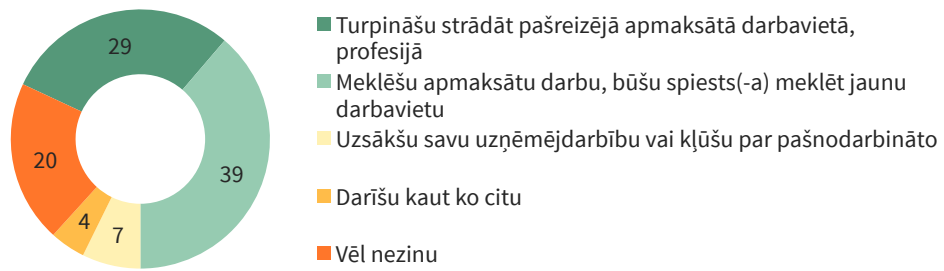
Bāze: respondenti, kuri plāno turpināt studijas.

71. attēls. *Kurā valstī plānojat turpināt studijas? (%)*

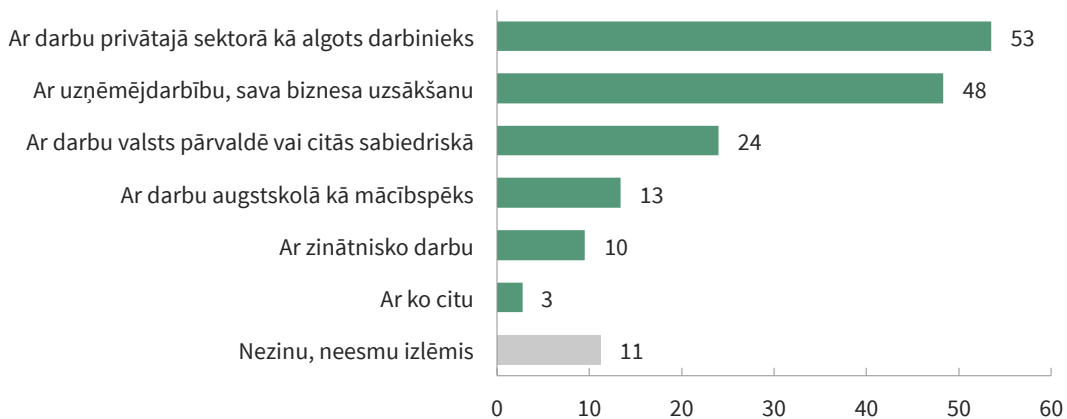
Bāze: respondenti, kuri plāno turpināt studijas.

72. attēls. *Nodarbinātības plāni pēc pašreizējās studiju programmas pabeigšanas (%)*

Bāze: visi respondenti.

73. attēls. *Ar ko Jūs plānojat nodarboties gada laikā uzreiz pēc pašreizējās studiju programmas pabeigšanas? (%)*

Bāze: visi respondenti.

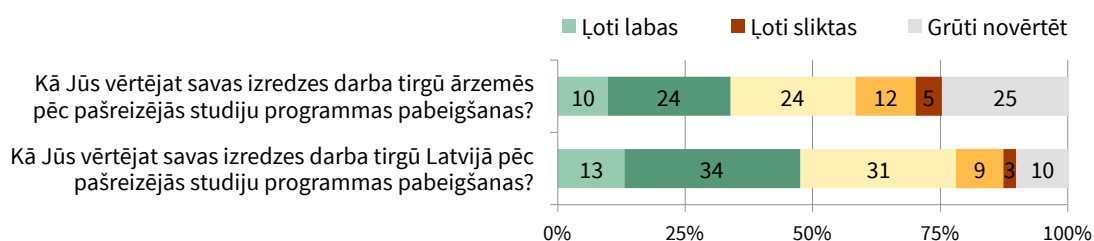
Zināms izglītības kvalitātes rādītājs ir arī studentu iespējas ar iegūto specialitāti vai profesiju konkurēt darba tirgū, atrast darbu. Protams, šajā pētījumā mēs varam analizēt tikai divus šīs problēmas aspektus: studentu pašreizējo nodarbinātību un subjektīvo viedokli par izredzēm darba tirgū.

Kopumā, domājot par savām izredzēm Latvijas darba tirgū, studenti nākotnē raugās diezgan optimistiski. Savas izredzes kā labas vai ļoti labas vērtē 47% studējošo (no tiem 13% uzskata, ka tās ir ļoti labas) un tikai 3% studējošo uzskata, ka tās ir ļoti sliktas²¹. Arī domājot par izredzēm starptautiskā mērogā, proti, darba tirgus izredzēm citās valstīs, 34% studējošo uzskata, ka tās ir labas, un salīdzinoši tikai nedaudz lielāka ir to studentu daļa, kas savas izredzes vērtē kā sliktas. Ceturtajai daļai aptaujāto (25%) bijis grūti novērtēt savas izredzes. Hipotētiski izredžu prognozes varētu ietekmēt kā studiju līmenis, tā arī programmu tematiskās jomas, tādēļ aplūkosim studentu vērtējumus atkarībā no šiem kritērijiem. Dati apliecina, ka salīdzinoši visaugstāk savas izredzes vērtē maģistrantūras studenti — vairāk nekā puse (57%) maģistratūras studentu uzskata, ka viņu izredzes atrast darbu ir labas (15% vērtējuši kā ļoti labas). Koledžas un bakalauru līmeņa studenti ir mazāk pārliecināti par savām darba

²¹ Izredzes darba tirgū pēc pašreizējo studiju beigšanas studējošie vērtēja atbilstoši piecu punktu skalai, kur 1 nozīmē «ļoti labas» un 5 — «ļoti sliktas».

izredzēm, lai gan arī salīdzinoši liela daļa (45%) savas izredzes vērtē kā labas (14% 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu studentu tās vērtējuši kā ļoti labas).

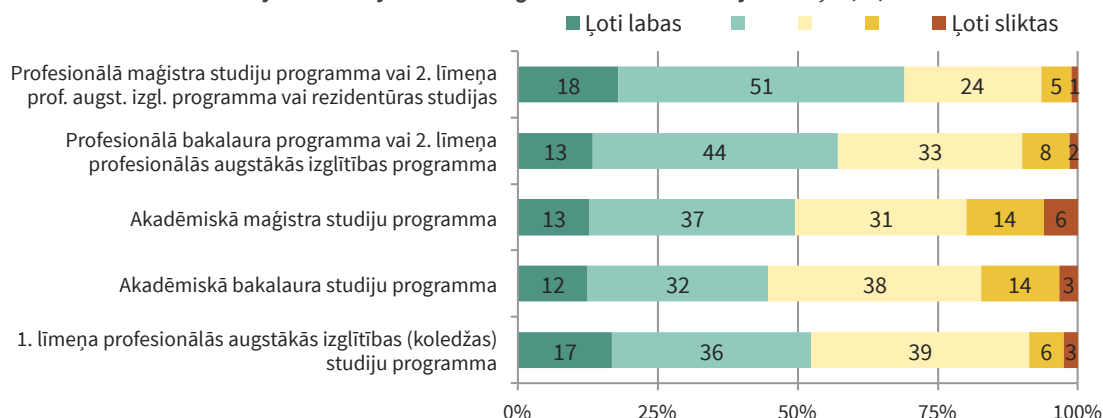
74. attēls. *Kā Jūs vērtējat savas izredzes darba tirgū pēc studiju programmas pabeigšanas? (%)*

Bāze: visi respondenti.

Salīdzinot detalizētāk pēc vidējiem rādītājiem²², vislabāk savas izredzes vērtē profesionālā maģistra studiju programmā studējošie. Statistiski nozīmīgi atšķiras akadēmisko maģistru prognoze, kas ir līdzīga ar akadēmiskā bakalaura līmenī studējošo prognozēm un pat ievērojami zemāka nekā profesionālo bakalauru studiju programmā. Nedaudz sliktākas savas izredzes vērtē tikai 1. līmeņa profesionālās izglītības programmās studējošie.

75. attēls. *Izredžu vērtējums Latvijas darba tirgū atkarībā no studiju līmeņa (%)*

Bāze: visi respondenti.

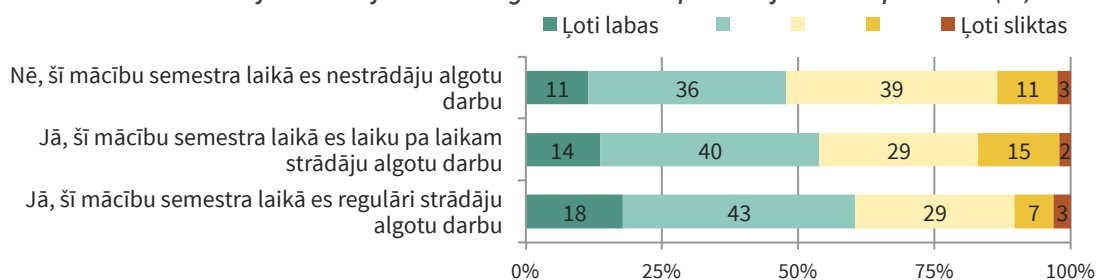
Interesanti, ka, vērtējot savas izredzes ārvalstu darba tirgū, maģistrantūras studenti ir piesardzīgāki un pozitīvi tās novērtē 21% aptaujāto. 38% bakalaura programmu studenti uz savām iespējām raugās optimistiski, koledžu studenti – 33% aptaujāto. Iespējams, to var skaidrot ar maģistrantūras studentu lielāku pieredzi, reālāku un pārdomātāku darba iespēju izvērtējumu. Liela daļa no tiem šobrīd jau strādā savā specialitātē un, iespējams, nedomā par darbu ārpus Latvijas.

Hipotēzi par to, ka algots darbs pirms studijām vai darbs līdztekus studijām sniedz studentam gan nepieciešamo darba pieredzi, gan zināmu pārliecību par nākotnes izredzēm darba tirgū, apstiprina studentu prognožu salīdzinājums. Visoptimistiskākie un cerīgākie ir tie studenti, kuri strādā algotu darbu (61%), retāk savas izredzes kā labas novērtē studenti, kuriem ir darba

²² Izredzes darba tirgū tika vērtētas atbilstoši 5 punktu skalai, kur 1 nozīmē «ļoti labas izredzes», bet 5 – «ļoti sliktas izredzes».

pieredze, bet kuri šobrīd nestrādā, un salīdzinoši vissliktāk savas izredzes darba tirgū vērtē tie studenti, kas nekad nav strādājuši. Un atkal interesants rezultāts — izredzes atrast darbu ārpus Latvijas augstāk vērtē tie, kuri šobrīd nestrādā vai nekad nav strādājuši. Iespējams, ka vismaz daļa studentu, kuri jau šobrīd strādā algotā darbā un saistībā ar apgūstamo specialitāti vai profesiju, reālāk izvērtē savas iespējas Latvijas mērogā, neakcentējot darba iespējas ārpus Latvijas.

76. attēls. Izredžu vērtējums Latvijas darba tirgū atkarībā no pašreizējās darba pieredzes (%)

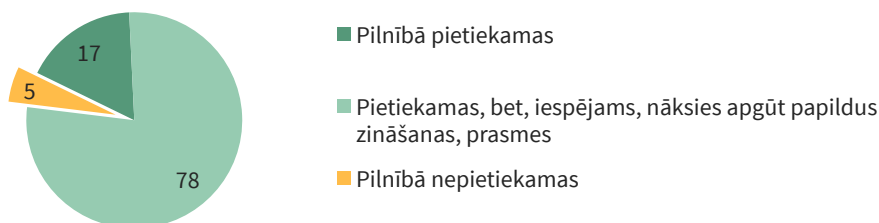

Bāze: visi respondenti.

Domājot par nākotnes izredzēm darba tirgū saistībā ar apgūstamo specialitāti / profesiju, tikai 17% studentu uzskata, ka studiju laikā gūtās zināšanas, prasmes un kompetences būs pilnīgi pietiekamas, lai strādātu izvēlētajā profesijā / specialitātē. Lielākā daļa studentu 78% uzskata, ka nāksies apgūt papildu zināšanas un prasmes, 5% domā, ka augstskolā iegūtais būs pilnībā nepietiekams. Protams, hipotētiski varam pieņemt, ka šis vērtējums ir atkarīgs gan no studiju līmeņa, gan studiju tematiskās grupas. Rezultāti apliecina, ka vērtējumos ir statistiski nozīmīgas atšķirības atkarībā no studiju programmas un līmeņa — to, ka augstskolā iegūtās zināšanas un prasmes būs pilnīgi pietiekamas, nozīmīgi biežāk uzskata profesionālo studiju programmu studenti — profesionālā maģistra, profesionālā bakalaura un 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas studenti. Vismazāk pārliecināti ir akadēmiskā bakalaura studiju programmas studenti. Nozīmīgas atšķirības vērojamas arī atkarībā no studiju programmas tematiskās grupas. Visbiežāk studiju laikā iegūtās zināšanas par pietiekamām uzskata veselības aprūpes un sociālās labklājības (28%), pakalpojumu (25%) jomas studenti. Mazākā mērā, tomēr salīdzinoši bieži studijās iegūto zināšanu un prasmju lietderību atzīst sociālo zinātņu, komerczinību un tiesību jomas, kā arī lauksaimniecības programmu studenti. Lai arī 2009. gada pētījumā jautājums par studiju un nākamā darba saistību tika formulēts atšķirīgi, interesanti atzīmēt, ka studiju programmu kā labu pamatu darba gaitu uzsākšanai biežāk bija atzinuši tieši veselības aprūpes un sociālās labklājības, kā arī lauksaimniecības tematiskajā jomā studējošie. Viskritiskāk zināšanu pietiekamību vērtē dabaszinātņu, matemātikas un IT jomas studenti, kā arī inženierzinātņu, ražošanas un būvniecības jomā studējošie. Pēdējie viskritiskāk savas zināšanas vērtējuši arī 2009. gada pētījumā.

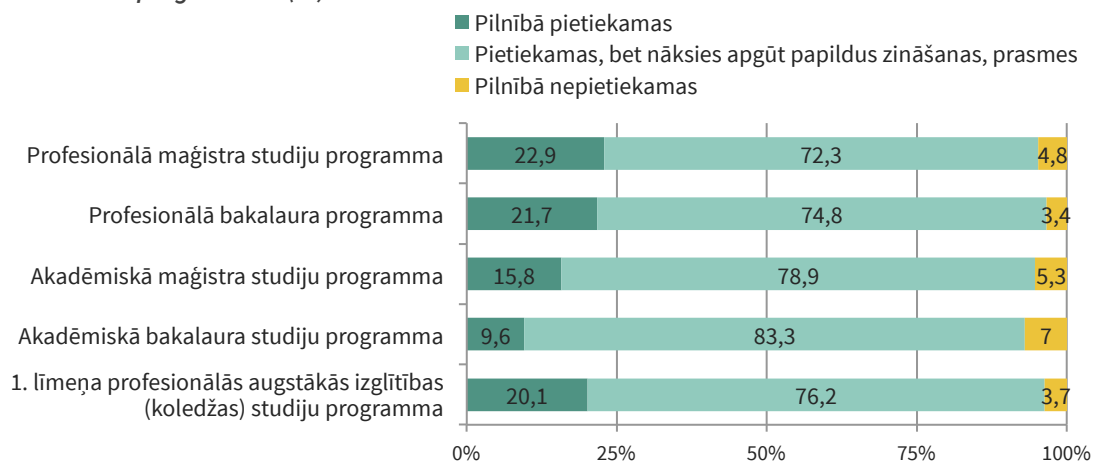

77. attēls. Vai studiju laikā iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences būs pietiekamas, lai strādātu Jūsu izvēlētajā profesijā, specialitātē? (%)

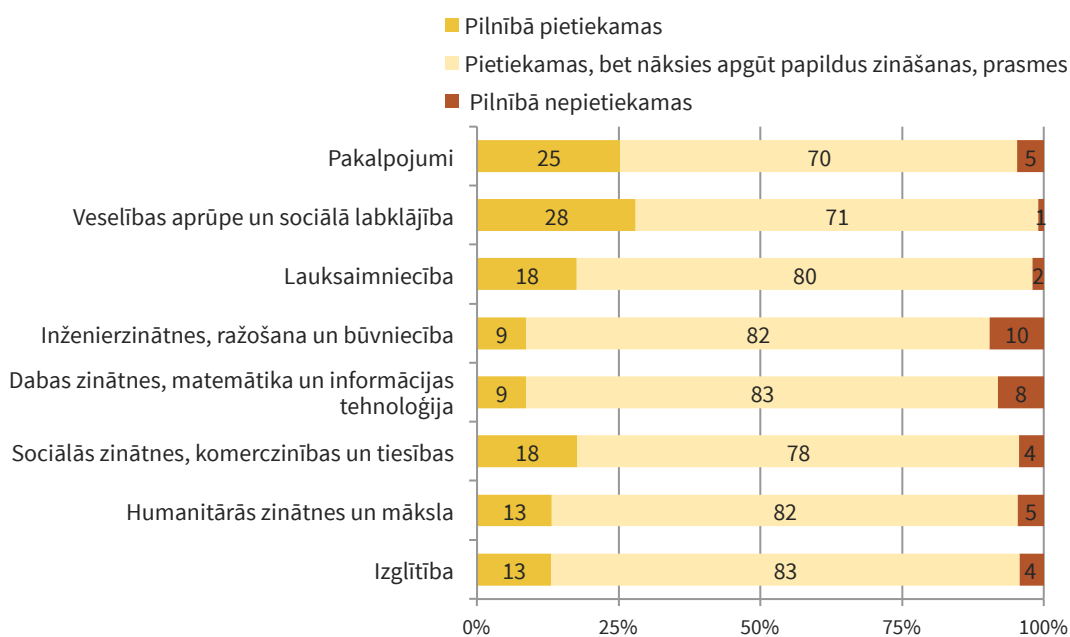
Bāze: visi respondenti.

78. attēls. Studiju laikā iegūto zināšanu un prasmju vērtējums atkarībā no studiju programmas (%)

Bāze: visi respondenti.

79. attēls. Studiju laikā iegūto zināšanu un prasmju vērtējums atkarībā no studiju programmu tematiskajām grupām (%)

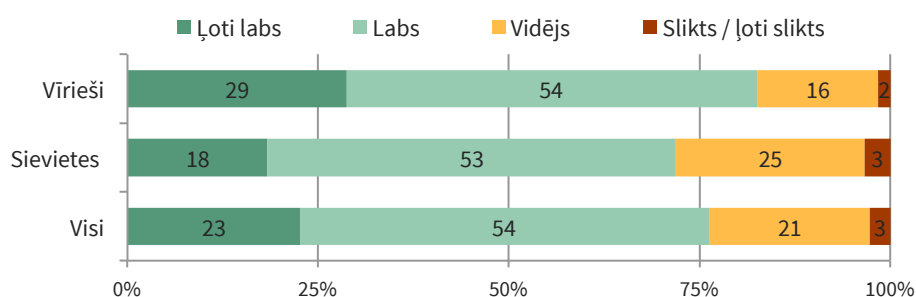
Bāze: visi respondenti.

8. Veselības stāvoklis

Lielākā daļa studentu — 76% savu veselību vērtē kā ļoti labu un labu. Nedaudz vairāk nekā puse studentu (54%) uzskata, ka viņu veselības stāvoklis ir labs, bet 23% savu veselību vērtē kā ļoti labu, apmēram piektdaļa (21%) veselības stāvokli vērtē kā vidēju, bet 3% savu veselību novērtē kā sliktu vai ļoti sliktu.

Studenti salīdzinājumā ar studentēm savu veselību uzskata par labāku. Kā ļoti labu savu veselību vērtē 29% no studentiem un tikai 18% no studentēm.

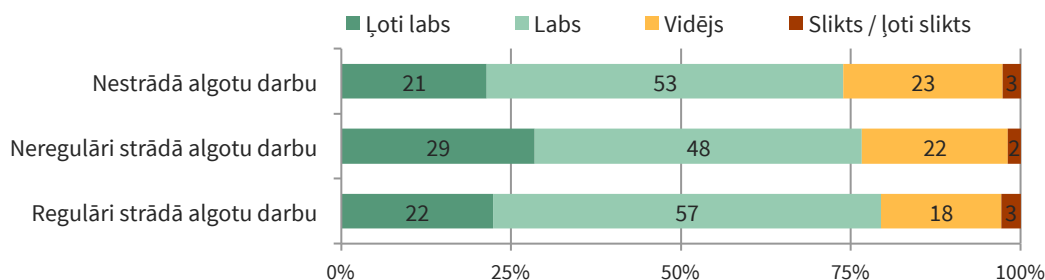
80. attēls. *Pašreizējā veselības stāvokļa vērtējums (%)*

Bāze: visi respondenti.

Sprīžot pēc studentu pašvērtējuma, nevar teikt, ka palielināta slodze atstāj negatīvu ietekmi uz veselības stāvokli, proti, ka studiju un algota darba apvienošana būtu tieši saistīta ar studentu veselību, jo atšķirības pašvērtējumā nav statistiski nozīmīgas: kā labu un ļoti labu savu veselību vērtē 79% studentu, kas semestra laikā regulāri strādājuši algotu darbu, 77% studentu, kas laiku pa laikam strādā, un 74% studentu, kas nav strādājuši algotu darbu.

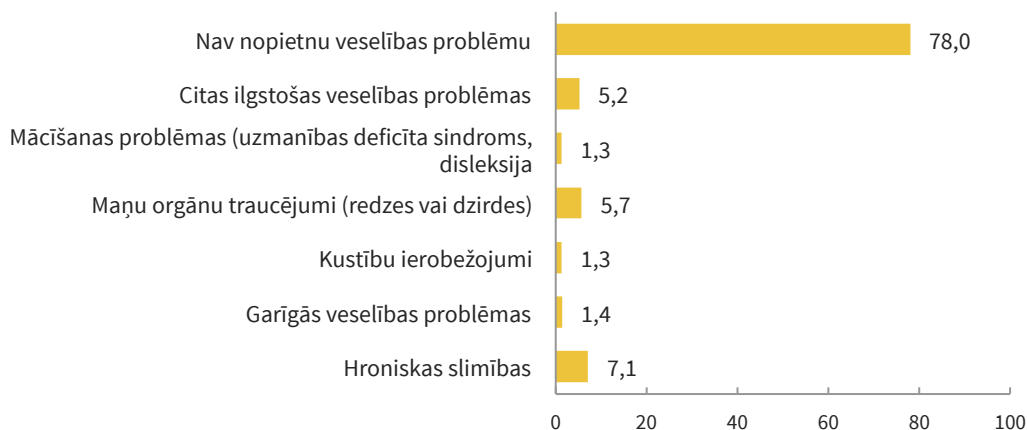
81. attēls. *Veselības stāvokļa pašvērtējums studentiem, kas semestra laikā ir / nav strādājuši algotu darbu (%)*

Bāze: visi respondenti.

Lai arī kopumā tikai neliela daļa studentu (3%) savu veselību vērtē kā sliktu vai ļoti sliktu, tomēr to studentu īpatsvars, kas atzinuši, ka viņiem ir kādas konkrētas veselības problēmas, ir nozīmīgi lielāks. No aptaujātajiem studentiem 78% atzinuši, ka viņiem nav nopietnu veselības problēmu, bet 7% (2009. gada aptaujā – 8%) norādījuši, ka viņiem ir hroniskas slimības, 6% ir maņu orgānu (redzes vai dzirdes) traucējumi, 5% ir citas ilgstošas veselības problēmas, bet nedaudz vairāk kā procentam studentu ir garīgās veselības problēmas, kustību ierobežojumi vai mācīšanās problēmas (piemēram, uzmanības deficīta sindroms, disleksija). No studentiem, kam ir veselības traucējumi, 66% ir sievietes, 34% vīrieši.

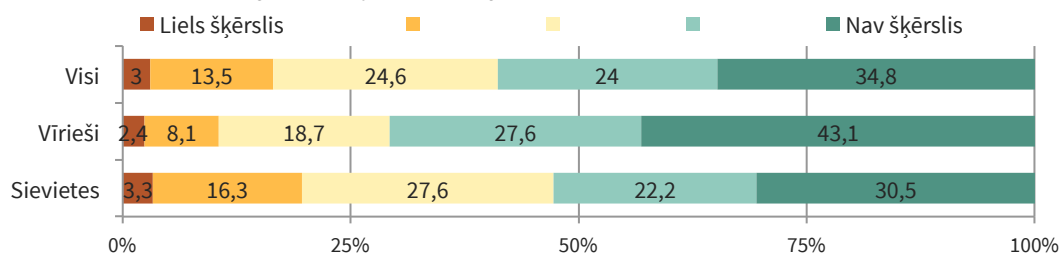
82. attēls. *Studentu veselības traucējumi (%)*

Bāze: visi respondenti; iespējamās vairākas atbildes.

Vērtējot veselības traucējumu ietekmi uz studiju procesu 5 punktu skalā, kur 1 nozīmē «liels šķērslis», bet 5 «nav šķērslis», lielākā daļa studentu atzinuši, ka veselības problēmas viņiem traucē maz vai vidēji, jo 5 un 4 punktu vērtējumu devuši 59%, 3 punktu vērtējumu – 25%, bet 2 un 1 punktu devuši 17% studentu ar veselības traucējumiem. Studentēm veselības traucējumi ir lielāks šķērslis studiju procesā nekā studentiem: vērtējumu 1 un 2 devuši 20% no studentēm un 11% no studentiem ar veselības traucējumiem.

83. attēls. *Veselības traucējumi kā šķērslis studiju procesā (%)*

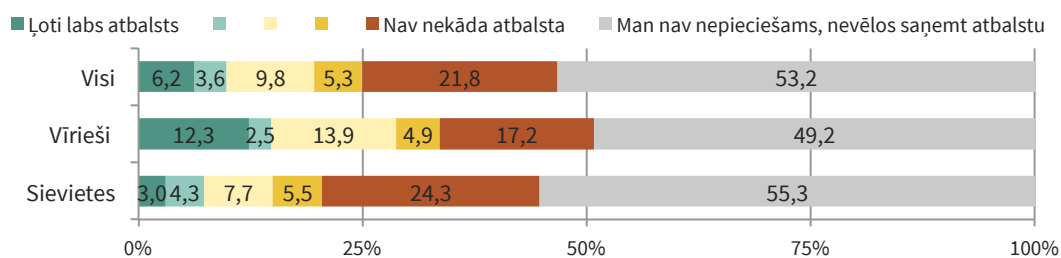

Bāze: n = 363.

Studenti ar veselības traucējumiem tika lūgti novērtēt institucionālo vai sabiedrisko atbalstu, ko viņi saņem saistībā ar savām ierobežotajām iespējām. Apmēram puse (53%) no šīs grupas studentiem norādījuši, ka viņiem nav nepieciešams atbalsts vai viņi nevēlas to saņemt. Vērtējot 5 punktu skalā, kur 1 nozīmē «ļoti labs atbalsts», bet 5 – «nav nekāda atbalsta», var teikt, ka lielākā daļa šo studentu atbalstu nesaņem: atbalstu kā ļoti labu un labu vērtējuši 10%,

kā vidēju — arī 10%, bet kā nelielu vai nekādu — 27%. Salīdzinoši augstāk saņemto atbalstu vērtē vīrieši (kā labu atbalstu vērtē 15% no studentiem un 7% no studentēm).

84. attēls. *Saņemtā atbalsta vērtējums (%)*

Bāze: n = 363.

Tikai nelielai daļai no aptaujātajiem studentiem (6%) ir bērni. Pusei no viņiem (53%) ir viens bērns, apmēram trešdaļai (35%) — divi bērni, bet 12% ir 3 līdz 5 bērni. Studenti — bērnu vecāki mācās dažādu līmeņu studiju programmās: 38% iegūst pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību, 21,5% studē bakalaura programmās, bet maģistra un augstāka līmeņa programmā studē 40,5%.

9. Līdzdalība sabiedrības dzīvē

Studentu līdzdalību sabiedrības dzīvē raksturo divi rādītāji — iesaiste dažādās sabiedriskās aktivitātēs un dalība organizācijās. Studentiem pirmām kārtām tika jautāts par aktivitātēm, kurās viņi iesaistījušies, lai uzlabotu Latvijā notiekošo vai nepieļautu nopietnu problēmu rašanos. Liela daļa studentu (45%) gada laikā ne reizi nav iesaistījušies nevienā no aptaujā nosauktajām 14 aktivitātēm.

Aktivitātes, kurās gada laikā piedalījušies mazāk nekā 10% studentu, ir šādas: nesankcionēta demonstrācija vai mītiņš (piedalījās 4%), politiska runa (3%), parakstu vākšana (8%), sankcionēta publiska demonstrācija (7%). No aktivitātēm, kurās gada laikā piedalījušies 10 – 20% studentu, minamas: zibakcija (11%), noteiktu produktu boikots vai iegāde (12%), kampaņas piespraudes vai uzlīmes nēsāšana / demonstrēšana (12%), raksta sagatavošana, piemēram, studentu avīzei, organizācijas preses izdevumam, internetā vai blogā (14%), politiska rakstura materiālu ievietošana internetā (arī tādās sociālo tīklu vietnēs kā Draugiem.lv, Youtube, Twitter, Facebook) (19%), piedalīšanās publiskā diskusijā par sabiedriski nozīmīgiem jautājumiem (19%).

Aktivitātes, kurās gada laikā piedalījušies 20 – 30% studentu: petīciju parakstīšana (22%), komunikācija ar kādu politiķi, valdības vai pašvaldības amatpersonu (23%), pasākumu, kas saistīts ar kādu politisku vai sociālu jautājumu, apmeklējums (28%).

Aktivitāte, kurā gada laikā piedalījušies vairāk nekā trešdaļa aptaujāto, ir studentu pašpārvaldes vēlēšanas - tajās piedalījušies 33% studentu.

Kopumā līdzdalības jomā nav vērojamas nozīmīgas atšķirības starp dzimumiem, lai gan vīrieši biežāk nekā sievietes parakstījuši petīcijas (attiecīgi 25% un 19%), kā arī biežāk ievietojuši politiska rakstura materiālus internetā (attiecīgi 22% un 17%).

15. tabula. *Aktivitātes, kurās students piedalījās pēdējo 12 mēnešu laikā (%)*

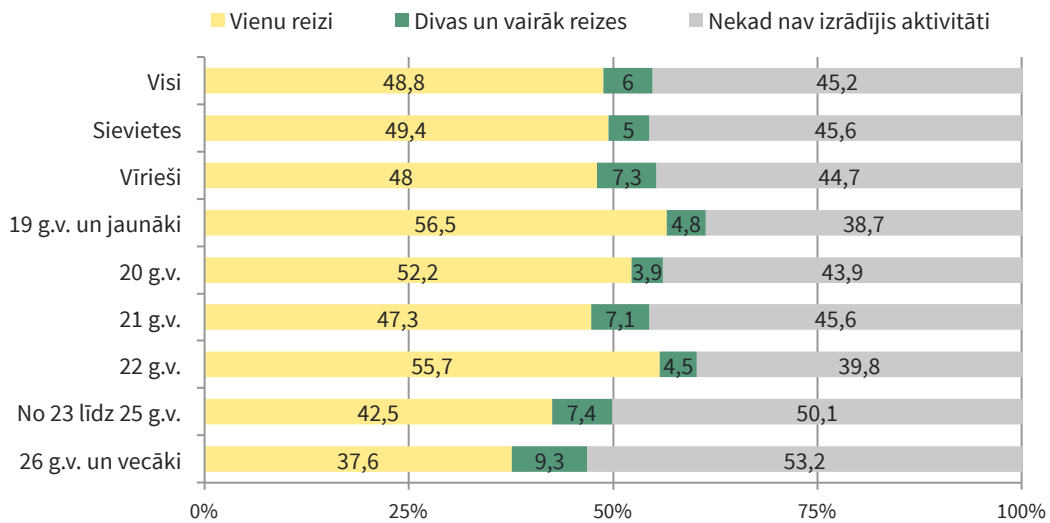
	Jā, vienu reizi	Jā, divas un vairāk reizes	Nē, ne reizi
Komunicējāt ar kādu politiķi, valdības vai pašvaldības amatpersonu	9	14	77
Nēsājāt vai demonstrējāt kampaņas piespraudi / uzlīmi	5	7	87
Parakstījāt petīciju	12	10	79
Piedalījāties sankcionētā publiskā demonstrācijā	4	3	93
Boikotējāt vai pretēji — iegādājāties noteiktus produktus	4	8	88
Apmeklējāt pasākumu, kas bija saistīts ar kādu politisku vai sociālu jautājumu	13	15	72

	Jā, vienu reizi	Jā, divas un vairāk reizes	Nē, ne reizi
Vācāt parakstus	4	4	93
Uzstājāties ar politisku runu	1	2	97
Piedalījāties nesankcionētā demonstrācijā, mītiņā	2	2	97
Rakstijāt rakstu, piemēram, studentu avīzei, organizācijas preses izdevumam, internetā vai blogā	5	9	86
Piedalījāties zibakcijā, flešmobā	6	5	90
Ievietojāt politiska rakstura materiālus internetā (arī tādās sociālo tīklu vietnēs kā Draugiem.lv, Youtube, Twitter, Facebook)	7	12	81
Balsojāt studentu pašpārvaldes vēlēšanās	22	11	67
Piedalījāties publiskā diskusijā par sabiedriski nozīmīgiem jautājumiem	10	9	81

Bāze: visi respondenti.

Izvērtējot studentu sabiedriski politisko aktivitāti, aplūkosim, cik liela daļa studentu ir piedalījušies vismaz vienā no minētajām aktivitātēm, cik piedalījušies kādā aktivitātē divas un vairāk reizes, un cik liela daļa studentu nav piedalījušies nevienā no minētajām aktivitātēm. Jāsecina, ka vienu reizi vismaz vienā no minētajām 14 aktivitātēm piedalījušies 49% studentu, divas un vairāk reizes vismaz vienā no aktivitātēm piedalījušies 6%, bet nevienā no aktivitātēm nav piedalījušies 45% studentu. Neapstiprinās hipotēze, ka sievietes ir aktīvākas un biežāk iesaistās sabiedriskās dzīves norisēs — iesaistes ziņā nav vērojamas statistiski nozīmīgas dzimuma atšķirības. Bet iezīmējas tendence, ka, palielinoties vecumam, nostabilizējas sabiedriski politisko aktivitāšu izvēle, par to liecina tas, ka gados vecāko studentu vidū ir lielāka daļa to, kas piedalījušies dažādās aktivitātēs vai veikuši tās atkārtoti. Lai gan kopumā jaunākie studenti ir aktīvāki nekā vecākie, jo, piemēram, nevienā no aktivitātēm gada laikā nav iesaistījušies 39% no 19 gadu veciem un jaunākiem studentiem, bet no 26 gadus veciem un vecākiem nekur nav iesaistījušies 53%. Iespējams, tas saistīts ar to, ka līdz ar vecumu palielinās studentu ekonomiskā aktivitāte — mācību un darba slodze (lielākā daļa studentu strādā līdztekus studijām).

85. attēls. *Kopējā sabiedriski politiskā aktivitāte (piedalījušies vismaz vienā no aktivitātēm vienu vai divas reizes) (%)*

Bāze: visi respondenti.

Par noturīgākām studentu sociāli politisko aktivitāšu izpausmēm liecina studentu iesaistīšanās sabiedriskās organizācijās. Saskaņā ar 2009. gada pētījuma datiem 9% aptaujāto studentu darbojās kādā nevalstiskā organizācijā, 12% savulaik tajās bija iesaistīti, bet pārtraukuši dalību. Aptuveni 4/5 studējošo (79%) nekad nav darbojušies nevienā nevalstiskā organizācijā.

Salīdzinot ar citām jauniešu grupām Latvijā, studējošo jauniešu līdzdalības līmenis dažādās organizācijās ir samērā augsts. No 10 līdz 20 procentiem jauniešu darbojušies tieši jauniešu un studentu organizācijās: 12% — jaunatnes organizācijās, 12,1% — studentu sporta klubos, studentu pašpārvaldē — 16,5%, studentu korī vai citā radošā kolektīvā — 17% studentu.

Tikai sporta vai atpūtas klubi, kas nav saistīti ar augstskolu vai koledžu, spēj piesaistīt daudz vairāk dalībnieku — pašlaik un agrāk tajos darbojušies 38,9% studentu. No tiem studentu sporta klubos iesaistījušies 5% studējošo, bet sporta vai atpūtas klubā ārpus izglītības iestādes šobrīd iesaistījušies 22% studentu.

Nepareizi būtu pieņemt, ka studenti darbojas tikai studentu organizācijās. Kā liecina aptaujas rezultāti, organizāciju spektrs, kurās studenti darbojas, ir diezgan plašs.

No aptaujas anketā minētajiem 15 organizāciju veidiem lielākās daļas (10) darbībā iesaistījušies mazāk kā 10% studentu: pašlaik un agrāk reliģiskā jaunatnes organizācijā darbojušies 7,0%, sociālās palīdzības organizācijā 6,5%, studentu korporācijā 5,5%, valsts vai vietējā mēroga jauniešu padomē 5,5%, arodbiedrībā, profesionālā asociācijā vai biedrībā 5,1%, veselības vai veselīga dzīves veida organizācijā 4,5%, vides vai dzīvnieku aizsardzības organizācijā 4,5%, politiskā partijā, kustībā, politiskas partijas jaunatnes nodaļā 3,3%, studentu zinātniskajā biedrībā 1,4%, nacionālās kultūras biedrībā 1,7%.

16. tabula. *Studentu darbība konkrētās sabiedriskās organizācijās (rindu %)*

	Esmu biedrs vai darbojos	Agrāk biju biedrs vai darbojos, bet pašlaik nē	Nav bijusi saistība
Studentu korporācija	2,4	3,1	94,5
Studentu pašpārvalde	5,1	11,4	83,5
Studentu zinātniskā biedrība	0,6	0,8	98,6
Studentu sporta klubs	5,3	6,8	87,9
Studentu koris vai cits radošais kolektīvs	5,0	12,0	83,1
Jaunatnes organizācija	4,0	7,8	88,2
Valsts vai vietējā mēroga jauniešu padome	0,9	4,6	94,5
Politiska partija, kustība, politiskas partijas jaunatnes nodaļa	1,0	2,3	96,7
Reliģiska vai baznīcas organizācija, reliģiska jaunatnes organizācija	3,7	3,3	92,9
Arodbiedrība, profesionālā asociācija vai biedrība	3,1	2,0	94,9
Vides organizācija, dzīvnieku aizsardzības organizācija	1,3	3,2	95,4
Organizācija saistībā ar veselību vai organizācija, kas propagandē veselīgu dzīvesveidu	2,2	2,3	95,5
Nacionālās kultūras biedrība (piemēram, diasporas vai etniskās minoritātes organizācija)	0,7	1,0	98,4
Sporta vai atpūtas klubs, kas nav saistīts ar augstskolu vai koledžu	21,6	17,3	61,1
Sociālās palīdzības organizācija (piem., kas palīdz slimiem, veciem cilvēkiem, trūkcimcietējiem)	2,1	4,4	93,5
Cita organizācija	2,6	1,1	96,2

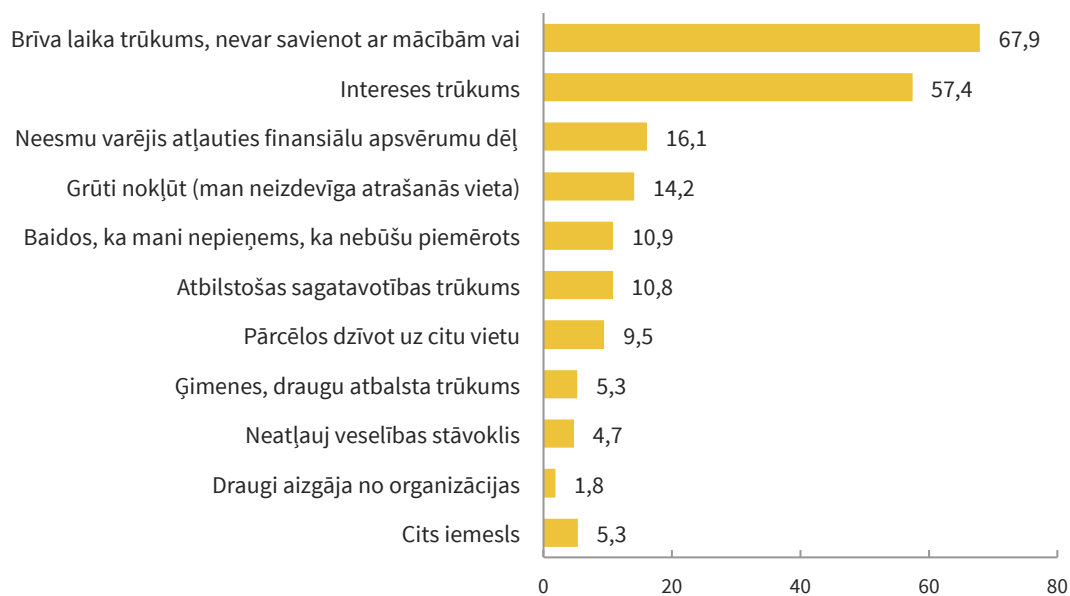
Bāze: visi respondenti.

Pēc darbības sabiedriskās organizācijās nav atšķirību starp studentiem un studentēm. Arī studentu vecums nav uzskatāms par faktoru, kas veicina vai mazina studentu līdzdalību sabiedriskajās organizācijās. Spriežot pēc aptaujas datiem, var secināt, ka līdzdalība sabiedriskās organizācijās mazinās pēc 25 gadu vecuma.

Studenti, kas nepiedalās nevienas organizācijas darbībā, tika lūgti atzīmēt galvenos iemeslus, kāpēc viņi nepiedalās vai ir pārtraukuši dalību organizācijās. Galvenais iemesls, ko minējuši vairāk nekā puse neiesaistīto studentu, ir brīvā laika trūkums un tas, ka nevar savienot sabiedriskās aktivitātes ar studijām vai darbu (70% no šīs kategorijas jauniešiem). Otrajā vietā ir intereses trūkums — uz to norādījuši 56%. Citi iemesli minēti ievērojami retāk: finansiāli ierobežojumi (16%), transporta / piekļuves ierobežojumi (14%), atbilstošas sagatavotības trūkums (11%), bažas par nepiemērotību (10%), dzīves vietas maiņa (10%), ģimenes, draugu atbalsta trūkums (5%), veselības stāvoklis (5%).

86. attēls. Galvenie iemesli, kāpēc studenti pārtrauc vai nevēlas darboties sabiedriskās organizācijās (%)

Bāze: respondenti, kuri nedarbojas nevienā organizācijā; iespējamās vairākas atbildes.

Kopsavilkums

Latvijas studenti pārstāv galvenokārt jauniešus, kas uzsākuši studijas tūlīt pēc vidējās izglītības iegūšanas, studējošo vidū ir vairāk sieviešu nekā vīriešu. 14% aptaujāto studē 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības (koledžas) studiju programmā, 34% — akadēmiskā bakalaura, 29% — profesionālā bakalaura programmā vai 2. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā, akadēmiskā maģistra programmā — 10%, bet profesionālā maģistra studiju programmā vai 2. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā vai rezidentūrā studē 13% no aptaujātajiem. Atbilstīgi izlasei 93% aptaujāto studē latviešu valodā, 6% — angļu valodā, 1% — krievu valodā.

Pētījuma rezultāti apstiprina hipotēzi par vecāku izglītības un nodarbošanās korelāciju ar respondentu izglītības ceļa izvēli. Dažāda līmeņa augstākā izglītība ir vairāk nekā pusei studentu vecāku, 63% vismaz vienam no vecākiem ir augstākā izglītība (60% aptaujāto mātēm, 39% tēviem). Tas liecina par augstākās izglītības ierobežotāku pieejamību jauniešiem no ģimenēm, kur nevienam no vecākiem nav augstākās izglītības. Vērtējot savu vecāku ģimenes sociālo statusu 10 punktu skalā, vairākums studentu sniedza vērtējumu, kas augstāks par vidējo, — lielākā daļa ģimenes statusu novērtējuši ar 7. Pastāv korelācija starp vecāku izglītību un ģimenes sociālā statusa vērtējumu — jo augstāka vecāku izglītība, jo augstāk vērtēts ģimenes statuss.

Lai arī lielākā daļa studentu ir uzsākuši studijas tūlīt pēc vidējās izglītības iegūšanas, darba pieredze pirms studiju uzsākšanas augstskolā bijusi 47% respondentu. Šis rādītājs kopš 2009. gada aptaujas ir ievērojami samazinājies, proti, darba pieredzi pirms studiju uzsākšanas augstskolā bija norādījuši 65% tobrīd studējošo.

Kopš studiju uzsākšanas 86% aptaujāto studiju gaitas nav pārtraukuši. Studiju pārtraukums studiju laikā ir bijis 7% respondentu, bet laika posmā starp augstākās izglītības pabeigšanu un studiju uzsākšanu citā augstākās izglītības programmā / līmenī studijas bija pārtraukuši 6% no kopējā studējošo skaita. Daļēji tas saistāms ar maksas studijām un nepieciešamību nopelnīt naudu studiju turpinājumam, vai ar ģimenes apstākļiem.

Augstākās izglītības kvalitātes vērtējums, kuru veido pasniegšanas kvalitātes rādītāji, dažādi studiju procesa organizācijas un infrastruktūras (materiāli tehniskā nodrošinājuma) aspekti, tika balstīts uz 21 studiju procesa komponentu vērtējumu. Latvijas «vidējais students» ir apmierināts gandrīz ar visiem studiju procesa un studiju darba organizācijas aspektiem. Studenti augstu vērtē pasniedzēju darbu — mācībspēku kvalifikāciju, attieksmi pret studentiem, pasniegšanas kvalitāti; tāpat arī augstu vērtē augstskolas administrācijas attieksmi un ir apmierināti ar studentu skaitu auditorijā. Kopumā vairāk nekā piektā daļa studentu ir ļoti apmierināti ar informācijas pieejamību par starptautiskām apmaiņas

programmām. Viszemāk studenti vērtē prakses nodrošināšanu un organizāciju, iespēju izvēlēties kursus no plašāka kursu klāsta un zinātniskā darba iespējas (ļoti apmierināti ar tām ir tikai 14%). Studenti neapmierināti ir galvenokārt ar studiju fiziskās vides nodrošinājumu, ar neatbilstīgu temperatūru auditorijās, ēdināšanu un veselības aprūpi. Jāatzīmē, ka arī 2009. gadā studenti visvairāk bija apmierināti ar mācībspēku kvalifikāciju, apgaismojumu auditorijās, auditoriju tehnisko nodrošinājumu un mācībspēku attieksmi pret studentiem. Savukārt viskritiskāk tika vērtēta iespēja saņemt medicīnisko palīdzību, gaisa temperatūra auditorijās, brīvā laika pavadīšanas iespējas augstskolā un ēdnīcu / kafejnīcu piedāvājums.

Pētījumā tika noskaidroti studentu mājokļa apstākļi studiju laikā. 40% respondentu dzīvo kopā ar vecākiem vai tuvjiem radniekiem, 23% dzīvo ar savu partneru / vīru / sievu. Studiju laikā 30% respondentu dzīvo kopā ar istabas biedru kopmītnēs / dienesta viesnīcā vai draugu, paziņām, ar ko kopā tiek īrēta dzīvojamā platība, bet 10% aptaujāto dzīvo vieni paši. Kopumā 76% respondentu ir apmierināti ar savu mājvietu studiju laikā, bet šī apmierinātība lielā mērā atkarīga no mājokļa tipa. Vismazāk apmierināti ir tie studenti, kas dzīvo kopmītnēs.

Vidējie studējošo ikmēneša ienākumi 2013. gadā ir Ls 251,54, kas ir par 7,59 latiem jeb par nepilniem trim procentiem mazāk nekā 2009. gadā. Taču šie ienākumi ir ievērojami lielāki par studentu ienākumiem 2005. gadā, kad pēc Latvijas *Eurostudent* pētījuma datiem vidējie studentu ienākumi bija 187 lati. Būtiskāk studentu ienākumu izmaiņas ir skārušas stipendijas un grantus, kuru vidējais apmērs četru gadu laikā ir samazinājies par 8,06 latiem jeb gandrīz uz pusi. Tāpat studējošie, salīdzinot ar 2009. gadu, ievērojami retāk izmanto atmaksājamos studiju un studējošo kredītus, kā arī mazāk saņem dažādus valsts pabalstus un gūst ienākumus no citiem publiskiem vai privātiem avotiem.

Vairākumam Latvijas studējošo (71%) vismaz daļu no viņu rīcībā esošajiem naudas līdzekļiem joprojām veido vecāku un citu radnieku, kā arī laulāto draugu un partneru nodrošinātais finansiālais atbalsts. Ģimenes locekļu un partneru sniegtais finansiālais atbalsts vidēji ir palielinājies par aptuveni 7%. Tomēr finansiālā atbalsta apjoms ir ierobežots — ārpus Rīgas studējošie ar vairāk nekā 150 latiem mēnesī var rēķināties tikai 9% gadījumā, bet Rīgā šāda apmēra finanšu atbalsts nepārsniedz 15% gadījumā.

Salīdzinot ar 2009. gadā veiktā pētījuma rezultātiem, vidējais studējošo ikmēneša izdevumu apjoms ir pieaudzis par Ls 23,28 jeb nepilniem 9%. Izdevumi ir palielinājušies visās lielākajās izdevumu pozīcijās, bet būtiskāk — par Ls 15,01 jeb 21% — palielinājusies naudas summa, kas studējošajiem ik mēnesi nepieciešama mājvietas nodrošināšanai. Pārtikas iegādei nepieciešamā summa pēdējo četru gadu laikā pieaugusi par nepilnu latu, taču šeit jāņem vērā, ka 2009. gada pētījumā pārtikas pozīcijā bija iekļauti arī izdevumi apģērbam un higiēnas piederumiem, kuri šī gada aptaujā tika pieskaitīti «citiem maksājumiem». Atbilstīgi «citi regulārie maksājumi» ir palielinājušies par Ls 14,31 jeb 41%. Vienīgā kategorija, kurā studējošo izdevumos ir manāms samazinājums, ir sakaru pakalpojumi, kuri pateicoties pēdējo gadu laikā arvien pieaugošajai konkurencei komunikāciju pakalpojumu tirgū, iespējams, ir kļuvuši lētāki.

Maksas grupā studējošajiem vidējā viena semestra studiju maksa, iekļaujot tajā arī augstskolas reģistrācijas maksu un maksājumus par eksāmenu un parādu kārtošanu, ir Ls 512,44, no kuriem Ls 140,73 jeb 27% ar vai bez studiju kredīta palīdzības apmaksā pats studējošais, bet atlikušo daļu finansē viņu vecāki, partneri vai citi cilvēki ar vai bez kredītiestāžu palīdzības. Salīdzinot studiju maksas apjomu dažādos studiju līmeņos, jāsecina, ka caurmērā visvairāk par studijām Latvijā tiek maksāts akadēmiskā bakalaura studiju programmās (vidēji Ls 648,56 par semestri), turklāt gandrīz 90% no šīs summas gulstas uz vecāku pleciem, jo paši akadēmiskā bakalaura programmās studējošie vidēji par mācībām maksā vien 69,14 latus semestrī. Savukārt koledžas programmās studējošie par studijām maksā ievērojami mazāk — vidējā mācību semestra maksa šajās programmās ir Ls 252,36. Rīgas augstskolās studiju maksa ir par gandrīz 150 latiem semestrī augstāka nekā citās Latvijas pilsētās (Rīgā par vienu mācību semestri vidēji jāmaksā Ls 530,20, bet ārpus Rīgas — Ls 380,85).

Četru gadu laikā palielinājies algotā darbā strādājošo studentu īpatsvars. 2013. gadā līdztekus mācībām strādā aptuveni puse studējošo, kuru vidū 36% ir regulārs algots darbs, bet 13% strādā īslaicīgus darbus (2009. gadā pastāvīgi nodarbināti bija 32%). Nemainīga ir studējošo daļa, kas līdztekus studijām strādā neregulāri (13%). No nestrādājošajiem (51%) algotu darbu nekad nav strādājuši 13%. Salīdzinot dažādos līmeņos studējošo nodarbinātību, vērojamas nozīmīgas atšķirības. Nodarbināti ir 82% maģistra programmās studējošo, regulāru algotu darbu strādā 42%, laiku pa laikam — 15% koledžas studentu, bet no bakalaura programmās studējošajiem algotu darbu strādā 35% respondentu.

Pēdējo četru gadu laikā ir pieaudzis vidējais darbā pavadīto stundu skaits nedēļā — 2009. gadā vidējais darbam patērēto stundu skaits nedēļā starp visiem respondentiem bija 12,43, bet 2013. gadā tas ir jau 14,58 jeb par 17% vairāk. Savukārt tie studenti, kuri atzīmējuši, ka šī semestra laikā viņi līdztekus studijām strādā algotu darbu, vidēji nedēļā strādā 30,22 stundas.

Analizējot studentu vērtējumu nodarbinātības un studiju apvienošanai, noskaidrots, ka strādājošajiem studentiem tikai pusei (51%) studijas ir primāras un svarīgākas par citām aktivitātēm. 45% atzīst, ka primārs ir darbs un studijas notiek līdztekus darbam, bet 5% aptaujāto pirmajā vietā ir citas aktivitātes. Studentu vērtējumos vērojamas nozīmīgas atšķirības atkarībā no studiju līmeņa. Studijas kā primārās ievērojami biežāk min bakalaura studiju programmās studējošie. Maģistra programmās studējošo grupā 60% no profesionālā un 59% no akadēmiskā maģistra programmās studējošajiem studentiem uzskata, ka primārais viņiem ir darbs, un viņi studē līdztekus darbam. Interesanti, ka līdzīgi studiju un darba attiecību vērtē arī 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu (koledžu) studenti (57% uzskata, ka pirmām kārtām strādā un līdztekus studē).

Studentu laika budžets — kopējais stundu skaits, ko studējošie katru nedēļu pavada lekcijās, semināros un laboratorijas darbos, pēdējo četru gadu laikā nav būtiski mainījies. 2009. gadā studenti nodarbībām vidēji nedēļā veltīja 18,41 stundu, bet 2013. gadā iknedēļas lekciju noslodze ir palielinājusies nedaudz — līdz 18,44 stundām. Būtiskākas izmaiņas ir vērojamas patstāvīgajām studijām pavadītajā laikā — patstāvīgam mācību darbam studējošie velta vidēji 15,19 stundas nedēļā. 2009. gadā šis rādītājs bija 12,45 stundas, tātad patstāvīgā studiju darbā

pavadītais laiks palielinājies par 22%. Vislielākais patstāvīgajam studiju darbam veltītā laika pieaugums ir brīvdienās. Pēdējo četru gadu laikā ir pieaugusi lekciju noslodze maģistrantūras programmās, savukārt pirmā līmeņa augstākās izglītības programmās apmeklējamo lekciju daudzums ir samazinājies par gandrīz četrām stundām nedēļā. Savukārt patstāvīgajām mācībām studējošie atvēl vairāk laika visos studiju līmeņos.

Lielākā daļa studentu — 76% savu veselību vērtē kā ļoti labu un labu, tostarp 23% — kā ļoti labu, apmēram piektdaļa (21%) savu veselības stāvokli vērtē kā vidēju, bet 3% kā sliktu vai ļoti sliktu. Studenti salīdzinājumā ar studentēm savu veselību uzskata par labāku.

Izvērtējot studentu sabiedriski politisko aktivitāti kopumā, noskaidrots, ka vienu reizi vismaz vienā no 14 aktivitātēm, kas var ietekmēt sabiedrībā notiekošos procesus, piedalījušies 49% studentu, divas un vairāk reizes kādā no minētajām aktivitātēm piedalījušies 6%. Neapstiprinās hipotēze par to, ka sievietes ir aktīvākas un biežāk iesaistās sabiedriskās dzīves norisēs — iesaistes ziņā nav vērojamas statistiski nozīmīgas dzimuma atšķirības. Kopumā jaunākie studenti ir aktīvāki nekā vecākie, jo, piemēram, nevienā no aktivitātēm gada laikā nav iesaistījušies 39% studentu vecuma grupā līdz 20 gadiem, bet no 26 gadus veciem un vecākiem nekur nav iesaistījušies 53%. Iespējams, tas tāpēc, ka līdz ar vecumu pieaug studentu ekonomiskā aktivitāte — palielinās mācību un darba slodze (lielākā daļa studentu strādā līdztekus studijām). Tomēr iezīmējas tendence, ka, palielinoties vecumam, nostabilizējas sabiedriski politisko aktivitāšu izvēle. Par to liecina fakts, ka gados vecāko studentu vidū ir lielāka daļa respondentu, kas piedalās dažādās aktivitātēs atkārtoti.

Nozīmīga pētījuma daļa ir saistīta ar studējošo starptautiskas mobilitātes raksturojumu. Aptaujāto studentu vidū salīdzinoši neliela daļa (5%) ir kādu laiku studējuši ārzemju augstskolās, vēl 12% apsver šādu iespēju. Salīdzinot ar 2009. gada *Eurostudent* pētījuma rezultātiem, studentu īpatsvars, kuri guvuši studiju pieredzi ārzemēs, būtiski nav mainījies. Visaktīvākie starptautiskas mobilitātes iespēju izmantotāji ir humanitāro zinātņu un mākslu tematiskajā jomā studējošie — 15%; divreiz mazāk šādu studentu ir pakalpojumu jomā (7%); pārējās jomās aktīvu studentu daļa mobilitātē svārstās 2–4% robežās.

Analizējot studentu nākotnes plānus saistībā ar studijām, jēgpilni ir analizēt šo jautājumu atkarībā no esošā studiju līmeņa. Vairāk nekā puse 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu studentu (55%) pēc studiju pabeigšanas plāno turpināt studijas citā programmā. 6% neplāno uzsākt jaunas studijas, bet gandrīz divas piektdaļas — 39% šobrīd nav pieņēmuši lēmumu par turpmākām studiju gaitām. No tiem studentiem, kuri plāno turpināt studijas, 72% vēlas studēt bakalaura programmā. Jautāti par valsti, kur jaunieši plāno studēt, vairākums (81%) domā, ka paliks tepat Latvijā.

Bakalaura programmas līmenī studējošo plāni ir diezgan līdzīgi — studijas plāno turpināt vairāk nekā puse — 56% akadēmiskās bakalaura programmas studentu un 46% profesionālā bakalaura programmas studentu. Vairākums (43% akadēmiskā bakalaura programmas studentu un 33% profesionālās programmas studentu) plāno turpināt studijas tuvākā gada laikā pēc pašreizējās programmas beigšanas.

Arī no maģistra līmeņa programmu studentiem salīdzinoši liela daļa (25% akadēmiskā maģistra programmas studentu un 22% profesionālās maģistra programmas studentu) pēc pašreizējo studiju pabeigšanas plāno turpināt mācības, tomēr ievērojami mazāka daļa (13%) apsver to darīt tuvākā gada laikā. Aptuveni puse plāno studēt doktorantūrā.

Kopumā, domājot par savām izredzēm Latvijas darba tirgū, studenti ir optimistiski. Savas izredzes kā labas vai ļoti labas vērtē 47% studējošo (no tiem 13% uzskata, ka tās ir ļoti labas), un tikai 3% studējoši uzskata, ka tās ir ļoti sliktas.

Avoti

Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS (2009). *Studentu sociālie un ekonomiskie dzīves apstākļi Latvijā, Eurostudent IV*. Pieejams:

[http://izm.izm.gov.lv/upload_file/petijumi/Atskaite EUROSTUDENT IV 10 11 2009.pdf](http://izm.izm.gov.lv/upload_file/petijumi/Atskaite_EUROSTUDENT_IV_10_11_2009.pdf)

Towards the European higher education area. Communiqué of the meeting of European Ministers in charge of Higher Education in Prague on May 19th 2001. Pieejams:

http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11088_en.htm

Bologna follow-up seminar «Exploring the social dimension of the European higher education area» (2003). Pieejams: http://www.aic.lv/bologna/Bologna/Bol_semin/Athens/index.htm

Eiropas augstākā izglītības telpa — mērķu sasniegšana. Eiropas Augstākās izglītības ministru konferences komunikē Bergenā (2005). Pieejams:

[http://www.aic.lv/bologna/Bologna/maindoc/Bergen_komunike LATV.pdf](http://www.aic.lv/bologna/Bologna/maindoc/Bergen_komunike_LATV.pdf)

Hochschul-Information-System (2005). *EUROSTUDENT 2005. Social And Economic Conditions Of Student Life In Europe 2005*. Hannover, Germany: HIS.

Eiropas Savienības Padome (12.05.2009.). Padomes secinājumi par stratēģisku sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā («ET 2020») (2009/C 119/02).

Eiropas Savienības Padome (11.05.2010.). Padomes secinājumi par izglītības un apmācības sociālo dimensiju (2010/C 135/02).

Eiropas Savienības Padome (20.12.2011.). Padomes Rezolūcija par atjaunotu Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem (2011/C 372/01).

Eiropas Savienības Padome (22.12.2012.). Padomes ieteikums par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu (2012/C 398/01).

Eiropas Savienības Padome (14.6.2013.). Padomes secinājumi par augstākās izglītības sociālo dimensiju (2013/C 168/02).

European Commission (n.d.). The Bologna Process — Towards the European Higher Education Area. Pieejams: http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc1290_en.htm

Hochschul-Information-System (n.d.). *Social and Economic Conditions of Student Life in Europe. Synopsis of Indicators. Summary document. EUROSTUDENT III 2005–2008*.

Latvijas Republikas Ministru kabinets (18.05.2010.). Noteikumi Nr.461 «Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un Profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību» .

Making the Most of Our Potential: Consolidating the European Higher Education Area.

Bucharest Communiqué. Pieejams:

<http://www.ehea.info/Uploads/%281%29/Bucharest%20Communique%202012%282%29.pdf>

Pielikums

Eurostudent pētījumu pēc Izglītības un zinātnes ministrijas pasūtījuma veic Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts.

Pētījuma **mērķis ir novērtēt studentu ekonomiskos un sociālos apstākļus** Latvijā, kā arī salīdzināt tos ar citu Eiropas valstu studentu dzīves apstākļiem. *Eurostudent* apsekojums Latvijā regulāri notiek kopš 2003. gada.

Lūdzam Jūs **atbildēt uz visiem anketas jautājumiem**, sekojot instrukcijām *slīprakstā*. Jūsu situācijai un viedoklim atbilstošās **atbildes atzīmējiet ar krustiņu «X»** attiecīgajā kvadrātiņā. Ievērojiet instrukciju par to, cik konkrētā jautājumā ir iespējami atbilžu varianti. Jautājumos, kuros atbilžu varianti nav minēti, savu viedokli, lūdzu, ierakstiet norādītajā vietā.

Gadījumā, ja Jūs nezināt, kā atbildēt, vai, Jūsprāt, nav iekļauti atbilžu varianti, kas atbilst Jūsu uzskatiem, lūdzu, ierakstiet savu viedokli. Lūdzam atbildēt atklāti uz anketas jautājumiem – nav pareizu vai nepareizu atbilžu, mūs interesē tieši Jūsu domas un pieredze!

Anketā ir ietverti vairāki jautājumi par Jūsu ienākumiem, izdevumiem, laika patēriņu utt. Mēs apzināmies, ka uz šiem jautājumiem ir grūti atbildēt, bet mēs ļoti lūdzam atbildēt pēc iespējas precīzāk, lai varētu gūt realitātei atbilstošu ainu par studentu dzīvi Latvijā.

Pētījumā tiks aptaujāti pilna laika studenti no valsts un juridisko personu dibinātajām augstskolām un koledžām. Balstoties uz statistikas datiem par dažādās programmās studējošajiem, tika izveidota izlase, kurā **Jūs esat iekļauts/-a nejausi**.

Atgādinām, ka mēs **garantējam pilnīgu Jūsu atbilžu anonimitāti** – iegūtā informācija tiks atspoguļota tikai apkopotā veidā.

Kontaktinformācija: Ja Jums ir jautājumi par šo pētījumu, sazinieties ar pētījuma koordinatore Aleksandru Aleksandrovu vai projekta vadītāju Ilzi Koroļevu pa e-pastu: youth2012@lza.lv.

1. PAŠREIZĒJĀ STUDIJU SITUĀCIJA

1.0. Vai šajā semestrī studējat?

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Jā, universitātē Latvijā
- 2 Jā, citā augstskolā Latvijā
- 3 Jā, koledžā Latvijā
- 4 Jā, esmu uz laiku ārzemju universitātē, ārpus Latvijas (piem., Erasmus programmā)
- 5 Nē, patlaban esmu pārtraucis/-kusi studijas (oficiāli vai neoficiāli)
- 6 Nē, esmu pilnībā pārtraucis/-kusi studijas
- 7 Nē, esmu pabeidzis/-usi studijas

1.1. Kāda līmeņa programmā Jūs šobrīd studējat?

Ja Jūs vienlaicīgi studējat vairāk nekā vienā studiju programmā, lūdzu, aptaujā uz visiem anketas jautājumiem atbildiet par Jūsu pamatprogrammu (tikai vienu programmu).

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības (koledžas) studiju programma
- 2 Akadēmiskā bakalaura studiju programma
- 3 Akadēmiskā maģistra studiju programma
- 4 Profesionālā bakalaura programma / 2. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programma
- 5 Profesionālā maģistra studiju programma / 2. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programma, kura tiek īstenota uz augstākās izglītības bāzes / rezidentūras studijas
- 6 Cita augstākās izglītības programma (*Norādiet, kāda:*
.....)
- 7 Doktora studiju programma

1.2. Kāds ir Jūsu pašreizējais studenta statuss?

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Pilna laika students
2 Nepilna laika students
3 Tālmācības programma
4 Cits (Kāds? Ierakstiet: .....

1.4. Lūdzu, atzīmējiet, kur atrodas augstskola/koledža (vai, attiecīgi, tās filiāle), kurā Jūs studējat!

Ja vienlaikus studējat vairākās augstskolās, atbildiet par to, kuru minējat jautājumā 1.1.!

- 1 Rīga
2 Daugavpils
3 Liepāja
4 Jelgava
5 Rēzekne
6 Ventspils
7 Valmiera
8 Citur (Ierakstiet: .....

Augstskolas/koledžas nosaukums (Ierakstiet) .....

1.5. Kurā studiju programmā Jūs studējat? Lūdzu, ierakstiet programmas nosaukumu, norādot specializāciju/novirzienu! Ja studējat vairākās programmās, norādiet to, par kuru atbildējat jautājumā 1.1.!

Programmas nosaukums: .....

Specializācija/novirziens (ja ir): .....

1.5.a Vai Jūs šajā semestrī studējat par valsts budžeta līdzekļiem vai par maksu?

- 1 Par budžeta līdzekļiem
2 Par maksu
3 Cits variants (Kāds? .....

1.6. Vai Jūs plānojat turpināt studēt pēc pašreizējās studiju programmas pabeigšanas?

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Jā, tuvākā gada laikā pēc pašreizējās programmas pabeigšanas → Pārejiet pie jautājumiem 1.7.–1.8.
2 Jā, bet ne ātrāk kā gadu pēc pašreizējās programmas pabeigšanas → Pārejiet pie jautājumiem 1.7.–1.9.
3 Nē, neplānoju turpināt studēt vispār → Pārejiet pie jautājuma 1.9.
4 Vēl nezinu → Pārejiet pie jautājuma 1.9.

1.7. Kādā izglītības līmenī Jūs plānojat turpināt studijas?

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Akadēmiskā bakalaura
2 Profesionālā bakalaura / 2. līmeņa profesionālās augstākās izglītības (turpinājums koledžas) programmā
3 Akadēmiskā maģistra
4 Profesionālā maģistra / 2. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā, kura tiek īstenota uz augstākās izglītības bāzes (studijas tiek turpinātas pēc attiecīgās pamatstudiju programmas pabeigšanas)
5 Doktora
6 Citā līmenī, kas šeit nav minēts (Kādā? Ierakstiet: .....))
7 Vēl nezinu

1.8. Kur Jūs plānojat turpināt studijas?

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Latvijā
2 Citā valstī → Kurā? Ierakstiet: .....

3 Vēl nezinu

1.9. Ar ko Jūs plānojat nodarboties gada laikā uzreiz pēc pašreizējās studiju programmas pabeigšanas?

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Turpināšu strādāt pašreizējā apmaksātā darba vietā/profesijā
- 2 Meklēšu apmaksātu darbu / būšu spiests/-a meklēt jaunu darba vietu
- 3 Uzsāksšu savu uzņēmējdarbību vai kļūšu par pašnodarbināto
- 4 Darīšu kaut ko citu
- 5 Vēl nezinu

UZMANĪBU! Jautājumi sākot ar 1.9.a ir VISIEM STUDENTIEM!

1.9.a Vai, Jūsprāt, studiju laikā iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences būs pietiekamas, lai strādātu Jūsu izvēlētajā profesijā/specialitātē?

- 1 Pilnībā pietiekamas
- 2 Pietiekamas, bet, iespējams, nāksies apgūt papildus zināšanas, prasmes
- 3 Pilnībā nepietiekamas

1.9.b Vai Jūs gribētu saistīt savu profesionālo karjeru ar...

Iespējamās vairākas atbildes.

- 1 darbu augstskolā kā mācītājspēks
- 2 zinātnisko darbu
- 3 darbu privātajā sektorā kā algots darbinieks
- 4 uzņēmējdarbību, sava biznesa uzsākšanu
- 5 darbu valsts pārvaldē vai citās sabiedriskā sektora institūcijās (piem. skola, policija)
- 6 ar ko citu (Ar ko? *lerakstiet: .....*)
- 7 Nezinu, neesmu izlēmis

1.10. Kāda ir mācību valoda Jūsu studiju programmā? Domāta studiju pamatvaloda, nevis, piemēram, īsi kursi vai vieslekcijas.

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Latviešu valoda
- 2 Angļu valoda
- 3 Krievu valoda
- 4 Vācu valoda
- 5 Cita valoda (*Kāda? leraakstiet: .....*)

1.11. Kādā mērā esat apmierināts vai neapmierināts ar šādiem savu studiju aspektiem?

Atzīmējiet vienu atbildi KATRĀ rindīņā!

	Ļoti apmierināts/-a			Nemaz neesmu apmierināts/-a		
a) Pasniegšanas kvalitāte	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Studiju organizācija un nodarbību grafiks	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Iespējas izvēlēties kursus no plaša studiju kursu klāsta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Augstskolas administrācijas attieksme pret studentiem	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Pasniedzēju attieksme pret studentiem	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Materiāltehniskais nodrošinājums (piemēram, bibliotēka, datori, telpas, auditorijas)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) Prakses nodrošināšana/organizācija	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Zinātniskā darba iespējas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i) Informācija par iespējām studēt starptautisko apmaiņas programmu ietvaros	☐	☐	☐	☐	☐	☐
j) Studentu skaits auditorijā	☐	☐	☐	☐	☐	☐

1.11.a Kādā mērā esat apmierināts vai neapmierināts ar šādiem savu studiju aspektiem?

Atzīmējiet vienu atbildi KATRĀ rindīņā!

	Ļoti apmierināts/-a					Nemaz neesmu apmierināts/-a				
a) Mācībspēku kvalifikācija	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Auditoriju tehnisko palīglīdzekļu izmantošana ikdienas lekcijās/semināros	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Studiju materiālu pieejamība	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Bibliotēkas darbība, iespēja dabūt vajadzīgās grāmatas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Apgaismojums auditorijās	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Gaisa temperatūra auditorijās	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) Higiēnas telpas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Tehniskais nodrošinājums laboratorijās	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i) Ēdnīca/ kafetnīca	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
j) Iespēja saņemt medicīnisko palīdzību	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
k) Saturīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas augstskolā	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

1.11.b Domājot par Jūsu programmu šī studiju gada laikā, novērtējiet, lūdzu, cik bieži...

Atzīmējiet vienu atbildi KATRĀ rindīņā!

	Vienmēr / gandrīz vienmēr					Gandrīz nekad / nekad				
a) Pasniedzēji precīzi izskaidroja kursa mērķus un prasības	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Lekciju izklāsts bija labi organizēts un sistemātisks	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Sarežģītu materiālu izskaidrošanai pasniedzēji izmantoja ilustrējošus piemērus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Pasniedzēji konsultēja un deva padomus patstāvīgu darbu izstrādes gaitā	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Pasniedzēji sniedza detalizētu izvērtējumu par pārbaudes darbiem / izpildītajiem uzdevumiem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

1.11.c Vai esat informēts par iespēju izvēlēties obligātās izvēles (B daļas) un brīvās izvēles (C daļas) kursus citā augstskolā?

- Esmu labi informēts
- Kopumā esmu informēts, bet detaļas nepārzinu
- Zinu, ka šāda iespēja pastāv, bet neko tuvāk nezinu
- Neko nezinu par šādu iespēju

1.11.d Balstoties uz savu pieredzi, kā Jūs savā augstskolā/koledžā vērtējat...

Attiecības ar pārējiem studentiem	
Draudzīgas	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Atsvešinātas
Administratīvā personāla attieksmi	
Izpalīdzīga, elastīga	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Formāla, neelastīga
Pasniedzēju attieksmi	
Saprotoša, pretimnākoša	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Nepretimnākoša, atsvešināta

1.12. Kā Jūs vērtējat savas izredzes darba tirgū pēc pašreizējās studiju programmas pabeigšanas?

Atzīmējiet vienu atbildi KATRĀ rindīņā!

	Ļoti labas					Ļoti sliktas					Grūti novērtēt				
a) Latvijā	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Ārpus Latvijas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2. JŪSU IEPRIEKŠĒJĀ PIEREDZE

2.1. Kāds bija Jūsu izglītības līmenis tad, kad pirmo reizi atstājāt vispārējās izglītības sistēmu?

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Pamatizglītība
- 2 Profesionālā pamatizglītība
- 3 Vidējā izglītība
- 4 Cits, t.sk. ārzemēs iegūta izglītība

2.2. Kur Jūs ieguvāt izglītības līmeni, par kuru esat atbildējis/-usi iepriekšējā jautājumā?

Pilsēta/novads: ..... Valsts: .....

2.3. Kad Jūs ieguvāt dokumentu par izglītību, kuru minējāt jautājumā 2.1.?

Gads: |__|__|__|__| Mēnesis: |__|__|

2.4. Lūdzu, raksturojiet kādus dokumentus Jūs iesniedzāt, stājoties augstskolā, kā arī papildus pieredzi, kas Jums palīdzēja iestāties augstskolā (piemēram, dienests militārajos spēkos, darba pieredze specialitātē u.c.)!

Iespējamās vairākas atbildes.

- 1 Atestāts par vidējo izglītību
- 2 Centralizēto eksāmenu rezultāti
- 3 Diploms par ārpus Latvijas iegūtu izglītību
- 4 Diploms par starptautisko bakalaurātu
- 5 Diploms par profesionālās izglītības / arodizglītības iegūšanu
- 6 Militārais dienests
- 7 Darba pieredze specialitātē
- 8 Dīplomi par līdzdalību tālākizglītības pasākumos (kursi u.tml)
- 9 Sasniegumi mācību olimpiādēs, zinātniski pētniecisko darbu konkursos
- 10 Sasniegumi jauno zinātnieku skolā (piem., ģeogrāfu, ķīmiķu, matemātiķu u.c.)
- 11 Citi dokumenti (Kādi? Ierakstiet: .....

2.5. Kad Jūs ieguvāt atestātu par vidējo izglītību vai nokārtojāt pārbaudījumus, kuri deva iespēju stāties augstskolā/koledžā?

Ja bijāt nokārtojis vairākus pārbaudījumus vai ieguvis vairākus dokumentus, kurus minējāt iepriekšējā jautājumā, atbildiet par pēdējo no tiem!

Gads: |__|__|__|__| Mēnesis: |__|__|

2.6. Kad Jūs pirmo reizi uzsācāt studijas augstākās izglītības sistēmā?

Gads: |__|__|__|__| Mēnesis: |__|__|

2.7. Kad Jūs sācāt studijas programmā, kur studējat pašlaik?

Gads: |__|__|__|__| Mēnesis: |__|__|

2.8. Vai Jūs jebkad kopš uzsācāt studijas augstākās izglītības sistēmā esat pārtraucis/-kusi mācības uz laiku, kas bija ilgāks par vienu gadu?

Iespējamās vairākas atbildes.

- 1 Jā, esmu pārtraucis/-kusi laika posmā pēc pirmo studiju uzsākšanas, bet pirms to pabeigšanas
- 2 Jā, esmu pārtraucis/-kusi posmā starp augstākās izglītības pabeigšanu un studiju uzsākšanu citā augstākās izglītības programmā/ līmenī
- 3 Nē, neesmu pārtraucis/-kusi savas izglītības gaitas pēc iestāšanās augstākās izglītības iestādē

2.9. Vai Jums bija darba pieredze pirms Jūs pirmo reizi uzsākt studijas augstākās izglītības sistēmā?

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Jā, man bija regulārs algots darbs vai prakse vismaz vienu gadu un ar slodzi vismaz 20 stundas nedēļā
- 2 Jā, bija algots darbs mazāk kā vienu gadu vai mazāk par 20 stundām nedēļā
- 3 Nē, nebija darba pieredzes

3. DZĪVES APSTĀKĻI

3.1. Ar ko kopā Jūs dzīvojat studiju semestra laikā (ar ko Jums ir kopīga mājsaimniecība)? Domāta tipiska darba nedēļa no pirmdienas līdz piektdienai.

Iespējamās vairākas atbildes.

- 1 Ar vecākiem / citiem radniekiem
- 2 Ar partneri vai vīru / sievu
- 3 Ar saviem bērniem / partnera/-es bērniem
- 4 Ar citu personu/-ām, kas nav minētas augstāk (Ar ko? *Ierakstiet:* .....)
- 5 Es dzīvoju viens pats / viena pati

3.2. Vai Jūs dzīvojat studentu kopmītnē / dienesta viesnīcā?

- 1 Jā
- 2 Nē → **Kur Jūs dzīvojat?** Dzīvoklī/mājā, kas pieder Jūsu vecākiem
 Dzīvoklī/mājā, kas pieder Jums pašam vai dzīvesbiedram/partnerim
 Īrētā dzīvoklī/mājā

3.3. Cik apmierināts Jūs esat ar savu mājvietu studiju laikā? Mājvieta ir vieta, kur Jūs dzīvojat mācību semestra laikā tipiskā darba nedēļā no pirmdienas līdz piektdienai.

Ļoti apmierināts/-a   Ļoti neapmierināts/-a

3.4. Kādu transporta/pārvietošanās veidu Jūs visbiežāk izmantojat šajā semestrī, lai nokļūtu no mājvietas līdz augstākās izglītības iestādei?

a) *Vispirms atzīmējiet visus bieži izmantotus pārvietošanās veidus pirmajā kolonnā!*
 b) *Pēc tam atzīmējiet VIENU visbiežāk lietoto pārvietošanās veidu otrajā kolonnā!*

	a) Lietoju bieži (<i>iespējamās vairākas atbildes</i>)	b) Lietoju visbiežāk (<i>viena atbilde</i>)
1 Kājām	☐	☐
2 Ar riteni	☐	☐
3 Ar automašīnu/motociklu vai līdzīgi	☐	☐
4 Ar sabiedrisko transportu	☐	☐
5 Savādāk (Kā tieši? <i>Ierakstiet: .....</i>)	☐	☐

3.5. Cik ilgā laikā šajā semestrī Jūs parastā dienā nokļūstat no mājām (mājvietas) līdz augstskolai/koledžai?

Mājvieta ir vieta, kur Jūs dzīvojat mācību semestra laikā tipiskā darba nedēļā no pirmdienas līdz piektdienai.
Lūdzu, mēģiniet kaut aptuveni novērtēt laiku!

|____|____|____| **minūtes** vidēji vienā virzienā

Nākamie jautājumi ir par Jūsu ienākumiem un izdevumiem. Mēs ļoti lūdzam atbildēt uz šiem jautājumiem, jo tas ir svarīgi, lai varētu izvērtēt, kā dzīvo studenti Latvijā, vai atšķiras dažādu nozaru studentu dzīves apstākļi un kādas ir atšķirības ienākumu un izdevumu struktūrā, salīdzinot ar citām valstīm.

Lūdzu, nekādā ziņā neatstājiet tukšu ailīti, lai analizējot datus nerastos pārpratums – vai Jums nav šādu ienākumu/izdevumu pozīciju, vai arī Jūs nevarat novērtēt to apjomu. Gadījumā, ja Jūs precīzi nevarat pateikt, cik liela ir šī naudas summa, ierakstiet aptuvenu skaitli.

3.6. Kādi ir Jūsu rīcībā* esošie ienākumi vidēji MĒNESĪ no šādiem avotiem (latos)?

Lūdzu, norādiet, cik liela ir naudas summa, ko Jūs naudas formā saņemat no šī avota mēnesī.

* «Jūsu rīcībā» nozīmē naudu, kas ir domāta Jūsu ikmēneša patēriņam, neatkarīgi no tā, kad tā tika nopelnīta.

** Ierakstiet «0», ja Jūs no konkrēta avota negūstat ienākumus!

		Ierakstiet ↓
	• Atbalsts no ģimenes/partnera	..... Ls
Finanšu atbalsts no valsts/publiskiem avotiem*	• Neatmaksājama stipendija/grants	..... Ls
	• Atmaksājams kredīts studiju maksas segšanai (studiju kredīts)	..... Ls
	• Atmaksājams kredīts, t.sk. studējošā kredīts	..... Ls
No privātiem avotiem (privātiem fondiem, uzņēmumiem u. tml.)	• Neatmaksājama stipendija/grants	..... Ls
	• Atmaksājams kredīts studiju maksas segšanai (studiju kredīts)	..... Ls
	• Atmaksājams kredīts, t.sk. studējošā kredīts	..... Ls
Paša nopelnītie ienākumi	• Pašreizējā algotā darbā	..... Ls
	• Iepriekšējā algotā darbā (piemēram, brīvlaikā u. tml.)	..... Ls
Citi ienākumi	• No publiskiem avotiem (piem., bērna pabalsts, pensija u. tml.)	..... Ls
	• No privātiem avotiem (t.sk. privātiem fondiem, uzņēmumiem)	..... Ls
KOPĀ MĒNESĪ → → →		..... Ls

* Lūdzu, pārrēķiniet semestrī vai gadā saņemto summu uz summu vidēji vienam mēnesim

3.7. Lūdzu, raksturojiet savus vidējos izdevumus dzīvošanai un mācībām!

Lūdzu, ierakstiet naudas summas, ko Jūs tērējat šiem nolūkiem vidēji mēnesī mācību laikā. Šajā gadījumā nav domāti kādi ļoti lieli vienreizēji pirkumi (piem., mašīna vai mēbeles, kaut arī – ja Jums ir jāveic ikmēneša kredīta maksājumi, tie ir jāņem vērā).

Ierakstiet «0», ja kādam no mērķiem nauda netiek tērēta. Ja grūti pateikt precīzu summu, lūdzu, norādiet kaut vai aptuvenu!

«Summa, ko par Jums maksā vecāki, partneris / kāds cits», nozīmē, ka šis cilvēks «pa tiešo» apmaksā šo pakalpojumu, un naudas formā Jūs to nesaņemat. Ja Jums šie cilvēki iedod naudu, un Jūs par šo pakalpojumu maksājat pats, tad tam jāparādās jautājumā 3.6. kā «atbalsts no ģimenes/partnera», bet jautājumā 3.7. tas jāatzīmē kā «Summa, ko es maksāju no savā rīcībā esošās naudas».

a) Maksājumi dzīvošanai MĒNESĪ:	1) Summa, ko maksāju no savā rīcībā esošās naudas ↓	2) Summa, ko par mani maksā vecāki / partneris / kāds cits ↓
Mājvieta (ieskaitot hipotekārā kredīta maksājumus, īres maksu, komunālos pakalpojumus, elektrību, ūdeni u. tml.)	..... Ls	..... Ls
Pārtika	..... Ls	..... Ls
Transports	..... Ls	..... Ls
Sakaru pakalpojumi (telefons, internets u.c.)	..... Ls	..... Ls
Izdevumi veselībai (piem., ārsta apmeklējums, medikamentu iegāde, veselības apdrošināšana u.c.)	..... Ls	..... Ls
Bērnu aprūpe (bērnu dārzis, aukle u.c.)	..... Ls	..... Ls
Kredīta maksājumi (izņemot hipotekāro)	..... Ls	..... Ls
Sabiedriskie un izklaides pasākumi	..... Ls	..... Ls
Citi regulāri maksājumi (apgērbis, higiēnas preces, tabakas izstrādājumi, mājdzīvnieki u.c.)	..... Ls	..... Ls
KOPĀ MĒNESĪ → → →		..... Ls

Tabulas turpinājums nākamajā lappusē

	1) Summa, ko maksāju no savā rīcībā esošās naudas	2) Summa, ko par mani maksā vecāki/partneris/ kāds cits
b) Ar studijām saistīti izdevumi SEMESTRĪ:		
Mācību maksa, reģistrācijas maksa, maksājumi par eksāmeņiem, parādu kārtošānu	..... Ls	..... Ls
Sociālās iemaksas augstskolai/ koledžai vai studentu organizācijai (biedru nauda)	..... Ls	..... Ls
Studiju materiāli (piem., grāmatas, kopēšana, DVD, mācību izbraucieni)	..... Ls	..... Ls
Citi regulārie maksājumi (piem., privāttundas, papildus izglītošanās)	..... Ls	..... Ls
KOPĀ SEMESTRĪ → → →	..... Ls	..... Ls

3.8. Cik lielā mērā Jūs patlaban saskaraties ar finansiālām grūtībām?

Ļoti lielā mērā   Nemaz

3.8.a Cik lielā mērā Jūsu personīgie vai Jūsu mājsaimniecības ienākumi atļauj... ?

Atzīmējiet vienu atbildi katrā rindīņā!

	Neļauj	Atļauj tikai pašu nepieciešamāko	Vairāk vai mazāk atļauj	Atļauj pilnībā
a) Normāli ēst	☐	☐	☐	☐
b) Iegādāties apģērbu, apavus	☐	☐	☐	☐
c) Apmeklēt kultūras pasākumus, kurus vēlaties (kino, koncertus utt.)	☐	☐	☐	☐
d) Nodarboties ar vaļasprieku	☐	☐	☐	☐
e) Iegādāties grāmatas, kuras vēlaties	☐	☐	☐	☐
f) Iegādāties sporta, izklaides inventāru	☐	☐	☐	☐
g) Iegādāties ilglietojamās preces (mēbeles, sadzīves tehniku, mašīnu)	☐	☐	☐	☐

3.9. Vai šajā semestrī Jūs strādājat algotu darbu?

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Jā, šī mācību semestra laikā es regulāri strādāju algotu darbu → *Pārejiet pie jautājuma 3.10.*
- 2 Jā, šī mācību semestra laikā es laiku pa laikam strādāju algotu darbu → *Pārejiet pie jautājuma 3.10.*
- 3 Nē, šī mācību semestra laikā es nestrādāju algotu darbu → *Pārejiet pie jautājuma 3.14.*
- 4 Nekad neesmu strādājis/-usi algotu darbu → *Pārejiet pie jautājuma 3.14.*

3.10. Cik lielā mērā šādi apgalvojumi atbilst Jūsu situācijai?

Atzīmējiet vienu atbildi KATRĀ rindīņā!

	Pilnībā atbilst			Nemaz neatbilst		
a) Es strādāju, lai segtu ikdienas tēriņus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Es strādāju, lai uzlabotu savas dzīves kvalitāti	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Es strādāju, lai iegūtu pieredzi darba tirgū	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Es strādāju tāpēc, ka man ir brīvs laiks	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3.11. Cik lielā mērā darbs saistīts ar Jūsu specialitāti (studiju programmu)?

Ļoti lielā mērā saistīts   Nemaz nav saistīts

3.11.a Kāds ir Jūsu amata/profesijas nosaukums pamatdarbā?

Ierakstiet pēc iespējas precīzāk: .....

3.11.b Vai šajā darba vietā Jums ir:

- 1 Darba līgums uz nenoteiktu laiku (beztermiņa)
- 2 Darba līgums uz noteiktu laiku
- 3 Līgums noteikta darba izpildei
- 4 Darbs bez rakstiska līguma / mutiska vienošanās par darba nosacījumiem

3.12. Kurš no šādiem apgalvojumiem vislabāk raksturo Jūsu pašreizējo situāciju?

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Pirmkārt, esmu students/-e, salīdzinot ar citām aktivitātēm (piemēram, apmaksātu darbu)
- 2 Pirmkārt, es strādāju un studēju paralēli darbam
- 3 Pirmkārt, man ir citi pienākumi/aktivitātes, salīdzinot ar studijām

3.13. Cik stundas Jūs strādājat apmaksātu darbu vidēji nedēļā šī semestra laikā?

Ierakstiet!

Strādāju apmaksātu/-s darbu/-s vidēji | ____ | ____ | stundas nedēļā

3.14. Cik stundas vidēji nedēļā Jūs veltāt lekciju apmeklējumiem un cik patstāvīgām studijām?

Centieties atcerēties dienu pēc dienas un ierakstiet stundu kopsummu katrai dienai vienas nedēļas garumā, ieskaitot nedēļas nogali. Ja attiecīgajā dienā parasti neveicat kādu no minētajām aktivitātēm, tad ierakstiet «0» atbilstošajā rūtiņā!

	Pirmdiena	Otrdiena	Trešdiena	Ceturtdiena	Piektdiena	Sestdiena	Svētdiena
a) Nodarbības (lekcijas, semināri, laboratorijas darbi, pārbaudes darbi u.tml.)	..... st.	..... st.	..... st.	..... st.	..... st.	..... st.	..... st.
b) Patstāvīgas studijas (piem., gatavošanās, mācīšanās, lasīšana, mājas darbi)	..... st.	..... st.	..... st.	..... st.	..... st.	..... st.	..... st.

3.15. Vērtējot kopumā savu slodzi, ko veido laiks nodarbībās, patstāvīgās studijās un ar studijām saistītās aktivitātes, kā arī apmaksāts darbs, novērtējiet, lūdzu, cik lielā mērā Jūs vēlētos to samazināt vai palielināt!

Atzīmējiet vienu atbildi KATRĀ rindiņā!

	Vēlos mazāku slodzi	Vēlos lielāku slodzi
a) Laiks ar studijām saistītām aktivitātēm	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	
b) Laiks apmaksātam darbam	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	
c) Kopējā slodze	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	

4. Starptautiskā mobilitāte

4.1. Vai Jūs jebkad esat studējis augstskolā ārzemēs?

Atbildiet tikai par pagaidu studiju periodiem, piemēram, apmaiņas studijām u.c. ārpus Latvijas, kuru laikā bijāt ieskaitīts/reģistrēts ārzemju augstākās izglītības iestādē. Lūdzu, neskaitiet programmas, kuras pilnībā tika apgūtas ārzemēs! Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Jā, esmu studējis → Pārejiet pie jautājuma 4.2.
- 2 Nē, bet plānoju studēt → Pārejiet pie jautājuma 4.7.
- 3 Nē → Pārejiet pie jautājuma 4.9.

4.2. Kāda līmeņa studiju programmā Jūs esat studējis ārzemēs?

Iespējamās vairākas atbildes.

- 1 Bakalaura
- 2 Maģistra
- 3 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programma
- 4 2. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programma, kas īstenota uz augstākās izglītības bāzes
- 5 Doktora
- 6 Cita līmeņa programmā (Kādā? Ierakstiet: .....

4.3. Uz kuru valsti un uz cik ilgu laiku Jūs devāties?

Ja esat studējis/-usi ārzemēs vairākkārt, lūdzu, atbildiet par pēdējo reizi, kad esat to darījis/-usi!

Valsts: ..... → Uz _____ mēnešiem

4.4. Vai kredītpunkti (ECTS, sertifikāts), kurus ieguvāt studējot ārzemēs, tika atzīti un ieskaitīti augstskolā Latvijā?

Ja esat studējis/-usi ārzemēs vairākkārt, lūdzu, atbildiet par pēdējo reizi, kad esat to darījis/-usi!

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Jā, visi kredītpunkti tika atzīti
- 2 Jā, daļa kredītpunktu tika atzīti
- 3 Nē, kredītpunkti netika atzīti
- 4 Vēl nezinu
- 5 Nebiju ieguvis/-usi kredītpunktus par savām studijām ārzemēs

4.5. Vai Jūsu studijas ārzemēs bija kādas zemāk minētās programmas ietvaros?

Ja esat studējis/-usi ārzemēs vairākkārt, lūdzu, atbildiet par pēdējo reizi, kad esat to darījis/-usi!

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Erasmus un citas ES Mūžizglītības programmas
- 2 Citas programmas ietvaros (piem., starpvalstu līgumu ietvaros ar Norvēģiju, Šveici, Dāniju, Lietuvu u.c.)
Kādas? *Ierakstiet:* .....
- 3 Nē

4.6. Kurus no zemāk minētajiem avotiem Jūs izmantojāt, lai finansētu studijas ārzemēs, UN kurš no tiem bija galvenais finansējuma avots?

a) Vispirms atzīmējiet visus izmantotos finansējuma avotus pirmajā kolonnā!

b) Pēc tam atzīmējiet VIENU galveno finansējuma avotu otrajā kolonnā!

	A) Izmantotie finansējuma avoti (visas piemērotās atbildes)	B) Galvenais finansējuma avots (tikai viena atbilde)
1 Vecāku / ģimenes / dzīves partnera palīdzība	☐	☐
2 Paša ietaupījumi no iepriekšējā darba	☐	☐
3 Paša ietaupījumi no darba ārzemēs studiju laikā	☐	☐
4 Studiju grants/aizdevums no valsts, kurā studēju	☐	☐
5 Latvijā izsniegts atmaksājams kredīts	☐	☐
6 Īpaši braucienam uz citu valsti paredzēts Latvijā izsniegts kredīts	☐	☐
7 ES studiju grants/stipendija (piem., Erasmus u. tml.)	☐	☐
8 Finansējums no privātuzņēmuma vai nevalstiskas organizācijas (NVO)	☐	☐
9 Latvijā izsniegts neatmaksājams grants/stipendija	☐	☐

4.6.a Cik nozīmīgi Jums bija šādi aspekti, vērtējot studijas ārzemēs?

Atzīmējiet vienu atbildi KATRĀ rindīnā!

	Nemaz nebija nozīmīgi	Ļoti nozīmīgi
a) Vispārēja personības attīstība	☐	☐
b) Valodas zināšanu uzlabošana	☐	☐
c) Izglītības kvalitāte	☐	☐
d) Programmas/kursa akadēmiskās prasības (t.sk. to atbilstība attiecīgajam (bakalaura, maģistra) studiju līmenim)	☐	☐
e) Sociālā integrācija	☐	☐
f) Pakalpojumi uzņēmumā augstskolā (sociālie, administratīvie u.tml.)	☐	☐

4.6.b Vai Jūs ieguvāt to, ko gaidījāt no studijām ārzemēs?

Atzīmējiet vienu atbildi katrā rindīņā!

	Nemaz nesaņēmu	Pilnībā saņēmu			
a) Vispārēja personības attīstība	☐	☐	☐	☐	☐
b) Valodas zināšanu uzlabošana	☐	☐	☐	☐	☐
c) Izglītības kvalitāte	☐	☐	☐	☐	☐
d) Programmas/kursa akadēmiskās prasības (t.sk. to atbilstība attiecīgajam (bakalaura, maģistra) studiju līmenim)	☐	☐	☐	☐	☐
e) Sociālā integrācija	☐	☐	☐	☐	☐
f) Pakalpojumi uzņemošajā augstskolā (sociālie un administratīvie u.tml.)	☐	☐	☐	☐	☐

4.7. Uz kuru valsti Jūs plānojat doties apmaiņas/pagaidu studijās?

Uz (ierakstiet valsti) .....

⁹⁸ Vēl nezinu

4.8. Kuras programmas ietvaros Jūs plānojat savas apmaiņas/pagaidu studijas ārzemēs?

Atzīmējiet VIENU atbildi!

- 1 Erasmus vai citas ES Mūžizglītības programmas ietvaros
- 2 Starpvalstu līgumu programmas ietvaros
- 3 Citas, piem. starpauugstskolu līgumu ietvaros
- 4 Nevienas
- 5 Vēl nezinu

UZMANĪBU! Jautājumi sākot ar 4.9. ir VISIEM STUDENTIEM!

4.9. Cik lielā mērā zemāk minētie aspekti Jums ir vai ir bijis šķērslis studijām ārzemēs?

Ja iepriekš esat bijis/-usi ārzemēs, novērtējiet, cik lielā mērā uzskaitītie aspekti bija šķēršļi uzturēšanās perioda ārzemēs plānošanai un īstenošanai. Ja (vēl) neesat bijis/-usi ārzemēs, lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā uzskaitītie aspekti attur Jūs no došanās uz ārzemēm.

Atzīmējiet vienu atbildi KATRĀ rindīņā!

	Liels šķērslis				Nav šķērslis
a) Nepietiekamas svešvalodas zināšanas	☐	☐	☐	☐	☐
b) Grūtības iegūt informāciju manā mācību iestādē	☐	☐	☐	☐	☐
c) Atšķirtība no partnera/-es, bērna, draugiem	☐	☐	☐	☐	☐
d) Sagaidāmais papildus finanšu slogs/apgrūtinājums	☐	☐	☐	☐	☐
e) Zaudēta iespēja strādāt algotu darbu	☐	☐	☐	☐	☐
f) Personiskās motivācijas trūkums	☐	☐	☐	☐	☐
g) Paredzamais mazais ieguvums manam studiju procesam Latvijā	☐	☐	☐	☐	☐
h) Grūtības integrēt studijas ārzemēs manā studiju programmas struktūrā Latvijā	☐	☐	☐	☐	☐
i) Problēmas ar ārzemēs iegūto studiju rezultātu atzīšanu	☐	☐	☐	☐	☐
j) Grūtības ar uzturēšanās formalitāšu kārtošanu izvēlētajā valstī (vīza, uzturēšanās atļauja)	☐	☐	☐	☐	☐
k) Nepietiekami labas sekmes, lai pretendētu uz studijām ārzemēs	☐	☐	☐	☐	☐
l) Ierobežota uzņemšana mobilitātes programmās (manā mācību iestādē)	☐	☐	☐	☐	☐
m) Tas, ka tiks kavētas, pārtrauktas vai pāldzinātas manas studijas Latvijā	☐	☐	☐	☐	☐

4.10. Vai Jūs savas studiju programmas laikā jebkad esat bijis ārzemēs citu ar studijām saistītu aktivitāšu dēļ? Ierakstiet ilgumu mēnešos un valsti, kurā šīs aktivitātes notika! Ja Jums šāda veida aktivitātes ārzemēs bijušas vairākkārt, lūdzu, raksturojiet pēdējo notikumu.

Vai esat bijis?	Ilgums mēnešos	Valsts	Vai tas bija Jūsu studiju programmas sastāvdaļa?	Vai ieguvāt kredītpunktus par to?
a) Pētījums ☐ Nē ☐ Jā →	_ _ mēn.	.....	☐ Jā ☐ Nē	☐ Jā ☐ Nē
b) Stažēšanās/prakse ☐ Nē ☐ Jā →	_ _ mēn.	.....	☐ Jā ☐ Nē	☐ Jā ☐ Nē
c) Vasaras/ziemas skola ☐ Nē ☐ Jā →	_ _ mēn.	.....	☐ Jā ☐ Nē	☐ Jā ☐ Nē
d) Valodu kursi ☐ Nē ☐ Jā →	_ _ mēn.	.....	☐ Jā ☐ Nē	☐ Jā ☐ Nē
e) Cits (Kas? Ierakstiet: ..... ☐ Nē ☐ Jā →	_ _ mēn.	.....	☐ Jā ☐ Nē	☐ Jā ☐ Nē

4.10.a Ja Jums būtu iespēja uzsākt studijas pilnībā no jauna, vai Jūs izvēlētos šo pašu augstskolu/koledžu, kurā studējat patlaban?

- 1 Noteikti, jā
- 2 Varbūt, jā
- 3 Varbūt, nē
- 4 Noteikti, nē

4.10.b Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat tālāk minētajiem apgalvojumiem:

Atzīmējiet vienu atbildi KATRĀ rindīņā!

	Pilnīgi piekrītu			Pilnīgi nepiekrītu		
a) Augstskolai/koledžai, kurā studēju, ir laba reputācija Latvijā	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Kopumā augstākā izglītība Latvijā ir tikpat kvalitatīva kā citās valstīs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Tikai liela augstskola spēj nodrošināt labu studiju kvalitāti	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Ir taisnīgi, ka daļa studentu studē par valsts budžeta līdzekļiem, bet citiem ir jāmaksā pašiem	☐	☐	☐	☐	☐	☐

4b. LĪDZDALĪBA SABIEDRĪBAS DZĪVĒ

4.11. Pastāv dažādi veidi kā uzlabot Latvijā notiekošo vai nepieļaut nopietnu problēmu rašanos. Vai pēdējo 12 mēnešu laikā Jūs esat darījis kaut ko NO ZEMĀK MINĒTĀ? Vai Jūs esat...

Atzīmējiet vienu atbildi KATRĀ rindīņā!

	Jā, vienu reizi	Jā, divas un vairāk reizes	Nē, ne reizi
a) Kontaktējāties ar kādu politiķi, valdības vai pašvaldības amatpersonu	☐	☐	☐
b) Nēsājāt vai demonstrējāt kampaņas piespraudī/uzlīmi	☐	☐	☐
c) Parakstījāt petīciju	☐	☐	☐
d) Piedalījāties sankcionētā publiskā demonstrācijā	☐	☐	☐
e) Boikotējāt vai pretēji – iegādājāties noteiktus produktus	☐	☐	☐
f) Apmeklējāt pasākumu, kas bija saistīts ar kādu politisku vai sociālu jautājumu	☐	☐	☐
g) Vācāt parakstus	☐	☐	☐
h) Uzstājāties ar politisku runu	☐	☐	☐
i) Piedalījāties nesankcionētā demonstrācijā, mītiņā	☐	☐	☐
j) Rakstījāt rakstu, piemēram, studentu avīzei, organizācijas preses izdevumam, internetā vai blogā	☐	☐	☐
k) Piedalījāties zibakcijā/flešmobā	☐	☐	☐
l) Ievietoja politiska rakstura materiālus internetā (arī tādās sociālo tīklu vietnēs kā Draugiem.lv, Youtube, Twitter, Facebook)	☐	☐	☐
m) Balsojāt studentu pašpārvaldes vēlēšanās	☐	☐	☐
n) Piedalījāties publiskā diskusijā par sabiedriski nozīmīgiem jautājumiem	☐	☐	☐

LUFSl Eurostudent V, 2013

12

4.12. Zemāk minētas dažādas sabiedriskas organizācijas. Sakiet, lūdzu, kurās no tām Jūs pašreiz esat biedrs vai aktīvi darbojaties un/ vai kurās bijāt biedrs / darbojāties agrāk?

Atzīmējiet vienu atbildi KATRĀ rindīņā!

	Esmu biedrs / darbojos	Agrāk biju biedrs / darbojos, bet pašlaik nē	Nav bijusi saistība
a) Studentu korporācija	☐	☐	☐
b) Studentu pašpārvalde	☐	☐	☐
c) Studentu zinātniskā biedrība	☐	☐	☐
d) Studentu sporta klubs	☐	☐	☐
e) Studentu koris vai cits radošais kolektīvs	☐	☐	☐
f) Jaunatnes organizācija	☐	☐	☐
g) Valsts vai vietējā mēroga jauniešu padome	☐	☐	☐
h) Politiska partija / kustība / politiskas partijas jaunatnes nodaļa	☐	☐	☐
i) Reliģiska vai baznīcas organizācija / reliģiska jaunatnes organizācija	☐	☐	☐
j) Arodbiedrība / profesionālā asociācija vai biedrība	☐	☐	☐
k) Vides organizācija, dzīvnieku aizsardzības organizācija	☐	☐	☐
l) Organizācija saistībā ar veselību vai organizācija, kas propagandē veselīgu dzīvesveidu	☐	☐	☐
m) Nacionālās kultūras biedrība (piemēram, diasporas vai etniskās minoritātes organizācija)	☐	☐	☐
n) Sporta vai atpūtas klubs, kas nav saistīts ar augstskolu/koledžu	☐	☐	☐
o) Sociālās palīdzības organizācija (piem., kas palīdz slimiem, veciem cilvēkiem, trūkcumcietējiem)	☐	☐	☐
p) Cita (Kāda?	☐	☐	☐

UZMANĪBU!

Ja patlaban neesat iesaistījies/-usies nevienas organizācijas aktivitātēs, lūdzu, atbildiet uz jautājumu 4.13. Ja esat biedrs vai darbojāties kaut vienā no organizācijām – pārejiet pie jautājuma 5.1.!

4.13. Atzīmējiet galvenos iemeslus, kādēļ pārtraucāt darboties vai nevēlaties iesaistīties nevienā organizācijā/aktivitātē?

Iespējamās vairākas atbildes

- 1 Intereses trūkums
- 2 Neatļauj veselības stāvoklis
- 3 Brīva laika trūkums, nevar savienot ar mācībām/darbu
- 4 Atbilstošas sagatavotības trūkums
- 5 Ģimenes, draugu atbalsta trūkums
- 6 Neesmu varējis atļauties finansiālu apsvērumu dēļ
- 7 Pārcēlos dzīvot uz citu vietu
- 8 Baidos, ka mani nepieņems, ka nebūšu piemērots
- 9 Draugi aizgāja no organizācijas
- 10 Grūti nokļūt (man neizdevīga atrašanās vieta)
- 11 Cits iemesls (Kāds? *ierakstiet:*

.....)

5. INFORMĀCIJA PAR JUMS

5.1. Kad Jūs esat dzimis/dzīmusi?

Lūdzu, ierakstiet dzimšanas gadu un mēnesi!

Gads: |__| |__| |__| |__| Mēnesis: |__| |__|

5.2. Jūsu dzimums:

- 1 Sieviete
2 Vīrietis

5.2.a Jūsu tautība

- 1 Latvietis / latviete
2 Krievs / krieviete
3 Cita tautība (Kāda? Ierakstiet: .....)

5.3. Kurā valstī esat dzimis/dzīmusi Jūs un Jūsu vecāki (vai cilvēki, kuri Jūs izaudzināja)?

Norādiet valstis atbilstoši šī brīža teritoriju robežām!

	Ierakstiet valsti:	Nezinu
a) Jūs	.....	☐
b) Jūsu māte	.....	☐
c) Jūsu tēvs	.....	☐

5.4. Novērtējiet, lūdzu, savas valodas prasmes dažādās valodās?

Atzīmējiet vienu atbildi katrā rindīņā!

	Dzimtā valoda	Ļoti labas	Labas	Vairāk labas	Nav zināšanu
a) Latviešu valoda	☐	☐	☐	☐	☐
b) Angļu valoda	☐	☐	☐	☐	☐
c) Krievu valoda	☐	☐	☐	☐	☐
d) Vācu valoda	☐	☐	☐	☐	☐
e) Franču valoda	☐	☐	☐	☐	☐
f) Spāņu valoda	☐	☐	☐	☐	☐
g) Cita (Kāda? Ierakstiet: .....)	☐	☐	☐	☐	☐

5.4.a Kā Jūs kopumā vērtējat savu pašreizējo veselības stāvokli? Vai tas ir...

Atzīmējiet vienu atbildi!

- 1 Ļoti labs
2 Labs
3 Vidējs
4 Slikts
5 Ļoti slikts

5.5. Vai Jums ir bērni? Ja ir, cik?

- 1 Nē, nav bērnu → Pārejiet pie jautājuma 5.7.
2 Jā, ir bērns/bērni → Cik? Ierakstiet skaitu: |__|

5.6. Cik gadu ir Jūsu jaunākajam bērnam?

Ierakstiet: |__| |__| gadi

5.6.a Zēnāk minētas sajūtas, kādas Jums varētu būt bijušas pēdējās nedēļas laikā. Cik bieži pēdējās nedēļas laikā...

Atzīmējiet vienu atbildi katrā rindīņā!

	Nemaz / gandrīz nemaz	Dažreiz	Bieži	Visu / gandrīz visu laiku
a) ... Jūs jutāties nomācts	☐	☐	☐	☐
b) ... Jums šķita, ka viss, ko jūs darījāt, prasīja lielu piepūli	☐	☐	☐	☐
c) ... Jums bija nemierīgs miegs (bezmiegs)	☐	☐	☐	☐
d) ... Jūs bijāt laimīgs	☐	☐	☐	☐
e) ... Jūs jutāties vientuļš	☐	☐	☐	☐
f) ... Jūs guvāt prieku	☐	☐	☐	☐
g) ... Jūs jutāties skumjš	☐	☐	☐	☐
h) ... Jūs bijāt apātisks, nevarējāt piespieties neko izdarīt	☐	☐	☐	☐
i) ... Jūs bijāt enerģijas pilns	☐	☐	☐	☐
j) ... Jūs jutāties satraukts	☐	☐	☐	☐
k) ... Jūs jutāties pārguris	☐	☐	☐	☐
l) ... Jūs bijāt pilnībā pārņemts ar to, ko darījāt	☐	☐	☐	☐
m) ... Jūs jutāties mierīgs	☐	☐	☐	☐
n) ... Jūs jutāties garlaikots	☐	☐	☐	☐
o) ... no rīta pamostoties, Jūs jutāties pilnībā atpūties	☐	☐	☐	☐

5.7. Lūdzu, atzīmējiet, vai Jums ir invaliditāte, ilgstoši veselības traucējumi vai funkcionāli ierobežojumi?

ļespējamās vairākas atbildes.

1 ☐ Hroniskas slimības	}	→ Pārejiet pie jautājuma 5.8.
2 ☐ Ģarīgās veselības problēmas		
3 ☐ Kustību ierobežojumi		
4 ☐ Maņu orgānu traucējumi (redzes vai dzirdes)		
5 ☐ Mācīšanas problēmas (uzmanības deficīta sindroms, disleksija)		
6 ☐ Citas ilgstošas veselības problēmas		
7 ☐ Nē, nav nopietnas veselības problēmas		

5.8. Kopumā, cik liels šķērslis Jūsu studijām ir šie traucējumi?

Liels šķērslis   Nav šķērslis

5.9. Kopumā, kā Jūs vērtējat institucionālu vai sabiedrisku atbalstu studijām, ko saņemat saistībā ar Jūsu ierobežotām iespējām?

Ļoti labs atbalsts   Nav nekāda atbalsta 8 Man nav nepieciešams / nevēlos saņemt atbalstu

6. DAŽI JAUTĀJUMI PAR JŪSU ĢIMENI

6.1. Kāda ir Jūsu tēva un mātes izglītība?

Katram no vecākiem norādiet augstāko sasniegto izglītības līmeni!

	Tēvs	Māte
1 Pamatizglītība vai zemāka	☐	☐
2 Profesionālā vai arodizglītība bez vidējās	☐	☐
3 Vidējā izglītība	☐	☐
4 Profesionālā vidējā vai arodizglītība pēc vidējās	☐	☐
5 1. līmeņa augstākā izglītība (koledžas)	☐	☐
6 Bakalaura grāds (profesionālais vai akadēmiskais)	☐	☐
7 Maģistra grāds (profesionālais vai akadēmiskais) / 2. līmeņa profesionālā augstākā	☐	☐
8 Augstākā izglītība, kas iegūta bijušās PSRS augstākās izglītības iestādēs	☐	☐
9 Doktora grāds	☐	☐
10 Nezinu	☐	☐

6.1.a Jūsu vecāki šobrīd...

Katrā kolonnā atzīmējiet tikai vienu atbildi!

	Tēvs	Māte
1 Strādā algotu darbu	☐	☐
2 Ir uzņēmējs vai pašnodarbinātais	☐	☐
3 Nestrādā / ir bezdarbnieks	☐	☐
4 Nestrādā, bet meklē darbu	☐	☐
5 Cits nodarbinātības statuss (piem., pienākumi mājās, pensionēti)	☐	☐
6 Nezinu, tēvs/māte mirusi	☐	☐

6.2. Kas ir Jūsu vecāku pašreizējā / pēdējā nodarbošanās?

Lūdzu, atzīmējiet TIKAI VIENU visatbilstošāko variantu katram no vecākiem! Ja ir grūtības izvēlēties vienu piemērotāko variantu, lūdzu, ierakstiet savu vecāku nodarbošanos ailē «Cita atbilde»!

	Tēvs	Māte
1 Augstākās valsts amatpersonas, iestāžu un uzņēmumu vadītāji	☐	☐
2 Vecākie speciālisti (vecākie speciālisti inženierzinātnēs, dabaszinātnēs, veselības aprūpē (ārsti), pasniedzēji augstskolās, skolotāji, grāmatveži, juristi, ierēdņi u.c.)	☐	☐
3 Speciālisti (speciālisti inženierzinātnēs, dabaszinātnēs, veselības aprūpē (feldšeri, medicīnas māsas u.tml.), sociālie darbinieki u.c.)	☐	☐
4 Kalpotāji (kasieri, sekretāri u.c. biroju darbinieki)	☐	☐
5 Pakalpojumu un tirdzniecības sfēras darbinieki (pārdevēji, pavāri, apsardzes darbinieki u.c.)	☐	☐
6 Kvalificēti lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	☐	☐
7 Kvalificēti strādnieki un amatnieki (ieguves rūpniecībā, būvniecībā, metālapstrādē, mašīnbūvē, pārtikas rūpniecībā u.c.)	☐	☐
8 Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri (rūpniecisko iekārtu operatori, transportlīdzekļu vadītāji u.c.)	☐	☐
9 Vienkāršas profesijas (nekvalificēti strādnieki būvniecībā, rūpniecībā, lauksaimniecībā u.c., krāvēji, kurjeri, sētnieki, apkopēji u.c.)	☐	☐
10 Nacionālajos bruņotajos spēkos dienējošie/strādājošie	☐	☐
11 Cita atbilde (<i>Kāda? Ierakstiet!</i>)	☐	☐
12 Nezinu	☐	☐
13 Nekad nav strādājis/strādājusi	☐	☐

6.3. Tiek atzīts, ka daļai cilvēku ir augstāks sociālais statuss, bet citiem – zemāks sociālais statuss. Domājot par savu vecāku ģimeni, kur Jūs piedāvātajā skalā liktu savus vecākus?

- 10 Augsts sociālais statuss
 9
 8
 7
 6
 5
 4
 3
 2
 1 Zems sociālais statuss

PALDIES PAR ATSAUCĪBU!

d|_|_|_| m|_|_|_| id|_|_|_|_| kl|_|_| rid|_|_|_|_|

LUFISI Eurostudent V, 2013

16